

ಸಾ ಶಿ ಮ ರವರ

ಆಯ್ದ ಕವನಗಳು

ಡಾ|| ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

ರಾಗಿಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ವಿಜಯನಗರ ೨ನೆಯ ಹಂತ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೪೦

SASHIMA ravara AAYDHA KAVANAGALU-- Selected poems of Dr. S.S. Marulaiah, Published by
'Ragini Prakashana' Vijayanagara, 2nd Stage, Bangalore-560 040

Pages : 112 + viii

First Edition : 1988

Price : Rs. 10/-

© Smt. Veena Marulaiah

ಮುದ್ರಕರು: ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಮ ಮೋಹನ್, ಇಳಾ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್,
181/183, 3ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 018

ನನ್ನ ಮಾತು

ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕವನಗಳೇ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಉಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನವರೆಗಾದರೂ ನೆನೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಕುಪ್ಪೂರು ಗದ್ದಿಗೆ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಸಮನ್ವಯಾಚಾರ್ಯ ಷ|| ಬ|| ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಹಾಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುವ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಮಠದ ರುದ್ರಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಹಾಲಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು, ಈ ದೇವಮಾನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಕೃತಿಯು ಬೆಳಕು ಕಾಣಲು ಕಾರಣರಾದ ಡಾ|| ಎಸ್.ಎಂ. ವೃಷಭೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನೂ ಡಾ|| ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಯವರನ್ನೂ ರಾಗಿಣಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರ ಅಮಿತ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಕವನಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾವಸಂದರ್ಭ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾದ ನಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾದ ಎಂ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಎಂ. ರವಿಪ್ರಸಾದ್ ಇವರಿಗೂ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಇಳಾ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ಸ್‌ನ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಸ್. ರಾಮಮೋಹನ್‌ರವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು.

೨೮-೨-೧೯೮೮

- ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಸುಮಾರು ಮೂರೂವರೆ ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಡಾ|| ಸಾ.ಶಿ.ಮರುಳಯ್ಯನವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಣಿಗೊಳಿಸುವುದು ನಮಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷದ ಕೆಲಸ. ಶ್ರೀಯುತರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯವು 'ನನ್ನ ಕವನಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಯ್ದು ಕೆಲವು ಕವನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತ ಡಾ||ಸಾ.ಶಿ.ಮರುಳಯ್ಯನವರಿಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಡಾ|| ಎಸ್.ಎಂ.ವೃಷಭೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ, ಡಾ|| ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ಬಿ.ಎ.ತರಗತಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ರಾಗಿಣಿ
೨೮-೨-೧೯೮೮

ವೀಣಾ ಮರುಳಯ್ಯ
(ಪ್ರಕಾಶಕಿ)

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಗಂಧವಾಗಿ ಸವೆದುಕೊಂಡ
ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ
ಶ್ರೀ ಶಿವರುದ್ರಯ್ಯನವರು
ಮತ್ತು
ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮನವರು
ಇವರ ಪವಿತ್ರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

ಮಳ್ಳೇಗು ನನಗೂ ಮದುವ್ಯಾಗಿ ತುಂಬೈತೆ
ಎರಡತ್ತು ಮೇಲೈದು ವರುಷ |
ಆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬದ ಗುರುತಾಗಿ ನಿಂತೈತೆ
ನಾ ಬರೆದ ಹಾಡಿನ ಕೋಶ

ಪರಿವಿಡಿ

- ನನ್ನ ಮಾತು / iii
ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ /iv
೧. ಹಂಬಲ / ೧
೨. ಓ ಕಾವ್ಯಲಲನೆ! / ೨
೩. ಔಪಾಸನೆ / ೩
೪. ಇದೋ ! ಮೂಡಿತು ಕವನ / ೫
೫. ರೂಪಸಿ / ೮
೬. ಹೊಸ ವರುಷ / ೧೦
೭. ನಮ್ಮೂರ ದಾರಿಲಿ / ೧೧
೮. ತೆರೆಯೊಡನೆ ತೀರದಲಿ / ೧೨
೯. ಓ ಚೈತ್ರ / ೧೩
೧೦. ಶ್ರಾವಣ / ೧೪
೧೧. ಚೈತ್ರ ನಂದನದಲ್ಲಿ / ೧೫
೧೨. ಚೈತ್ರ ಚೈತನ್ಯ / ೧೬
೧೩. ಪ್ರಭವ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ / ೧೭
೧೪. ಮೋಹನ ಮುರಳಿ / ೧೮
೧೫. ಬಿಜಯಗೈ / ೧೯
೧೬. ಕೆಳದಿ-ಮಡದಿ / ೨೦
೧೭. ಇಂದು ದೀಪಾವಳಿಯು / ೨೩
೧೮. ನೀನು ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವಾಗ / ೨೪
೧೯. ತೃಷೆ! / ೨೫
೨೦. ಘೋಷವತಿ / ೨೬
೨೧. ಸಂವಾದ / ೨೮
೨೨. ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ / ೩೧
೨೩.ಕರೆ! / ೩೨
೨೪. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಂದೇಶ / ೩೮
೨೫. ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ / ೪೩
೨೬. ನವಭಾರತ ನವ ಯುವಕನೆ / ೪೪
೨೭. ಓ ಭಾರತೀಯ / ೪೫
೨೮. ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೆ / ೪೬
೨೯. ದೇಶವೊಂದೆ ಭಾರತ / ೪೭
೩೦. ಕರುನಾಡ ಬನಶಂಕರಿ / ೪೮
೩೧. ಅಭಿಮನ್ಯು / ೪೯
೩೨. ಉನ್ನತ ರಣಮಾರಿ / ೫೧
೩೩. ಣಮೋ ಗೊಮ್ಮಟಾಣಾಂ / ೫೩
೩೪. ನಟ / ೫೫
೩೫. ಸಮಾಧಾನ / ೫೮
೩೬. ಮರೆಯದಿರು / ೫೯
೩೭. ನಗರ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ / ೬೦
೩೮. ಓಂ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿಃ / ೬೪

೩೯. ನಾನು ಮತ್ತು ನಾಯಿ / ೬೬
೪೦. ಆಹ್ಲಾಸ / ೬೮
೪೧. ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ / ೬೯
೪೨. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ / ೭೦
೪೩. ಗಾಂಧಿ / ೭೧
೪೪. ಗಾಂಧಿಸ್ಮೃತಿ / ೭೪
೪೫. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ / ೭೫
೪೬. ನೀನು-ಇರುವೆ / ೭೬
೪೭. ಕಕ್ಕಯ್ಯನಿಗೆ / ೭೭
೪೮. ಅನ್ನದಾತನಿಗೆ / ೭೮
೪೯. ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು / ೮೦
ಅನುಬಂಧ-೧ / ೧೦೪
ಅನುಬಂಧ-೨ / ೧೦೯

ಹಂಬಲ

ಬಿತ್ತರದ ಬಾನಿನಲಿ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಿನಲಿ
ನಂದನೋದ್ಯಾನವನೆ ಬೆಳೆಯೆ ಮನವಿಲ್ಲ
ಪೂರ್ಣಮೆಯ ಚಂದಿರನ ಕನ್ನಡಿಯ ಭಿತ್ತಿಯಲಿ
ಹೆಸರನ್ನು ಕೆತ್ತುವಾ ಬಯಕೆಯೆನಗಿಲ್ಲ

ಬರಿದು ಬರಿದಾಗಿರುವ ಎಲುವಿನಾ ಪಂಜರಕೆ
ಹಾಡಹಕ್ಕಿಯದೂಡೆ ಎನಗಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ
ಕರಿದೆರೆಯ ಮಿಳಿರಿಸುವ ಕಿಂಕಿಣಿಯ ಸಂಕುಳದ
ಚಿಕ್ಕೆ-ಚದುರಂಗವಿಡೆ ಹಂಬಲಿಕೆಯಿಲ್ಲ

ಹಚ್ಚೆ ಹಸುರಿನ ಪಚ್ಚೆ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಹರಿಬೇಕು
ಹೂ ಅರಳೆ, ಅದರೊಡನೆ ನಾನು ನಗಬೇಕು
ಹಕ್ಕಿ ಗೊರಲಿನ ಗಾನ ತಾನತ್ತರಂಗಿಣಿಯು
ತದನಿತಂದನಿತಾನ ಎದೆದುಂಬಬೇಕು

ಬಿಮ್ಮನಿಹ ಬೆಟ್ಟದೊಲು ಸುಮ್ಮನೂ ಇರಬೇಕು
ಒಡನೆ ಜಲಪಾತದೊಲು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಬೇಕು
ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಹರಿದು ಕೊಳವಾಗಿ ನಿಲಬೇಕು
ತೆರೆಯ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲಿ ತೂಗಾಡಬೇಕು

ಎಲರಾಗಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಪರಿಮಳವ ಕಳಬೇಕು
ದುಂಬಿ ಬಂಬಲಿನಲ್ಲಿ ನಾ ಸೇರಬೇಕು
ಜಲಧಿ ಎದೆಯಾಳಕ್ಕು ಮುಳುಗಿ ಹುಡುಕಲಿ ಬೇಕು
ತಾವರೆಯ ತೇರಿನಲಿ ರಸಯಾನ ಬೇಕು

ಏಕೊ ಏನೋ ಕಾಣೆ ! ಆವ ರಾಗಕೊ ಕಾಣೆ
ಮರುಳು ಮನ ತುಡಿಯುತ್ತಿದೆ ಸಂತವಿಡಬೇಕು
ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಹೊನ್ನ ಬಸುರಿನ ಹಸುಳೆ
ಮೊದಲ ತೊದಲಿನ ಹಾಡು ಹಾಡಲೇಬೇಕು

ಓ ಕಾವ್ಯಲಲನೆ!

ಮುಂಜಾವು ಮಂಜಿನಲಿ ನಡುಕದಿಂ ಗದಗದಿಸಿ
ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊದೆದು ಮಲೆಯ ಮೇಲ್ದುದಿಯಲ್ಲಿ

ಕೆಂದೊಳಿಯಲಿ ಮಿಂದು ಮಂದಹಾಸವ ಬೀರಿ
ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬುಧಿಗಳಿವ ಶರಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ;

ರವಿಶಶಿಗಳುದಯದಲಿ ನೀನು ಮೂಡುವೆಯೆಂದು,
ಎದೆಯಲರ ಬಾನೆಡೆಗೆ ತೆರೆದು ನಿಂದು,

ಪೂವಾಗಿ ಪೊನಲಾಗಿ-ಮೇಣ್ ಅರಸಂಚೆಯಾಗಿ
ಕೊಳಕೆ ಬಂಡುಣಿಯಾಗಿ ಬರುವೆಯೆಂದು

ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊರಲಿನಿಂ ಮಾಮರದ ತಳರಿನಿಂ
ಗಾನರೂಪದಿ ಎದೆಗೆ ಸುಧೆಯೆರೆವೆಯೆಂದು,

ಬಹುದಿನದ ಬಯಕೆ ತಾಂ ಬಾನಾಡಿಯಾಗಿರಲು
ಇಂದು ಫಲಿಸೀತೆಂದು ಕನಲುತಿದ್ಧೆ ;

ಬಂದೆ ನೀಂ ಓ ಚೆಲುವೆ ರತಿಪತಿಯ ಕಣೆಯಾಗಿ
ಮೊಗದ ಮೇಲುದುವೆತ್ತಿ ಮುತ್ತನಿತ್ತೆ !

ನಿನ್ನ ಚುಂಬನದಿಂದ ವ್ಯಾಧ ರಸಯುಷಿಯಾದ
ಕುರುಬ ಕವಿವರನಾದ, ಜಸವ ಪಡೆದ

ವ್ಯಾಸ ಪೂರ್ಣತೆವಡೆದ ಪೂರ್ಣಮೆಯ ಚಂದ್ರನೊಲು
ಆಂಗ್ಲ ಕವಿ ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿ ಕುರುಡನಾದ,

ಏನು ನಿನ್ನಯ ಲೀಲೆ ! ಜಗವೆ ಲೀಲಾರಂಗ
ಕವಿಯದೆಯು ನರ್ತನದ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ

ನಿನ್ನ ಮೋಡಿಗಿ ಮೋಹ ಮುಗ್ಧ ರಾಗದರೊಳರೆ
ಗಾರುಡಿಗನಂಗನೆಯೆ, ಓ ಕಾವ್ಯಲಲನೆ,

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗು ಭ್ರಮೆಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮೋಹಿನಿಯೆ !
ಅಚಲಳಾಗೆದೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿನಲ್ಲು,

ಯುಗಯುಗಾಂತರದಿಂದ ಚಲಿಸುತಿಹ ಚೇತನವೆ
ಧಮನಿಯಲಿ ಧುಮುಧುಮಿಸಿ ಹರಿದು ನಿಲ್ಲು !

ಔಪಾಸನೆ

ಸುಮ ಸುಂದರ ತರು ಲತೆಗಳ ಬೃಂದಾವನ ಲೀಲೆ
ಸುಪ್ರಬೋಧ ಚಂದ್ರೋದಯ ರಾಗಾರುಣ ಜಾಲೆ
ಗಿರಿ ಸಿರಿ ಬನ ಸಂಚಾರಿಣಿ ತುಂಗಾಜಲ ನೀಲೆ
ದಲ ದಲ ದಲ ಮೆದು ಹಾಸಲಿ ಗಾನ ಸುಪ್ತ ಲೋಲೆ

ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೋಗಿಲೆಯೆ
ಬಯಲು ನಾಡ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ
ವಂಗ ವಿಷಯ ಭೃಂಗವೇ
ಧವಳ ಗಿರಿಯ ಶೃಂಗವೇ

ಕಾವೇರೀ ಗೋದಾವರಿ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಸಿಂಧುವೆ ||೧||

ಶತ ಶತ ಶತಮಾನಗಳ ಗುಪ್ತಗಾಮಿ ಚೇತನವೆ
ಋತು ಋತುವಿಗು ಹೂವಾಗಿ ಫಲವಾಗುವ ತನಿರಸವೆ
ಚಲಿಮಿಲಿಯೆಂದಾಮೋದದಿ ನಲಿದುಲಿವಾ ಕೂಜನವೆ
ಮಧುತರ ಮಂದಾನಿಲ ಸೌಗಂಧದ ಸಿರಿ ಪರಿಮಳವೆ !

ನಸು ಹಸುರಿನ ಹಿಮಮಣಿಯೆ
ಎಳವಿಸಿಲಿನ ಮೇಲುದವೆ
ಬಿರಿದ ಮುಗುಳ ಬಿಂಕವೆ
ತೆರೆದ ಸೋಗೆ ನರ್ತನವೆ

ನಿರ್ಭರ ನಿರ್ಝರಣಿಯ ಜಲಪಾತದ ಗಿರಿ ಗರ್ಜನೆಯೆ ||೨||

ನಡು ನಿಶೆಯೊಳು ನರ್ತಿಸುವಾ ಜ್ವಲಿಸುವ ನವ ತಾರಗೆಯೆ
ಕಾರ್‌ಮೋಡವೆ ಕಣ್ ತೆರೆಯಿತೊ ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನ ಸಂಚಳವೆ
ತಿರೆ ತಿಣ್ಣನೆ ತಣಿಯುತಲಿರೆ ತಂಗದಿರನ ಚುಂಬಿನಿಯೆ
ಮುಗಿಲು ಮಲೆ ಕಾನನ ಅಲೆ ಸಾಗರೋಲ್ಲಾಸಿಯೆ!

ಮನದ ಬಯಕೆ ಧೇನುವೆ
ಮಿಡಿದ ವೀಣಾ ಕ್ಷಣಾತವೆ
ಸ್ವರ್ಣ ಕುಂಚ ವರ್ಣವೆ
ಶಿಲ್ಪ ಕಲ್ಪ ತಲ್ಲವೆ

ಗಗನ ಗಂಗೆ ನವ ತರಂಗೆ ಶಿವಶೃಂಗೋತ್ಪಾಸಿಯೆ ||೩||

ಅಣು ಅಣುವಲಿ ಜಲ ಕಣದಲಿ ಘನತರ ಸ್ವರೂಪಿಯೆ
ದಿಗ್ಗಿಗಂತದಾಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಯೆ
ಕವಿ ಕಲಾವಿದಂತರಂಗದಾನಂದದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೆ

ರವಿಗೆ ತೇಜ, ಶಶಿಗೆ ಕಾಂತಿ, ವಾಯುವೇಗಧಾತೆಯೆ !||೪||

ಓಂ ನಮೋ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣೆ ಕಾರಿಣೀ
ಓಂ ನಮೋ ರಸೋಲ್ಲಾಸ ರಾಗಪೂರ್ಣ ರಾಗಿಣೀ
ಓಂ ನಮೋ, ಶಾಂತಿ ತುಷ್ಟಿ ದಯಾರೂಪ ಧಾರಿಣೀ

ಓಂ, ನಮೋ ಶಾಂತಿ,
ನಮೋ ಕಾಂತಿ,

ನಮೋ ಕ್ಷಾಂತ ರೂಪಿಣೀ ||೫||

ಇದೋ! ಮೂಡಿತು ಕವನ!

ನವ ನೂತನ
ನವ ಚೇತನ
ನವ ಕಾವ್ಯವಿಶಾಸನ
ರವಿ ಕಾಂಚನ
ಭವಿಯಂಚಿನ
ಕವಿಗಣ್ಣಿನ ಭವನ.

ನವ ಭಾವನ
ಚೋದಿಸೆ ಮನ
ಇದೋ ಮೂಡಿತು ಕವನ !
ನುಡಿಯಲರಿನ
ಬಿಡಿ ಮುತ್ತಿನ
ನೂರಾಯಿತು ಚಲನ.

ಎದೆಗೊಳದಲಿ
ತಿಳಿ ನೀರಲಿ
ಪಡಿ ನೆಳಲಿನ ಭವನ
ಅಲೆಯೊಳು ಅಲೆ-
ಯಾಯಿತು, ಸಲೆ
ನಿಂದಿತು ಒಂದೆ ಚಣ.

ಬಿಗಿಯಿತು ಬಲೆ
ಕಂತಿನ ಕಲೆ
ಭಂದದ ರೀತಿಯಲಿ
ಬಂಧನದಲಿ
ಬಿಡುಗಡೆಯಲಿ
ಸುಳಿದಾಡಿತು ನಿಮಿಷದಲಿ,

ಅಕ್ಕರೆಯಲಿ
ಬಿಕ್ಕುತ ನುಲಿ-
ದಾಡುತ ತೊದಲಿದೆನು.
ಅಮ್ಮನ ಎದೆ-
ಯಪ್ಪುತ ಸುಧೆ-
ಯೀಂಟುತ ಹಾಡಿದೆನು.

ಬಿಳಿ ಮುಗಿಲಿನ
ಕೆಳೆ, ತಿಳಿವಿನ
ಮಳೆಗರೆಯಿತು ಗಗನ,
ಹೊಳೆ ಹರಿಯಿತು
ಬೆಳೆ ಮೊಳೆಯಿತು
ತುಳುಕಿತು ಕವಿಯ ಮನ.

* * *

ಮೂಡಣ ತೆರೆ
ತೊಲಗಿತು, ತೊರೆ
ಹರಿಯಿತು ಅದೊ ! ಅರುಣ.
ಹೊನ್ನಿನ ಅಡಿ-
ಯಿಕ್ಕುತ ಮಡಿ
ಮಾಡಿದನಾ ತರುಣ.

ಜುಳು ಜುಳು ಜಲ
ಕಲ ಕಲ ರವ
ಲಾಸ್ಯವಗೈದಿತದೊ !
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೆರೆ
ನರ್ತಿಸುತಿರೆ
ಬಳ್ಳಿಯು ತೂಗಿತಿದೊ !

ಕೆಂದಳಿರಿನ
ಬೃಂದಾವನ
ಮಂದಾನಿಲ ಗಮನ
ಗಿರಿ ಕಾನನ-
ದೊಲು ಕೂಜನ
ಖಗ ಮಿಗಗಳ ಗಾನ,

ಕೋಗಿಲೆ ಕೊರ-
ಲಿಂಚರ ಹೊರ
ಹೊಮ್ಮಿತು ಮೋದದಲಿ
ಚೈತ್ರೋದಯ
ಮೈತ್ರೀಮಯ
ಧಾರಿಣಿ ನಾದದಲಿ.

* * *

ಕವಿ ದುಂಬಿಯ
ಕಾವ್ಯಾಂಬೆಯ
ರಸಯಾನದ ಬೆಡಗು
ಭಾವದಲರು
ಭಾಷೆಯಲರು
ಕೈಗಣ್ಣುತು ಕಡೆಗು.

ರೂಪಸಿ

ಆ ದಿನದಿಂದಲೂ

ನಾನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಿನ್ನ ವಿಳಾಸವೇ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ !

ನಮ್ಮಜ್ಜನ ಕಡತ, ಅಜ್ಜಿಯ ಕವುದಿ

ಹಳೆಮನೆಯ ಸಂದಿಗೊಂದಿ, ಜಂತೆ, ಜೋಳಿಗೆ

ಹೊಸ ಮನೆಯ ಕಪಾಟು, ಮೇಜು, ಸರ್ವಗ್ರಾಹಿ

ಎಲ್ಲಾ ತಡಕಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನೀನು ಎತ್ತರದ ಮನೆಯವಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು

ಬೀದಿ, ಓಣಿ, ಮನೆಯ ನಂಬರು ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಾಣೆ.

ನಾನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ

ಪಾರ್ವತಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ಲೀಲಾವತಿ, ಮಾಲತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಾಸಂತಿ,

ಉಹುಂ !

ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ

ಚಿನ್ನದ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಮಹಿಷಿಯವರ ಆಫೀಸು ಗೇಟು ತೆರೆದಿತ್ತು.

ಕರೆಗಂಟೆ ಒತ್ತಿ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ,

'ನನ್ನ ರೂಪಸಿ'ಯ ಅಡ್ರೆಸ್ ಗೊತ್ತೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ,

ಆಕೆ ಹೇಳಿದರು-

ಅಡ್ರೆಸ್ಸೇ ?..... ದಾವೆ ಹೂಡುವ ಬನ್ನಿ ! ಎಂದು.

ಗೀತಾ, ಸೀತಾ, ಶಾಂತಾ, ಲಲಿತಾ, ಎ ಟು ಜಡ್ ಪಂಕಜಾ

ಅನುಪಮಾ, ನಿರುಪಮಾ

ಎಲ್ಲ ಉಪಮ-ಉಪಮಾತೀತರನ್ನೂ ಕಂಡೆ, ನುಡಿಸಿದೆ.

ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಒಂದೇ ಉತ್ತರ-

'ಸಾವು ಕಾಣದ ಮನೆಯ ಸಾಸಿವೆಯ ತಾರವ್ವ' !

ಕಡೆಗೆ ಕುಲಶೇಖರಿಯನ್ನು ಬೇಡಿದೆ ;

ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು-

“ನೋಡು ಮಗು, ಆ 'ಕ್ಷಿತಿಜದಾಚೆ'

ಉಷೆ ಹೊಸ ಮನೆಯ ಹಸೆಯೇರುವಲ್ಲಿ

ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಇದೆ ಎಂಬ ನೆನಪು ;

ಬೇಕೇಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ

ಆ ಬೀದಿ ಶಾರದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು” ಎಂದು.

ಹೋದೆ,

ಮುಂದೆ, ಮೊದಲು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಪ್ರೇಮಾ 'ಮನೆ'

ಆಕೆ-

“ರೂಪಸಿಯ ಬೀದಿಗೆ ಹಾಸೆಷ್ಟು, ಬೀಸೆಷ್ಟು,
ಲಯ, ಮಾತ್ರ, ಗಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಭಂದಸ್ಸು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ . . . .
ಹೇಮಾಳ ಕೇಳಿ” ಎಂದರು.
ಹೇಮಾ,

‘ವಿರಹೋತ್ಸವ’ದಲ್ಲಿದ್ದಳು !
‘ದೇವ ಬಂದಾನು ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದಾನು ಒಡೆಯ ಬಂದಾನು
ಆಸೆ-ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ಕೊಡೆಯ ತಂದಾನು
ಬೀಳು ಹಕ್ಕಲದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನು
ಚಿಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೈತುಂಬ ಮೈತುಂಬ
ಹೊತ್ತು ತರುವನು ನನಗೆ.
ನನ್ನ ಮಾಸಿಯ ಕೇಶ ಮುದ್ದಿಸಿ ಸಿಂಗರಿಸುವನು
ಭಾಷೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ನೀಲ ಜಲಧಿಗಳಿಂದ
ಎಂದು ಕಾದಿದ್ದೇನೆ . . . . ದಿಟ್ಟ ವಿಶ್ವಕೆ ತೇಪೆ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ.’

* * * *

ರೂಪಸಿ
ನಾನೂ ಅದೇ ಹೇಮಾಳ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು
ಕಾಯುತ್ತೇನೆ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ, ನಿನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ
ನಿನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲೇ ಮೋಜಿದೆ ನನಗೆ
ಕೃತಿಗಿಂತ ಸ್ಮೃತಿ ಲೇಸು
ಕನಸು ಬಿದ್ದಾಗೆಲ್ಲ ನಾನಂತು ಕೂಸು !

ಹೊಸವರುಷ

ಹಸುರಿನ ಪಸೆಯಲಿ ಹೂಬಿಸಿಲಾಡಿಸಿ
ಹೊಸವರುಷವು ಕಾಲೂರುತಿದೆ !
ತುಂತುರು ಹನಿಗಳ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಲಿ
ಅಂತರಂಗಗಳ ಕೆಣಕುತಿದೆ !

ಮನೆಮನೆಯಂಗಣ ಮಾವಿನತೋರಣ
ಬೇವೂ ಆಗಿದೆ ಆಭರಣ !
ಮಾಗಿಯ ಯೋಗಿಗೆ ಮೋಹವ ಪುಟ್ಟಿಸಿ
ನಡೆಸಿದೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನ !

ತಳಿರಿನ ಬೆರಳಲಿ ಕಚಗುಳಿಯಿಕ್ಕುತೆ
ಮಂದಾನಿಲನದೊ ಸುಳಿಯುತಿದೆ !
ಬೃಂದಾವನ ಗೋವಿಂದನ ಹೃದಯದಿ
ರಾಧೆಯ ನೆನಪನು ತುಂಬುತಿದೆ !

ಹೂ ಹೂ ಚುಂಬನ ತಿರೆ-ಬಾನ್ ಬಂಧನ !
ಕೇಳದೊ ಮುರಳಿಯ ನವಕೇಳಿ !
ಯುಗಯುಗದಾದಿಯು ಈ ಶುಭ ನಾಂದಿಯು

ಮುಪ್ಪನೆ ಮರೆಸಿದೆ ಮೋದದಲಿ !

ನಮ್ಮೂರ ದಾರೀಲಿ

ನಮ್ಮೂರ ದಾರೀಲಿ ರಂಗೋಲೆ ಬರೆದವ್ವೆ
ಹೊನ್ನ ಹೊಂಬಾಳೆ ಹುಡಿ ಚೆಲ್ಲಿ
ಹೊನ್ನ ಹೊಂಬಾಳೆ ಹುಡಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಮುಡಿದವ್ವೆ
ಮುಳ್ಳಿನ ಬೇಲಿ ಕುಡಿ ಬಾಳೆ

ಬನದಮ್ಮ ಹೊಸದಾಗಿ ಹಸುರುಟ್ಟು ನಿಂತೊಳೆ
ಮೂಡಲ ಹಸೆಯ ಮಣೆ ಏರಿ
ಮೂಡಲ ಹಸೆಯ ಮಣೆ ಏರಿ ಕಾದೊಳೆ
ಹೆಸರ್ದೇಳೊ ಅರಸಾರು ಬರಲೆಂದು

ಮಾವು ಬೇವಿನ ಹೂವು ಜೋಕಾಲಿ ಜೀಕ್ಯಾವೆ
ಜೇನು ಜೋಗುಳವ ಹಾಡ್ಯಾವೆ
ಜೇನು ಜೋಗುಳವ ಹಾಡೂವ ಹೊತ್ತಿಗೆ
ಗಿಣಿರಾಮ ಕಣಿಯಾ ಹೇಳ್ಯಾನೆ

ಸುಗ್ಗಿಯು ಬಂತು ಹಿಗ್ಗಾನೆ ತಂತು
ನುಗ್ಗಿತು ನಮ್ಮೂರ ಕೇರಾಗೆ
ನಮ್ಮೂರ ಕೇರಿ ತೋರಣ ತೆರದಾವೆ
ಹೂರಣ ಹೋಳಿಗೆ ಘಮ ಘಮ

ತೆರೆಯೊಡನೆ ತೀರದಲಿ

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿರಿಗೆದರಿ ಕುಣಿಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ
ಎನ್ನಡಿಗೆ ಮುತ್ತಿಡುವ ಚೆಲುವೆ ನೀನಾರೆ !
ಎತ್ತಣಂದೈತಂದೆ ? ಆರಿಹರು ನಿನ್ನವರು ?
ಆರ ಬರವಿಗೆ ಭರದಿ, ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬಂದೆ ?
ತೆರೆಯರಸಿ ನೀನೇನೆ ? ಕಡಲಣುಗಿ ನೀನೇನೆ ?
ಉಸಿರದಲೆ ಪೋಗುತಿಹೆ ಏಕೆ ಬರಿದೆ ?
ನೇಸರಿನ ಮೊಗದಡೆಗೆ ಹನಿಮುತ್ತನರಚುತ್ತೆ
ಪೊಸತೊಂದು ಮಳೆವಿಲ್ಲ ಸೃಜಿಸುತಿರುವೆ ?
ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣದಿಂ ಹೊಂಗದಿರ ಜೊತೆಗೂಡಿ
ವದನ ಕಾಂತಿಯನಿತ್ತ ಬೀರುತಿರುವೆ !
ನೀನು ಮುಂಬರಿದು ಬರೆ ಎನ್ನದೆಯು ಹಾರುವುದು
ಅಪ್ಪಿ ಆಲಂಗಿಸುವ ಭ್ರಾಂತಿ ತಳೆದು !
ಭಾವರಸದೊರತೆ ತಾ ಒಡೆದು ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ
ಹೊರಳುವುದು ಉರುಳುವುದು ನಿನ್ನ ಬೆರೆದು !
ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯೆ ಲೀಲೆ ಶಿವಲೀಲೆ ! ಶಿವಲಾಸ್ಯ !

ಮರವುದೆಂತೌ ದೇವಿ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ !
 ತಿಂಗಳಿಗೆ ತನುವುಬ್ಬಿ ಚುಂಬನಕೆ ತುಟಿದೆರೆದು
 ಮಿಂದೆದ್ದು ತಣಿಯುತಿಹೆ ಜೊನ್ನದಲ್ಲಿ !
 ಸರಸದಿಂ ಸೊಗಮೀವ ಓ ಸಗ್ಗದಪ್ಪರೆಯೆ !
 ಆವ ಸಂದೇಶವನು ಹೊತ್ತು ತಂದೆ ?
 ಬೇಸರದ ಬಾಳಿಂಗೆ ನಗೆಯು ಹಾಲ್ಗಡಲೆಂಬ
 ಅಮೃತ ವಾಣಿಯನೊಮ್ಮೆ ಸಾರಲೆಂದೆ ?
 ಚಣ ಚಣಕು ಕಡಲೊಡಲ ಗುಡಿಸುತಿಹ ಓ ತೆರೆಯೆ !
 ನನ್ನ ಮನ ಮಲಿನತೆಯ ಗುಡಿಸೆ ಬಾ !
 ಜಗದ ಜಂಜಾಟದಲಿ ಬಳಲಿರುವ ಮನಕೊಮ್ಮೆ
 ಶಾಂತಿಯೌತಣವನ್ನು ಮಾಡುಣಿಸು ಬಾ

ಓ ಚೈತ್ರ

ಸಸ್ಯ ಸಂಕುಲಕೆಲ್ಲ ಸಪ್ತ ವರ್ಣವನೆರಚಿ
 ಚಿತ್ತ-ಚಿತ್ತಾರವನೆ ಬರೆವ ಚೈತ್ರ
 ಮಾವು-ಬೇವಿಗು ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯವನೆ ಬೆಸೆವ
 ಸಮರಸದ ಹರಿಕಾರ ಓ ಪವಿತ್ರ !

ತಂಬೆಲರ ಚುಂಬನಕೆ ತುಟಿದೆರೆದ ಹೂ ಎದೆಗೆ
 ದುಂಬಿಗಳ 'ಭೂ' ಬಿಡುವ ಮೋಜುಗಾರ
 ಮಧುಮಾಸದೊಸಗೆಯನು ತಾರಕದಿ ಸಾರಿಸುತೆ
 ಚಿಗುರ ಕಚಗುಳಿಯಿಡುವ ಮೋಡಿಕಾರ !

ಬಾ ಬಾರ ಬಾ ಒಲವೆ ಬದುಕಿನಾ ಚಂದನವೆ
 ಸಿಂಗರದ ನೆಲೆಯಾಗು ಶ್ರೀ ಶಿಲ್ಪವಾಗು
 ಹಳತನ್ನು ಮರೆಯಿಸುವೆ ಹೊಸತನ್ನೆ ರೂಪಿಸುವೆ
 ಓ ಚಿರಂತನ ಚತುರ ಚೈತ್ರಾಕ್ಷಿಯಾಗು !

ಯಗ ಯುಗಾಂತರದೆಯೆ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಚೇತನವೆ
 ಬಾಳನಂದನದಲ್ಲಿ ಮಂದಾರವಾಗು !
 ಹಸಿರಾಗು ಹಸನಾಗು ಹರಷದಾ ಹೊನಲಾಗು
 ಜಗದ ಜೀವಿಗಳೆದೆಗೆ ಹೊಸ ಹರೆಯವಾಗು !

ಶ್ರಾವಣ

ಶ್ರಾವಣ ಇದು ಶ್ರಾವಣ
 ಶುಭದ ಸೆಲೆ ಸಂಜೀವನ ॥

ಮಳೆಯ ಧಾರೆಯ ತೆರೆಯ ಸರಿಸಲು
 ಹಸೆಯ ಹಾಸಿದೆ ಮೂಡಣ
 ನಿಶೆಯ ನಗಿಸಲು ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಿದೆ

ಚೊಕ್ಕ ಚುಕ್ಕಿಯ ಕಾವಣ !

ಹಸಿರು ಗಿಡ ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳಲೂ
ಹೆಸರು ಬರೆದಿದೆ ಹೂಬನ
ಬೆಳ್ಳಿ ಮೋಡದ ಅಂಚಿನಂಚೂ
ಚೆಂಗುಲಾಬಿಯ ತೋರಣ !

ಕಂಸತನವನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಲು
ಅಂಶವಿಳಿಯಿತು ದೇವನ
ಸೊಗದ ಶೃಂಗಾರವನು ಸವಿಯಲು
ಸದನವೋ ಬೃಂದಾವನ !

ಅರಳಿದರವಿಂದಕ್ಕೆ ನೇಸರು
ನಿರಿಯ ನೆಯ್ದಿದೆ ಬೆಳಕಿನ
ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯಲಿ ಪೂರ್ಣಯೋಗಕೆ
ಕಸುವು ತುಂಬಿದೆ ಆತ್ಮನ !

ಭಾರತಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ತಂದಿದೆ
ಹುಲ್ಲಿಗೂ ನವ ಚೇತನ !
ಮಣ್ಣ ಕಣದಲು ಕಣ್ಣ ತೆರೆಸಿದೆ
ಪುಣ್ಯಪುಳಕದ ಈ ದಿನ !

ಚೈತ್ರ ನಂದನದಲ್ಲಿ

ಚೈತ್ರ ನಂದನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕೂಟ !
ಏನೇನೂ ಹುಡುಕಾಟ
ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಹೊಸಬೇಟ
ತೊರೆಯ ತಡಿ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕುವಾಟ ||

ಪೊದೆ ಪೊದೆಯು ಬೆದೆಯ ಮೆದೆ, ಮೋದ ತುಂಬಿದ ಮಜಲು
ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಂಠದಲಿ ಗೀತ ಪ್ರಣಯ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಲಿ ಮೊಳೆಹಲ್ಲು ಮೂಡಿದರೆ
ಚಿಗುರು ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಉಗುರು ಗಾಯ !

ಹಸಿರು ಸುಸಿಲನು ಸೂಸೆ ಶಶಿ ಇಳಿದು ನಸೆ ತುಂಬೆ
ಪಿಸುಮಾತು ತೆಂಗುಗರಿ ಬಾಳೆಗಳಲಿ
ದುಂಬಿ ಚುಂಬನವೀಯೆ ತುಟಿಯ ಸವರಿದೆ ಬಳ್ಳಿ
ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿವೆ ಮಾವು-ಬೇವು ಇಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಹೊಸ ಹರಯ ಹೊಸ ಪ್ರಣಯ ಹೊಸ ಹುರುಪು
ಸೂರೆಯಾಗಿದೆ ಸೊಬಗು ಧಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಓಹೊಹೋ ! ಸಾಕಿನ್ನು ಮಾತು ಸೋತಿದೆ ನುಡಿಸಿ

ಅಪ್ಪುಗೆಯ ಹೆಪ್ಪಿರಲಿ ಬಾರೆ ಮಳ್ಳಿ !

ಚೈತ್ರ ಚೈತನ್ಯ

ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬಳ್ಳಿ ಹಸುರಿನ ಹಾಸು
ನೆಲವೆಲ್ಲ ಮಕಮಲ್ಲು, ಮೃದುಲ ತಲ್ಲ

ಪೊದೆಯೆಲ್ಲ ಮೊಗ್ಗೆ ಜಡೆ, ತಳಿರ ಮಿರುಗಿನ ಸೀರೆ
ಕುಪ್ಪಸಕೆ ಹೊಂಬಾಳೆ ಕುಸುರು ಸ್ವಲ್ಪ

ಮಾವು ಬೇವಿಗು ಮದುವೆ ಇಂದೆ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ
ನವಿಲ ಜಾಗರದಲ್ಲಿ ತೂಗುಮಂಚ

ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಗಳ ಹರಟೆ ಇಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಯ ಮಂತ್ರ
ಮತ್ತೆಲ್ಲೊ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಚನ

ಬಂದ ಮಂದಾನಿಲನು ಚಿಗಿರ ಕಚಗುಳಿಯಿಕ್ಕೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಪಕಪಕನೆ ನಗುತಲಿಹಳು

ಮಾಗಿ ಮುಸುಕನು ಸರಿಸಿ ಚೈತ್ರ ಚುಂಬನವೀಯೆ
ವಾಸಂತಿ ಹೂಬನದಿ ನಲಿನಲಿವಳು

ಕೊಂಬೆ ರೆಂಬೆಗು ಹರಯ, ಬಾಳೆ ತೋಳಿಗೆ ಗಾಯ
ಗಿಡಗಿಡವು ಮಿಡುಕುತಿಹ ಬೆಡಗಿ ಹುಡುಗಿ

ಸೊಬಗು ಸೋರಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ತೆಂಗುಗರಿ ಕೊಂಕುಳಲಿ
ಹಸೆ ಬರೆದು ಹಾಡುತಿದೆ ಚೈತ್ರ ಚೈತನ್ಯ

ಹಳತೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಬಿಡಿ, ಹೊಸತ ಹಿಡಿವಾಗಿಸಿರಿ
ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸುತಿದೆ ಹೊಸ ವರ್ಷ ನನ್ನ

ಪ್ರಭವ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ

ಹಸುರೆಲೆಯಲಿ ಹೆಸರು ಬರೆವ ಹೊಸ ವರುಷದ ಚೈತ್ರ
ಕಂಡೆಡೆ ಕಂಡರಿಸುತಿರುವೆ ಹೊಸ ಬಾಳಿನ ಚಿತ್ರ

ಮಕಮಲ್ಲಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚಮಚಮಕಿನ ಚಿತ್ತಾರ
ಎಳನೇಸರ ಕಿರಣಕುಂಚ ಬಳಿವ ಬಣ್ಣ ಬಂಗಾರ
ದಿಗ್ ಭತ್ತಿಯ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹಸುರಚ್ಚೆಯ ಸಿಂಗಾರ
ಮುಗಿಲಲೆಯಲಿ ಸುಳಿದೋಡುವ ಛಾಯಚಿತ್ರದಾಗಾರ,

ಸಿಹಿಮಾವಿಗು ಕಹಿಬೇವಿಗು ಮದುವೆಯ ಸುಮುಹೂರ್ತು
ಸಮನಿಸಿದಾ ಸಂಭಾವ್ಯಕೆ ನೀನೆ ಗುರು ಪುರೋಹಿತ !
ಕೋಗಿಲೆ ಕಲಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸೋಬಾನೆಯ ಪದಗೀತ
ದುಂಬಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೂಮಳೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತ.

ಚಿಗುರು ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನಗೆ ನಗುವಳು
ಬಿಂದಿಗೆ ಹೂ ಬಿರಿದು ಬಂದು ನೀಲಾಂಜನ ತೆಗೆವಳು
ಸುಳಿಗಾಳಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ, ಬಳಿಯೆ ನಿಂತು ಸೆರಗ ಸರಿಸುವಳು.
ಸಂಭ್ರಮದೀ ಒಸಗೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಂತಿಯು ಸುಸಿಲೆಸೆವಳು.

ಮನೆ ಮನೆಯಲು ಗುಡಿ ತೋರಣ ಮೆರೆಸಿತು ಬೃಂದಾವನ
ಎದೆ ಎದೆಯಲು ಮಧುಮಾಸದ ಮಧುರ ಸ್ವಪ್ನ ಚುಂಬನ
ದೋರೆ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಮೋದ ಮದೋನ್ಮಾದನ
ನರೆತ ಜೀವಕೂನು ಹರೆಯ ಹರಿವುದೆಂಬ ಭಾವನ !

ಬಂದೆ ಬಹುದು ಯುಗ ಯುಗಕೂ ಚೆಂದದೀ ಯುಗಾದಿ
ತಂದೆ ತಹುದು ಮನಮನಕೂ ಒಲವಿನ ಹೊಸ ಹಾದಿ
ಮೇದಿನ ಅಹ ! ನವಮೋಹಿನಿ ಮರೆಯದಿರೊ ಎನ್ನುತಲಿ
ಸೂಸುತಿಹಳು ಪ್ರಭವನಾಮ ಸಂವತ್ಸರೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ.

ಮೋಹನ ಮುರಳಿ

ಮೃದು ಮಧುರಾಧರ ಚುಂಬನದಿಂಚರ
ಮುರುಳಿಯ ಕೊರಲಿಂದಿಳಿಯುತಿದೆ
ಗೋಪಿಯರೆದೆಯಲಿ ತಾಪವ ತುಂಬಿಸಿ
'ನಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲೆ'ಂದುಸುರುತಿದೆ,

ಮೋಹನ ಮುರುಳಿ ನಾದಾಮೋದಕೆ
ಯಮುನಾ ತೀರವೆ ಅರಳುತಿದೆ
ರಾಧಾ ಮಾಧವರಾಲಿಂಗನಕೆ
ಬೃಂದಾವನ ಮೈ ಮರೆಯುತಿದೆ,

ಕುಸುಮ ಕಪೋಲಕೆ ಸುಷ್ಮ ಸುಗಲ್ಲಕೆ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೂದುಟಿ ಚಾಚುತಿದೆ,
ಪೀನಪಯೋಧರ ಭಾರಾಧಾರಕೆ
ಸುಸಿಲಿನ ಬಿಸಿಯುಸಿರಾಡಿಸಿದೆ,

ಲಲಿತ ಲವಂಗ ಲತಾ ಪರಿಶೀಲನ
ಕೋಮಲ ಮಲಯ ಸಮೀರೇ
ಮಧುಕರ ನಿಕರ ಕರಂಭಿತ ಕೋಕಿಲ
ಕೂಜಿತ ಕುಂಜ ಕುಟೀರೇ

ಧೀರ ಸಮೀರೇ ಯಮುನಾತೀರೇ
ವಸತಿ ವನೇ ವನಮಾಲಿ
ಗೋಪೀ ಪೀನ ಪಯೋಧರ ಮರ್ಧನ
ಚಂಚಲ ಕರಯುಗಶಾಲೀ”

ಬಿಜಯಗೈ

ಬಾ, ಇಂದು ತೆರೆದಿಹೆನು ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲನು
ನಿನ್ನನಾಹ್ವಾನಿಸಲು ಕಾದು ಕುಳಿತು
ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದೀ ಮನೆಯ ಕತ್ತಲನು
ಹರಿಸೀತು ನಿನ್ನ ಬರವೆಂದು ತಿಳಿದು;

ಶಶಿಯಾಗಿ-ಶಶಿಯ ಕಳೆಯಾಗಿ-ಸೋಗದ ಸುಧೆಯಾಗಿ
ಬೆಳ್ಳ ಬೆಳಗಿ ಬಾ ಬೆಳಕೆ ಚೆಲುವಿನಿಂದ
ತುಂಬಿ ಬಾ ತನುವಿನಲಿ ತುಂಬು ಬಾ ಮನೆಯನ್ನು
ತುಂಬಿ ಬಾರೇ ನಿನ್ನದಿಂದಿನಿಂದ

ಹಜ್ಜೆ ಹಜ್ಜೆಗು ಹೃದಯ ಪುಟವೆದ್ದು ಕುಣಿಯುವುದು
ನಡೆಯ ಮೋಡಿಗೆ ತಾನೆ ತಾನಗೈದು
ನವಿಲ ನರ್ತನದಂತೆ ಕಣ್ಣೆಡ್ಡ ತರಮಾಗೆ
ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಯವೆದ್ದು ತೋರುತಿಹುದು

ಬಿಜಯಗೈಯೌ ದೇವಿ ಎನ್ನೆದೆಯ ಅರಮನೆಗೆ
ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯಾಗಿ, ಶರ್ವಾಣಿಯಾಗಿ ;
ಕಾವ್ಯಲಲನೆಯ ತೆರದಿ ಲಲಿತ ಕೋಮಲೆಯಾಗಿ
ಗಾನಗೆಯ್ಯುತ್ತ ಬಾರೆ ಬೀಣೆಯಾಗಿ

ಎಳೆವಿಸಿಲ ಮಳೆಯಂತೆ ಮಿಸುಪ ತಾರಗೆಯಂತೆ
ಬೆಳಗುತಿಹ ತನುವಿನೀ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಮೀಯಿಸುವೆ ಓ, ನನ್ನ ಜಡದೇಹವನು ದೇವಿ
ಕಳೆಯುವೆನು ಬಹುದಿನದ ಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ !

ಕೆಳದಿ-ಮಡದಿ

ಬೆಳೆದ ಹೊಲದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ
ಹಜ್ಜೆ ಹಸುರ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ
ಬಿಸಿಲ ಹಸುಳೆ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು
ಕಣ್ಣ ಪಕಳೆ ತೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು
ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಲೆಲ್ಲಿ
ಗರಿಕೆ-ದೋಣಿ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ
ಹೂವು-ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ
ಬಿಳಿಯ ಮುತ್ತು ಮುತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿ

ದೀಪಮಾಲೆ ಬೆಳೆಯಿತು
ಮಿನುಗಿ ಮಿನುಗಿ ಮೆರೆಯಿತು.

ಅದೊ ಅದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ
ಹೊಂಗೆ ಮರದ ನೆರಳ ಹಿಂದೆ
ಬರುತಲಿಹಳು ಚೆಲುವೆ ನೀರೆ
ನವಿಲ ಬಣ್ಣವವಳ ಸೀರೆ
ಚಿಕ್ಕೆ ಬಾನ ರವಕೆ ತೊಟ್ಟು
ಎಳೆಯ ಶಶಿಯ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು
'ಬೆಳ್ಳಿ' ಬೆಳಕಿನೋಲೆಯಿಟ್ಟು
ಮಿಂಚಿನಂಚು ಬಳೆಯ ತೊಟ್ಟು

ಬೆಡಗಿ ಅಡಿಯನಿಕ್ಕುತಾ
ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲತಾ,

ಕಂಡು ನಾಚಿ ನಡೆಯುತವಳು
ನೆರಿಗೆಗಳನು ತೀಡುತಿಹಳು
'ಬೆದರುಗಣ್ಣು ಬೆಡಗಿ ನಿಲ್ಲೆ'
ಎಂದು ನಾನು ಕೂಗಲಲ್ಲೆ,
ಮೊಗದ ಸೆರಗನೋರೆಮಾಡಿ
ನಿಂದಳಲ್ಲಿ ನೋಟ ನೀಡಿ
ಮುಗಿದ ಕಮಲವರಳುವಂತೆ
ಮುಗುಳು ನಗೆಯ ಬೀರುತವಳು
ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯಿಂದ ನನ್ನ

ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು ಮತ್ತೆ
ಬೀಗಿ ನಿಂದಳು.

ಎನ್ನ ರನ್ನೆ ಎಲವೊ ಕನ್ನೆ
'ದೇನಿದೇನು ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ
ಕಂಡರಾರದೇನರೆಂಬೆ
(ಲಜ್ಜೆ ಗೆಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು-ಬೊಂಬೆ)
ಎಂದು ಹಳೆಯೆ, ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ
ಹರಿಣಿಯೊಂದೆ ನೆಗೆತದಿಂದ
ಹಾರಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಚೋತು
ಬಿಗಿದು ಮುತ್ತನಿಟ್ಟು ಓತು

ನನ್ನ ಸುತ್ತಿ ಕುಣಿದಳು
ಹಿಡಿದು ಕೈಯನೆಳೆದಳು,

ಹೋದೆ ಹೋದೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆ
ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ
ಕಡಲಿನಾಚೆ ಕನಸಿನಾಚೆ
ದೂರದಾ ದಿಗಂತದಾಚೆ

ಯಾರೂ ಅರಿಯದೊಂದು ತಾಣ-
ಕೊಯ್ದುಳೆನ್ನ ಕೆಳದಿ ಕಣಾ
ಮೌನ ಮೌನ ಮಾತೆ ಮೌನ
ನಿಂತೆವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಣ.

‘ಮುಂದೆ ಕಣಾಪೆ’ ಎನ್ನುತವಳು
ಕಿವಿಗೆ ತುಟಿಯ ತಂದಳು,

ಅಲ್ಲಿ ಬನ ಬನಗಳಲ್ಲಿ
ತರಿದು ತರಿದು ಹೂವ ಚೆಲ್ಲಿ
ನೃತ್ಯರಾಣಿ ನಾಟ್ಯಗೆಯ್ಯೆ
ತನ್ನ ಮರೆಸಿ ಭೂಮಕೊಯ್ಯೆ
ಬನದ ರಾಣಿ ಬೆಚ್ಚಿದಂತೆ
ನಿಂದ ಮರಗಳುಸುರದಿರೆ
‘ಏಳು, ನಡೆ’ ಎಂದಳಾಕೆ
‘ಏತ್ತ ?ಎಂದು ?ಏಕೆ ?’ ಎಂದೆ

ಇಲ್ಲ. ಆಡಲಿಲ್ಲ ಮಾತ
ಸುಮ್ಮನತ್ತ ಸೆಳೆದಳು.

ಕನಸ ಕೆಳದಿ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
ಪುಟ್ಟದೊಂದು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ
ನನ್ನನಿರಿಸಿ ಮುತ್ತನಿಕ್ಕಿ
ಸಾಗಿಸಿದಳು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿ.
ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನಲಿದೆ
ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿ ಎದೆಗೆ ಬಿಗಿದೆ
ಕೊರಳಿಗೊಲಿದು ತಾಳಿಕಟ್ಟಿ
ಮಡದಿಗೊಡೆಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ

ಅಂದೆ ಮಾನ್ಯನಾದೆನು
ಜಗದೊಳೊಬ್ಬನಾದೆನು.

ಅಂದೆ ಕದಪು ಹೂವ ಕಂಪು
ಕಣ್ಣ ಕಾಂತಿ ಮನಕೆ ಶಾಂತಿ.
ತೊಂಡೆಹಣ್ಣ ತುಟಿಯ ಜೇನ
ಹೀರಿ ಹೀರಿ ಗಾನಗೈದೆ
ಭೃಂಗದಂತೆ ಭಂಗಿ ತಾಳಿ
ಚಿಟ್ಟಿಯಂತೆ ಚೆಲುವನಾಳಿ
ಅವಳ ಸುಗ್ಗಿ ಸಿರಿಯ ಮೊಗದಿ
ನನ್ನ ಮೊಗವನದ್ದಿದೆ
ಅವಳ ನಗೆಯ ಹೊನಲಿನಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ದೋಣಿ ಹರಿಸಿದೆ.

ಇಂದು ದೀಪಾವಳಿಯು.....

ಪಶ್ಚಿಮದ ದಿಗ್ವಿನಿತೆ ಓಕುಳಿಯ ರಂಗರಚಿ
ಬೇಟಕದೊ ಕಾದಿಹಳು ನೋಡು ದೇವಿ !
ಹಸುಳೆ ಚಂದಿರನಹಹ! ಮೂಡುತಿಹನೊಲವಿಂದೆ
ತಿರೆಯು ತುಂಬುತಲಿರಲು ಬೆಳಕು ತೀವಿ.

ಹತ್ತಿದವು ಹಣತೆಗಳು ಚುಕ್ಕೆ ಕಾವಣ ಕಟ್ಟಿ
ನಿಶೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ದೀಪ-ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ;
ಹತ್ತುತಿವೆ ಹಲಕೆಲವು ಬತ್ತಲಿವೆ ಕೆಲಕೆಲವು
ಏನು ಸೋಜಿಗ ದೇವಿ ! ಮಿನುಗಿ ಮಿನುಗಿ.

ಇಂದು ದೀಪಾವಳಿಯು, ಶುಭದಿವಸವೆಂದವರು
ಮಂದಿರವ ಸಿಂಗಾರಗೆಯ್ಯುತ್ತಿಹರು,
ಹಣ್ಣು ಹೂ ಎಳನೀರು ಪನ್ನೀರುಗಳನಿಟ್ಟು
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಳೆಯನ್ನೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿಹರು.

ನವಿಲ ಮಂಚಕೆ ನಲ್ಲೆ ! ಬೆಳದಿಂಗಳೆರೆದಿಹರು
ಸುತ್ತಲೂ ಮಾಲೆಗಳ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿ ;
ಆವುದೋ ಸಗ್ಗಸಿರಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿಹುದು
ಬೆಸಸದಿರು ಏನೆಂದು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ.

ಕೃಷ್ಣ -ರಾಧೆಯರಿತ್ತ ಗಿರಿಜೆ-ಹರರೆಮಗಿತ್ತ
ದಿವ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯನಿಂದೆ ನಾವು ಪಡೆದು ;
ಎತ್ತೋಣ ಬಾ ಗೆಳತಿ ಒಲವಿನಾರತಿಯನ್ನು
ಭಕ್ತಿರಸ ತೈಲವನು ಎರೆದು ಎರೆದು.

ಮನದ ಸಿಂಗರದಾಕೆ ಶೃಂಗಾರ ಸುಂದರಿಯೆ
ಮೇಲೇಳು, ಬಾ, ಒಸಗೆ ಸಾಕು ಇನ್ನು,
ಕೋಟೆ ದೀಪದ ನಡುವೆ ನಮ್ಮ ದೀವಿಗೆಯಿರಿಸಿ
ಹಾಡೋಣ ಅನುರಾಗ ರಾಗವನ್ನು.

ನೀನು ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವಾಗ.....

ನೀನು ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವಾಗ ಎದೆಯೊಳೇನೊ ಮಿಡಿವುದು
ಮೇಳದೊಡಲನಪ್ಪಿದಾಗ ನನ್ನ ತೋಳು ಕುದಿವುದು !

ಬೆರಳ ಚಿಗುರು ಚಲಿಸಲೊಡನೆ ಮಿಂಚು ಪಸರಗೊಳುವುದು
ಮೀಟು ತಂತಿ ಒಳಗ ಮೀಟಿ ಏನೋ ಕಾಟ ಕೊಡುವುದು !

ತಾನ ತಾನ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ-ಅಯ್ಯೋ-ಎನ್ನುವುದೆನ್ನ ಮನ
ಕಂಪಿನಿಂಪಿನುಸಿರ ಸೂಸೆ ಬಯಸಿ ಬಿರಿವುದಾನನ !

ಸಪ್ತ ಸ್ವರದ ಸುಪ್ತರಾಗ ಪುಟಿಯೆ ತುಟಿಯು ಕುಣುವುದು
ನಾದ ಮೋದದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ನನ್ನ ಮೆಯ್ಯಿ ಮರೆವುದು !

ಓಂಕಾರದ ಝೇಂಕೃತಿಯೊಳು ಅಹಂಕಾರವಳಿವುದು
ನಾನು ಇಲ್ಲ, ನೀನು ಇಲ್ಲ ಅದೊಂದೆ ಎಲ್ಲೂ ಮೆರೆವುದು !

ತೃಷೆ !

ಆವ ಹೇತುವೋ ಆವ ಬಯಕೆಯೋ ತೃಷೆಯೆ ಅಡಗದಿತ್ತು
ಉಷಾ ಸಂಧ್ಯೆಯಲಿ ನಿಶಾದಿಶೆಗಳಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು
ಮರಮರವ ಸುತ್ತಿ ತನಿವಣ್ಣನೆತ್ತಿ ತರಿತರಿದು ತಿನ್ನುತ್ತಿತ್ತು
ಇಂಗದಿಂಗದಿದೊ ಭಂಗವಡಸಿ ಮನ ಕಾರಿ ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು

ಬಾಯ್ಬೆರೆದು ನಿಂದೆ ಚಾತಕನ ತೆರದಿ ಮುಂಗಾರು ಹನಿಯ ಬಯಸಿ
ಧಾರೆಯಾಗಿ ಧರೆಗಳಿವ ನೀರನೆಲ್ಲವನು ಪೀಡೆ ಸೆಣಸಿ.
ತೇನೆಯಾಗಿ ತೆರೆತೆರೆಯ ತೊರೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದೆ
ದೂರದಂಚಿನಾ ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯನು ಭ್ರಮಿಸಿ ಹಿಡಿಯಹೋದೆ

ಎಳೆಯಕರು ತಾಯ ಮೊಲೆಯನುಂಬುವೆಡೆ ಇಣುಕಿ ಅತ್ತ ಜಿಗಿದೆ,
ಚಪಚಪನೆ ಹೀರಿ ಕಟವಾಯಜೊಲ್ಲ ಸವರುತ್ತ ಮುಂದೆ ನೆಗೆದೆ.
ಹಸುಳೆ ಮಡಲಿನಲಿ ಅಮೃತಪಾನಗೈವುದನು ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ
ಬೇಡಿಬೇಡಿ ಅದರೊಡನೆ ಕಾದಿ ಬಾಯ್ಕೂಡಿ ಪಾಲುಗೊಂಡೆ

ದುಂಬಿ ಬಂಬಲಲಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುತ ಜೇನುಗೊಡದಿ ತೊಯ್ವೆ
ತುಂಬೆಯನು ತಬ್ಬಿ ಚುಂಬನವನಿತ್ತು ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಸುಳಿದೆ
ಫಲಭಾರದಿಂದ ನೆಲದೆಡೆಗೆ ಜೋತ ಮಾಮರದ ಕರದ ಮೇಲೆ
ಅರಗಿಣಿಯು ಮುಟ್ಟೆ ತನಿವಣ್ಣು ಬಿರಿಯೆ ಚಾಚಿದನು ರಸಕೆ ರಸನೆ

ಅಯ್ಯೋ ತಣಿಯದಿದೆ ತಣಿಯದಿಹುದು ಎಂದಳಲಿ ಮುಳಿದೆ ಹಲುಬಿ
ಯುಗವೆರಡು ಹತ್ತು ಮೇಲೆರಡು ಕಳೆದ ಮೇಲಾರೊ ಸನಿಹಕ್ಕೆದಿ
'ಚೆಲುವೆಯೊಲವಿನಲಿ ಅರುಣದುಟಿಗಳಲಿ ಬಾಳ ಸಾರವಿಹುದು !'
ಎಂದೊಡನೆ ತುಟಿಗೆ ತುಟಿಯೊತ್ತಿ ಸವಿದೆ ನೀಗಿತ್ತು ದಣುವು ಇನಿತು !

ಮನೆಯುಳಿದು ಹೊರಗೆ ಅಲೆದಾಡಲೆಂದು ಬಹು ದೂರ ದೂರ ಹೋದೆ !
ಕಾದಿದ್ದಳಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ರಮಣ ಕಂಡೊಡನೆ ನಿಲ್ಲದಾದೆ !
'ಬಾರಯ್ಯ ಕವಿಯೆ ನಾನೆಲ್ಲ ಸವಿಯು; ತನುವೆಲ್ಲ ಸವಿಯು,

ನೀನಿನಿತು ಸವಿದು ನೋಡು

ಎಂದಾಕೆ ಕರೆಯೆ ರಸದೂಟವಾಯ್ತು ! ಮನಶುದ್ಧಿಯಾಯ್ತು !

ತನು ವೃದ್ಧಿಯಾಯ್ತು ನೋಡು !

ಅಧಿಕಾರ ಬೇಡ, ಸುರಿಹೊನ್ನು ಬೇಡ ಬೇಡನೆಗೆ ಆವ ಪದವಿ !

ನೇಹಿಗರು ಬೇಡ, ಬೇಹಿಗರು ಬೇಡ, ಸುರನಾರಿಯಟ್ಟು ಅಡವಿ !

ಅರಮನೆಯು ಬೇಡ, ಗುರುಮನೆಯು ಬೇಡ, ಕೈವಲ್ಯ ಬೇಡ ಕಡೆಗೆ !

ಅವಳಿದ್ದರಾಯ್ತು ಒಲವೊಂದೆ ಸಾಕು ಚೆಲುವುಣಿಸೆ ಮುಕ್ತಿ ನನಗೆ !

ಘೋಷವತಿ

ಶ್ರುತಿಸುಖ ನಿನದೆ

ಕಲರವ ವರದೆ

ಓ ಗೆಳತೀ...

ಘೋಷವತಿ ||

ಉದಯನ ಹೃದಯಾಮೋದ ತರಂಗಿಣಿ

ವಾಸವದತ್ತಾ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಚೋದಿನಿ

ಕುಂಜರ ಭಂಜನೆ ಕುಮುದ ನಿರಂಜನೆ

ಮಂಗಳ ಪಸದನ ಮಧುರ ಸುಭಾಷಿಣಿ

ಓ ಗೆಳತೀ ಘೋಷವತಿ ||

ವಿರಹದ ಉರಿಯೊಳು ಲಾವಾಣಕದೊಳು

ಮೈ ಮರೆತೆಲ್ಲಿಗೆ ನೀ ಹೋದೆ ?

ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಹೊಸ ಹಸೆಮಣೆಯೇರುತೆ

ಪದ್ಮೆಯ ಸದ್ಮದಿ ಪವಡಿಸಿದೆ

ಚಿಗುರಿನ ಬೆರಳಲಿ ತಂತಿಯ ಮೀಟಲು

ಷಡ್ಜದ ಸವಿದನಿ ಜಿನುಗಿಸುವೆ

ಪಂಚಮದಂಚಿಗೆ ನಾದದ ಬ್ರಹ್ಮಕೆ

ವೀಣಾಮಣಿ ನೀ ಪುಟಿಯಿಸುವೆ

ಪ್ರದ್ಯೋತೋನ್ನತ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಭಾತಕೆ

ಧೃತಗತಿಯಲಿ ನೀಂ ಸಂಚಲಿಸಿ ;

ರಾಗಿಣಿ, ಭಾಮಿನಿ,

ಪ್ರೇಮೋನ್ಮಾದಿನಿ !

ಮಧುಕರ ಮಿಲನಕೆ ನೆರವಾದೆ

ಶ್ರುತಿಸುಖ ನಿನದೆ

ಕಲರವ ವರದೆ

ಓ ಗೆಳತೀ....

ಘೋಷವತಿ !

ಸಂವಾದ

ಅಕ್ಕನ ಮಗಳೆ ನೀ ನಕ್ಕಾರೆ ಸುರಿದಾವೆ

ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ನಗುವಾ ಮಲ್ಲಿಗೆ

ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ನಗುವಾ ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಚೆಲ್ಯಾವೆ

ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ತುಳುಕ್ಯಾವೆ ||

ಹಾಗಲ್ಲ ಮಾವ ನೀ ಹಾಡಾಕೆ ನಿಂತಾರೆ
ನೀರ್ದಕ್ಕಿ ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದಾಂಗ
ನೀರ್ದಕ್ಕಿ ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದಾಂಗ | ಮೊರಡೀಲಿ
ನವಿಲು ಜಾಗರವಃ ಆಡಿದ್ದಾಂಗ ||

ಕಣ್ಣ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣೆ ನೀ ಸುಳಿದಾರೆ
ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆ ತೇಲ್ಯಾವೆ
ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆ ತೇಲ್ಯಾವೆ || ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕಿ ಮಾಲೆ ಬೆಳೆದಾವೆ ||

ಹಾಗಲ್ಲ ಮಾವ ನೀನಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದಾರೆ
ಯಾಲಕ್ಕಿ ಬಾಳೆ ತೊನೆದ್ದಾಂಗ
ಯಾಲಕ್ಕಿ ಬಾಳೆ ತೊನೆದ್ದಾಂಗ | ಕೊಳದಾಗ
ಬಾಳೆಯ ಮೀನು ಸುಳಿದ್ದಾಂಗ ||

ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣಂಥಾ ತುಂಬಿದ ಮೆಯ್ಯೋಳೆ
ತೆರೆದ ತಾವರೆಯಾ ಮುಖದೋಳೆ
ತೆರೆದ ತಾವರೆಯಾ ಮುಖದೋಳೆ | ಬಳಕುವ
ಬಳ್ಳಿಯ ತೋಳ ಬಿಗಿ ಬಾರೆ||

ಬಿರಿಹೂವ ಕಂಡು ಮರಿದುಂಬಿ ಬರುವಂತೆ
ಬರಬ್ಯಾಡ ಮಾವ ಸದರೀಗೆ
ಬರಬ್ಯಾಡ ಮಾವ ಸದರೀಗೆ | ಮನದಾಗೆ
ಜೇನಿನ ಗೂಡು ಜುಮ್ಮೆಂದೊ ||

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕಿಯ ಮಳ್ಳಿ ನಾ ಮುಡಿಸೂವೆ
ಇಳ್ಳೆಲ್ಲ ವೀಳ್ಯಾ ತಿನಿಸೂವೆ
ಇಳ್ಳೆಲ್ಲ ವೀಳ್ಯಾ ತಿನಿಸೂವೆ | ಕಂಪೀನ
ಶೆಲ್ಲೆಯ ಹಾಸಿ ಹೊದಿಸೂವೆ ||

ಕಳ್ಳನಾಗೂ ಬ್ಯಾಡ ಸುಳ್ಳಾಕಿ ಸುಳಿಬ್ಯಾಡ
ಒಳ್ಳೇನಲ್ಲೇನೊ ನನ ಮಾವ
ಒಳ್ಳೇನಲ್ಲೇನೊ ನನ ಮಾವ | ದಮ್ಮಯ್ಯ
ಎಳ್ಳು ಸೂಸಲಿನಂತೆ ನುಡಿಬ್ಯಾಡ ||

ಬಾರೆ ಬಾ ಬಾರೆ ಬನದಮ್ಮನ ತೇರೆ
ಉಡೆ ಉಟ್ಟು ಬಾರೆ ನಡೆ ಬೆಡಗಿ
ಉಡೆ ಉಟ್ಟು ಬಾರೆ ನಡೆ ಬೆಡಗಿ | ಮೊಗ್ಗೀನ
ಜಡೆ ಬೀಸಿ ಬಾರೆ ಸನಿಹಾಕೆ ||

ಕುಡಿಮೀಸೆ ಮಾವ ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಚೆಲ್ಲ
ನಡೆಸೀದಿಯೇನೊ ತಿಳಿವೊಲ್ಲ
ನಡೆಸೀದಿಯೇನೊ ತಿಳಿವೊಲ್ಲ | ಮನದಾಗೆ

ಹೆಂಗ್ಲೆಂಗೊ ಆಗುತ್ತೆ ನುಡಿಲಾರೆ ||

ಸಾಕು ಮಾಡೆ ಜಾಣೇ ನಿನ್ಯಾಸದ ಆಟಾವ
ಮೀಟುತ ಬಾರೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ
ಮೀಟುತ ಬಾರೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ | ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಚಿಮ್ಮುತ ಬಾರೆ ಎದೆ ಮೇಲೆ ||

ಬರವೊಲ್ಲೆ ಮಾವ ನನ್ ಉಡೆಚೆರಗು ಜಾರೀತು
ತೊಡರಿಕ್ಕುತಾವೆ ಗರಿ ನೆರಿಗೆ
ತೊಡರಿಕ್ಕುತಾವೆ ಗರಿ ನೆರಿಗೆ | ಮಾವಯ್ಯ
ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುತಾವೆ ||

ನಕ್ಕರೆ ನಗಲ್ಲೇಳೆ ಧಕಧಕ ಕುಣಿಯೋಣ
ತೆಕ್ಕೇಗೆ ಬಾರೆ ತಡೆಯಾದೆ
ತೆಕ್ಕೇಗೆ ಬಾರೆ ತಡೆಯಾದೆ | ನನ ಬೆಡಗಿ
ಮಿಡುಕಾಡ ಬ್ಯಾಡ ನಡಿ ಒಳಗೆ ||

ಸೆರಗು ಜಾರ್ಯಾವೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರು ಮೂಡ್ಯಾವೆ
ಬಾನಿನ ಕೆನ್ನೆ, ಎದೆಮ್ಯಾಲೆ
ಬಾನಿನ ಕೆನ್ನೆ, ಎದೆಮ್ಯಾಲೆ | ಗೀಜುಗ
ಒಳೊಳ್ಳೆ ಹಾಡ ಹಾಡ್ಯಾವೆ ||

ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ

೧

ಏಳು ಕನ್ನಡ ವೀರ, ಏಳು,
ಎದ್ದೇಳು—

ಸುಪ್ರಭಾತದ ಸಮಯದರುಣದೋಕುಳಿಯಲ್ಲಿ
ಪುಟಿದು ಮೇಲೇಳು !
ಸಪ್ತಸಾಗರದೆಯ ಕುದಿಕುದಿಯ ತಾಂಡವದಿ
ಮೊರೆದು ಮೇಲೇಳು !
ಮುಗಿಲ ಮರೆ ಮಿಂಚಾಗಿ
ಸಿಡಿಲ ಮರಿ ನೀನಾಗಿ
ಸಿಡಿದು ನೀ ಹೊರಬೀಳು !

ತಡಿತುಂಬಿ ತೇಂಕುತಿಹ ತೊರೆಯೆರೆಯ ತೆಮರಾಗಿ
ಮೂಡಿ ಮೇಲೇಳು !

ಏಳು ಕನ್ನಡ ವೀರ, ಏಳು,
ಎದ್ದೇಳು !

೨

ಬಾರೆನ್ನ ಸೋದರನೆ,

ಸತ್ತ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ
ತೆರೆದು ನೀ ನೋಡಿಹೆಯ ?

ಹೌದೇನು ? ಇಂದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಲ್ಲಿ
ಏನ ಕಾಣುವ ಅಲ್ಲಿ ?
ಮಡಿದು ಮಣ್ಣಾಗಿರುವ ಮನ್ನೆಯರ
ಮಕುಟಗಳೆ ?
ಕೆಡೆದೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾದ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವೆ ?
ಶಿಥಿಲ ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸೌಧಂಗಳಸ್ಥಿಗಳೆ ?
ಬಿರುನೆಲದ ಬರಿಗನಸು !
ಮುರಿಬಿದ್ದ ಛಾವಣಿಯ ಮರಣ ಚೀತ್ಕಾರ !
ಗಿಡಗಂಟೆ ಕಂಠಗಳ ಚಿಲಿ ಹಲ್ಲ ಶಿಳ್ಳು ನಗೆ
ಕಾಗೆ ಗೂಗೆಯ ಗೂಡು,
ನರಿ ನಾಯಿ ಹಂದಿಗಳ ಆಟಕದ
ನೆಲೆವೀಡು ! !

೩

ಏಕೆ ಕನ್ನಡ ವೀರ,
ನೆನೆಯಲಾರೆಯ ನೆರೆಯ ಕಿತ್ತೂರ ಕೇಸರಿಯ ?
ಗಂಡುಮೆಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿ !
ಅಂದು ! !
ಇಂದು ?
ಆಗಿಹುದು ರುದ್ರಭೂಮಿ !!!
ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಹೊತ್ತ ಹೆಣಗಳ ಸಿದಿಕೆ
ಒಡೆದು ಚೂರಾಗಿರುವ ತಲೆಗೊಳ್ಳಿ ಮಡಕೆ,
ಚಿಂದಿಯಾ ಹೊದಿಕೆ !
ಗಂಡುಗಳು ಬಿಸಿರತ್ತ
ಉಂಡ ಆ ನಾಡು
ತಾನಾಗಿ ಚೀರುತಿದೆ ಹೆಣದ ಗೂಡು !
ಬೇರೊಂದು ಪುಟವ ತೆರೆ-

೪

ಏನದಚ್ಚರಿ ಗೆಳೆಯ !
ಕಾಣುತಿಹೆ ಏನು ?
ಹೊನ್ನಿನಂಗಾರದಲಿ ಸಿಂಗರದ ಪೂವಲಿಯೆ ?
ಕನಸುಣಯ ಮುದವಡೆದ ಮಧುಮಾಸದೊಸಗೆಗಳೆ ?
ಹಾಡು, ನುಡಿ, ಕೇಳೋಣ,
ನಡೆ ಮುಂದೆ, ನೋಡೋಣ !
ಹೊಸ ಹಾಡು !-ಕವಿ ಹಳಬ !!”

೫

“ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟ !
 ಮಣಿಯದಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ, ನೆಟ್ಟರಲಿ ಶಾಶ್ವತ !!
 ಬಾಳ್ ವಿಜಯನಗರ !
 ವಿಜಯನಗರಂ ಬಾಳ್ಗೆ !
 ಅದಿಕೊ ಜಯ ಜಯ ಘೋಷ !
 ವಿಜಯನಗರದ ಶುಭದ ವೈಜಯಂತಿಯ ಕಾಣು !
 ದಿಕ್ಕಟದಿ ಪಟಪಟಿಸಿ ಹಾರುತಿದೆ ತಾನು !
 ಎದ್ದು ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ, ಆಯಾಸವೇ ನಿನಗೆ ?
 ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಾಯರೊಡ್ಡೋಲಗಕೆ
 ಕೇಳು ಕಿನ್ನರ ಗಾನ, ಹಾಡು ಕವಿಗಳ ಕಬ್ಬ
 ನಾಟ್ಯದೌತಣವಿರಲು ಕಣ್ಣಿಗದು ಹಬ್ಬ !
 ವೇದ ಮಂತ್ರದ ಘೋಷ ಪುಟಿಯುತಿದೆ ದೇಗುಲದಿ
 ದ್ವಾರದಲೆ ನಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಮಿಸು ಬಾಗಿ !
 ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಕಾಣಲ್ಲಿ ಅದೊ ಋಷ್ಯಮೂಕ !
 ರಸಋಷಿಗಳಾಗಾರ ಕರುನಾಡ ನಾಕ !
 ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ತಡಿಯ ಪುಳಿನದೊಡ್ಡನು ಹಾದು
 ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು ತೀರ್ಥದಲಿ ಪರಮ ಪಾವನನಾದೆ ।
 ತಡಿಯೆಡೆಯ ತರುಗುಲ ತಣ್ಣೆಳಲ ತಂಪಿನಲಿ
 ತಂಗಿ ನೀ ಹಾಡೊಮ್ಮೆ ಮಂಗಳದ ಹಾಡು !
 “ಪಂಪೆ !
 ಸೊಂಪಿನಾ ಸಿರಿಯೂರು ಈ ನಾಡು ಪಂಪೆ !
 ಸಂಪಗೆಯ ಸೌರಭವ ಸೂಸುತಿಹ ಪಂಪೆ !!
 ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ ದೇವಿ, ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು
 ನಲಿನಲಿದು ಒಲವೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿದ ಪಂಪೆ !
 ನಮೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ನಮೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
 ನಮೋ ಮಹಾಮಾತೆ ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ
 ನಮೋ ಮಹಾಮಾತೆ ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ”

೬

ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಪುಟ-

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಿನ ಇತಿಹಾಸ
 ಬಿಚ್ಚು ಗತ್ತಿಯ ಭರಮ,
 ವೀರಮದಕರಿ ಹನುಮ,
 ಒಮ್ಮೆ ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕಲಿಗಳನು,
 ಎದೆ ಮತ್ತೆ ತುಂಬುವುದು,
 ಹುಚ್ಚು ಮನ ಕುಣಿಯುವುದು,
 ತೋಳು ಒನಕೆಯನೆತ್ತಿ ಓಬವೆಯ ನೆನೆಯುವುದು !

೭

ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ಗಮಕಿ,
 ನಿನ್ನ ಹಾಡಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮೆಲೊಡಿ

ಇಲ್ಲಿಹುದು ರಕ್ತಕೋಡಿ
 ಓ ಪುಂಡ ಯವನ,
 ನಿನ್ನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದಾಯ್ತು ?
 ಕನ್ನಡಿಗನೆದೆಗೊಳದ ಕೆನ್ನೀರು ನಿನಗಿಂದು
 ಅನಿತು ಸವಿಯಾಯ್ತು ?
 ಕವಡು ನುಡಿ ಕಪಟದಲಿ ಕಟುಕತನದೊಟ್ಟಲಲಿ,
 ಕರ್ನಾಡ ಶಿಶುವಿಂಗೆ ಮರಣ-ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ
 ವಂಚಿಸಿದ ನಿನಗಿಂದು ಕಾದಿಹುದು ದುರ್ಗತಿ !
 ಪತನ ಪದವಿಯನಿತ್ತೆ ಬಿದನೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
 ಕಿತ್ತೂರ ಕೆಡೆಗಿಡಿಸಿ ಕೇಸುರಿಗೆ ಬಲಿಗೊಟ್ಟೆ
 ಇಕ್ಕೇರಿ ಕೆಳದಿಗಳು ಮುಕ್ಕಿಹೋದವು ಮಣ್ಣು !
 ನಿನ್ನ ಸೋದರನವನು !
 ಯಾರಾದರೇನು ?
 ತಿಂದು ತೇಗದ ನಮ್ಮ ದೇಗುಲದ ದೇವತೆಯ
 ಬೇಲೂರು ಹಾಳೂರು !
 ದೋರಸಮುದ್ರವದಾಯ್ತು ಹಳೆಯಬೀಡು !
 ಪಾಳುಗೂಡು !!
 ನಿನ್ನ ಸಿರ ಸಿಡಿದೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾಗಿ ಕೆಡೆಯುವುದು
 ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರೈಸಿರಿಯು ಮಸಣಾಪುದು ಮುರಿದು
 ಮೂಡುವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕಂದ,
 ಮೆಟ್ಟಿ ಮುರಿವನು ನಿಮ್ಮ ವಂಚಕರ ವೃಂದ.
 ನಿನ್ನೆಲುವಿನೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ
 ಬಿಸಿ ರಕ್ತವನೆ ಬಸಿದು
 ಕಟ್ಟುವನು ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ !
 ಸಿರಿಗುಡಿಯ ಸಿಂಗರಿಸಿ ತಾನಾಗಿ
 ಮೂಡುವನು ರಕ್ತರವಿ ತೇಜ !!

೮

ಏಳಿ ಕನ್ನಡನಾಡ ತರುಣ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೆ,
 ನಿಮ್ಮತನ ಕುಸಿಯುತಿದೆ
 ನಿಮ್ಮ ನೆಲ ಬಿರಿಯುತಿದೆ
 ನಿಮ್ಮೂರಿನಾಗಸದಿ ಮೂಡಲಿದೆ
 ರಣಹೇತು ಧೂಮಕೇತು !
 ನೀವು ಕಟ್ಟಿದ ನಾಡು ಆಗುವುದು ನಿಮಗಂದು
 ನರಕ ಬೀಡು !
 ಏಳಿ, ಎದ್ದೇಳಿ,
 ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ ಬಂತು ರಾತ್ರಿ ರಣಕೇಳಿ !
 ಪರರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ
 ದೈತ್ಯತೆಯ ನರ್ತನಕೆ

ನಿಮ್ಮೆದೆಯು ನೆಗ್ಗೀತು !
 ನಿಮ್ಮ ಮತಿ ಸತ್ತೀತು !
 ನೀವುಳಿದು, ನೀವಳಿದು, ನಾಡ ಬದುಕಾಗಿಸಿರಿ !
 ಇದೊ ಇಂದೆ ಊದಿಬಿಡಿ ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ

'ತುತ್ತುತೂ ತೂ' ಎಂದು
ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು
ಜಯ ಜಯತು, ಜಯ ಜಯತು, ಜಯತು ಮಂಗಲ ಬೀಡು !

೯

ಎಚ್ಚರೆಚ್ಚರು ಕವಿಯೆ !
ಕನ್ನಡದ ಕಡುಗಲಿಯೆ !!

ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಮುಗುಳ ಕೇಳಿಯಲಿ,
ಸುಗ್ಗಿ ಮೊಗ್ಗೆಯ ನಲಿಸಿ ತಳಿರ ಕಚಗುಳಿಯಿಟ್ಟು,
ಚಿಟ್ಟಿ ಚೆಲುವಿನ ಚಿಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳ ಮೇಲೇರಿ,
ದುಂಬಿ ಬಂಬಲಿನಲ್ಲಿ ಗುಂ ಗುಂ ಗುಂಗಾನ ಹಾಡಿ,
ಎಳೆವಿಸಿಲ ಬಳಿಬಳಿದು ಮೆರಗನಿತ್ತುದು ಸಾಕು,
ಹರಿವ ನೀರಿನ ಕೂಡೆ ಚದುರಂಗ ಸಾಕು !
ಹಾಡು ಕನ್ನಡ ಪ್ರೀತ,
ಹಾಡು ಬಾಳಿನ ಗೀತ
ತುಂಬಿಸುತೆ ನವನೂತ್ನ ಚೇತನವನೆಯಲ್ಲಿ
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕನಸು ನನಸಾಗುವಲ್ಲಿ !

೧೦

ಏಳಿ.
ನನ್ನೆದೆಯರುಣ ತರುಣ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೆ
ಏಳಿ, ಎದ್ದೇಳಿ,

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಊದಿಬಿಡಿ ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ
ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು
ಜಯಜಯತು, ಜಯಜಯತು
ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು !
ಜಯತು ಮಂಗಳ ಬೀಡು !
ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ ! ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ !! ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ !!!

ಕರೆ

ಏಳಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕಲಿಗಳೇ
ನೆತ್ತರೋಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡೆ
ತಾಯೆದೆಯ ರಂಗದಲಿ ಬಾಳ ನೆತ್ತವನಾಡಿ
ಹಗೆಯ ತಲೆ ನೆಗ್ಗೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಲಿಂದೇ

ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿ ಹೊಸ ಕಹಳೆ ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಊದಿಬಿಡಿ
ನಾಡ ನಾಡಿಯನೆಲ್ಲ ಮಿಡಿಯಂತೆ

ನೂತ್ನ ಚೇತನ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಪಸರಿಸಲಿ
ಸತ್ತ ಮನ ಮೈವೊದರಿ ಸಿಡಿಯುವಂತೆ

ಸೇನೆ ಸಾಗರವಿರಲಿ ನೀನಗಸ್ತನೆ ಆಗು
ಆಪೋಷಣಂಗೆಯ್ಯೆ ಚುಳುಕದಲ್ಲೆ !
ತೂಗು ಪರಶುವನಿಂದೆ ಹೆರರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ
ಏಣ್ಣೆಗಣ್ಣಾಸಿರಂ ಉರುಳಲಿಲ್ಲೆ !

ಏಳಿ ಭಾರತೆಯಿಂದ ಚೆಂದದಾ ಕಂದಗಳೆ
ಕೊಳಲನುಳಿದೂದಿರೈ ಪಾಂಚಜನ್ಯ
ರಾಸಲೀಲೆಯು ಸಾಕು, ರುದ್ರತಾಂಡವ ಬೇಕು
ಕುಣಿಯಿರೋ ರುದ್ರರೆ ಮರೆತು ಮೆಯ್ಯೆ !

ಹಿಮವಂತನುನ್ನತಿಯ ತುಂಗ ಶೃಂಗದ ಮಕುಟ
ಸಿಡಿದೊಡೆದು ಹುಡುಗೊಂಬ ಕಾಲವಿಂದು
ಬಡತನವೊ, ಒಡತನವೊ, ನುಡಿಯು ನೂರಾಗಿರಲಿ
ಒಂದಾಗಿ ಬನ್ನಿರೈ ಗುಡಿಯೆತ್ತಲೆಂದು !

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಂದೇಶ

“ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ ; ನಿಮ್ಮ ಊಹೆಗೆ ನಿಲುಕದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನೀವು ನಿಂದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಹು ಜನರ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯರಾದ ನೀವು ಪಡೆಯದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮೂರೇ ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ.”

—ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

ಇದು ಕೊಟ್ಟ ವರವಲ್ಲ
ಇಟ್ಟ ಶಾಪವೂ ಅಲ್ಲ,
ಇದು ಯೋಧ್ಯವಾಣಿ.

ಹೃದಯಗರ್ಹರದಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದ
ಈ ಅಶನಿಘೋಷಕ್ಕೆ
ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಿದುವೆಂದು
ಆ-ದ್ಯಾವಾ
ಈ-ಪೃಥಿವಿ !
ನಕ್ಷತ್ರದಕ್ಷತೆಯೂ ಕಾಳು-ಬೀಳು !

ವಿಪಿನ ವೈತರಣಿಯೆಡೆ

ಬೆನ್ನು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಓರ್ವ ಮುದಿಗೂನಿ
ಗರ್ಜನೆಗೆ ಬೆದರಿ, ಎಚ್ಚೆತ್ತು,
ಮೈ ಮುರಿದು, ಆಕಳಿಸಿ-

“ಹೂಂ...ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ! ...ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ !!
ನಾನೊಂದು ಅಳಲ ಮಗು
ನನಗಿಲ್ಲವಾ ಭಾಗ್ಯ !”
ಎಂದೊಂದೆ ಪಲ್ಲವಿಯ ಕುರುಕಿ,
“ಅಹುದಹುದು !-
ಸುಂಡನಾದರೆ ಏನು ? ಗಂಡಲ್ಲವೆ !
ಬಂಜೆ ಬಂಜೆ ಎಂಬ ದೂಷಣೆಯಿಂದ
ದೂರಾದೆ !
ಅದೆ ಸಾಕು, ಅದೆ ಸಾಕು !
ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು !”

ಎಂದಿಂತು ಸಾಂತ್ವನದ ಸಂಗೀತ ಹಾಡಿ
ತುಂಬಿದಳು
ಮನದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ !

ಅಂತರಂಗದ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು,
ಅತಿಥಿಯಾಗಿಯೆ ಬಂದು,
ಶುದ್ಧ ಶುಚಿಯಾತಿಥ್ಯವನು ಕೈಕೊಂಡು
ಮರೆಯಾದ, ಜಾನಕೀ ಹೃದಯಾಬ್ಜಿ ಚಂದ್ರಮನ
ಹಾದಿಯನೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ,
ಮನಶೂನ್ಯ, ವನಶೂನ್ಯನಾಗಿ ನಿಂತು
ನಿಟ್ಟುಸಿರಳೆದ ಶಬರಿಗಣೆಯಾದಳಾ
ಮುದುಕಿ ಮುತ್ತೈದೆ !

ಭಾರತಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದೇ ಬಂತು
ಕನಸ ಕಂಡೆವು ಎಂದೆ ಜನ ಭಾವಿಸಿತ್ತು :
ಆದರೆ,-

ಗಾಂಧಾರಿ ಗರ್ಭದಿಂದಬ್ಬರಿಸಿ ಹೊರಿಬಿದ್ದ
ನೂರಾರು ಪಿಂಡಗಳು ತಾಂಡವವ ನಡೆಸಿ

ತಾಯ ತೋಳುಗಳೆರಡ ತುಂಡರಿಸಿ,
ಅವಳ ತೊಡೆಯೇರಿ ನಲಿ ನಲಿದು
ನರ್ತಿಸಿದುವೆಂದು !

ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಈಡಿಪಸ್ಸನ ಬಳಗ !
ಮುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪ್ರಣಯ ರಾಗ !
ಮಾರುತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ರಾಸಲೀಲೆ !
ಎದೆಯ ಬೃಂದಾವನದಿ ಬರಿಯ ಗೋಳೆ !

“ಮುಗಿವೆಂದೊ ಸಂಕಟಕೆ ?

ಮುಕ್ತಿಯೆಂದೋ ಕಾಣೆ !”

ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮರುಗಿ,
ಸದ್ದಿರದ ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ !
ಮೊದಲನೆಯ ತಲೆಮಾರು ಮುಗಿಯಿತ್ತಿಲ್ಲ.

* * *

ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಪುಟ-
ಇದು ಎರಡನೆಯ ತಲೆಮಾರು !

ತಂಡಿತಟ್ಟಿದ ಕಡೆಗೆ
ಬಿಸಿಮಾಡಲೆಂದು
ಮಗ್ಗಲಾದ ಮುದುಕಿ
ಚಿತೆಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿದಳು,
ಚಿತೆಯೋ
ಚೈತ್ಯಾಗ್ನಿಯೋ
ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬೆಂಕಿ
‘ಸಾಯುವಾಕೆಗೆ ಬೇಕೆ ಸೋಮವಾರ !’
ಎಂದೆನ್ನುವಷ್ಟರಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದುದು
ತಾ ಹಡೆದ ಪಿಂಡಗಳ ಪಿಡುಗಿನಾ ಗುಡುಗು-
‘ಅಮ್ಮ... ಅಮ್ಮಾ ನೋಡೆ

ಎಂಥ ಹಸಿವು !
ಇಲಿಗಳಬ್ಬರ !

ಬಸಿರ ಚೀಲದೊಳಗೆಲ್ಲ ಬಹು ದಾಳಿ !
ತಂದೆಯನೆ ಕೊಂದು ತಿಂದರೂ ಹಿಂಗದಿದೆ !
ಉದ್ದಿನೋಡೆ ಪಾಯಸವ ಬೇಗ ಮಾಡೆ !’
ಎಂದು ಬೇಡಿದ ಮಕ್ಕಳನು ಕಂಡು
ಸಾವು-ನಗೆಯೊಂದ ಹರಿಸಿದಳು !

“ನಿರ್ಜೀವಿ ಪಾಂಡುವಿನ
ಹೆಣವನ್ನು ತಿನಬಂದ
ಬಡಪಾಯಿ ಪಾಂಡವರು ನಾವಲ್ಲ !
ಜೀವದಿಂದಿದ್ದ ತಂದೆಯನೆ ತಿಂದು,
ಭವಿಷ್ಯತ್ತು-ಭೂತಗಳ ಕಂಡ
ಸಹದೇವರಾಗಿಹೆ”ವೆಂದು
ಮೀಸೆಯ ಮುರಿದು ಪೇಳಿದುವು !

ಕೇಳಿ, ಕಂಗೆಟ್ಟು
ಬಿಟ್ಟ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಗೆ

ಮೈಯ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ

ಬೆಂಕಿ ತಾನಾಯ್ತು ಶೀತಲಾಗ್ನಿ !

* *

ಮೂರನೆಯ ತಲೆಮಾರು

ಸಂಪುಟದ ಪುಟವೆಲ್ಲಾ

ಸಂಕಟದ ಶಿಬಿರ !

ಗೀಚು-ಗೆರೆ

ಕೆಂಪು ಮಸಿಯಿಂದೆಳೆದ ಅಡ್ಡ-ಪಟ್ಟಿ:

“ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಲಿ ಬದುಕು ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ !
ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಲಿ ಬದುಕು ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ !!”

ಇದು ಮೂರನೆಯ ತಲೆಮಾರು !

ತಪ್ಪಿದೆಯೋ ನೀ ಕೆಟ್ಟೆ,

ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ !

ಹಿತವಲ್ಲಾ ಹಿತವಲ್ಲಾ ಚೇಳ-ಚುಂಬನವೆಂದೂ !

ಹೊತ್ತಿನನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಲ್ಲ

ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿಲ್ಲ !

ಇನ್ನಾದರೆಚ್ಚರೋ... ಇನ್ನಾದರೆಚ್ಚರು !

ಚಿಂತನೆಗೆ ತೆರೆದಿಹವು ನೂರಾರು ತೆರಹು !

ನಿನಗಷ್ಟು ಬೇಗೇಕೊ ಇಂಥ ಮರವು ?

ಏಳು ಭಾರತ ಪುತ್ರ !

ಹಾಡು ಮಂಗಳಗೀತ !!

ಯೋಧ್ಯವಾಣೀಯನೊಮ್ಮೆ ನೆನೆದು ನೀ ಹಾಡು

-ಉತ್ತಿಷ್ಠತ, ಜಾಗ್ರತ, ಪ್ರಾಪ್ಯವರಾನ್ನಿಬೋಧತ !

ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ....

ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ ಹೊಂಬೆಳಗು ಚಿಗಿಯುತ್ತಿದೆ

ಕನ್ನಡದ ಬಾಂದಳದಿ ಹೊಸ ನೇಸರುದಿಸೆ !

ಶತಮಾನದಪಮಾನ ತಿಮಿರ ಗರ್ಭವ ಸಿಗಿದು

ಚಂಡ ಕಿರಣಗಳಿಳೆಗೆ ಚುಮುಚುಮುಸಿ ಚಿಗಿಯೆ

ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಹಸುಳೆ ತುಟಿ ತೆರೆದು ನಕ್ಕಂತೆ

ಕೋಟಿ ಮೂರರ ಭಾಗ್ಯ ಅರಳುತಿಹುದು ;

ಕನ್ನಡಿಗನೆದೆಗೊಳದಿ ಅರಿವಿನರವಿಂದವಿದೊ

ಸ್ನೇಹ ಸೌರಭವನ್ನೆ ಸೂಸುತಿಹುದು !

ಶಾಂತಲೆಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಕಾವೇರಿ ಹೊಳೆಯಾಗಿ
ದಾಸರುಸಿರೇ ಗಾನ ತುಂಗೆಯಾಗಿ,
ವಿಜಯನಗರದ ಶುಭದ ವೈಜಯಂತಿಯು ಮೆರೆದ
ಕರುನಾಡ ನುಡಿಹಾಲು ಭದ್ರೆಯಾಗಿ

ಚೆಲುವಿರಲಿ ಗೆಲುವಿರಲಿ ಚೆನ್ನಿಗನ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ
ವೀರನಾರಾಯಣನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಗೊಮ್ಮಟನ ಬೆಳುಗೊಳದಿ ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದಲಿ
ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ತೌರಿನಲ್ಲಿ

ನವಭಾರತ ನವಯುವಕನೆ.....

ನವ ಭಾರತ ನವ ಯುವಕನೆ ನವೋದಯದ ಹರಿಕಾರನೆ
ನಾಡ ನಾಡಿಯನ್ನೆ ಮೀಡಿದ ನವ-ನೂತನ ಚೇತನವೆ

ಹಿಮಾಚಲದ ತುಂಗಶೃಂಗ ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮಾಂಗ
ಧವಳವರ್ಣ ದಯಾಪೂರ್ಣ ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗ
ರಕ್ತಧುನಿ ಧಮನಿ ಧಮನಿ ನದಿನದಂಗಳೆಲ್ಲ
ತರತ್ತರಂಗವಾಗಿ ಹರಿವ ತೇಜದೊಡಲು ನಿನ್ನದು

ದ್ರೋಹದರ್ಪ ದೌರ್ಜನ್ಯಕೆ ಎತ್ತು ಕೊಡಲಿ ಇಂದೆ
ತುಂಡಾದರೂ ಮೊಂಡಾದರೂ ಭರತಖಂಡ ನಿನ್ನದೇ
ದಿಕ್ಕಟದಲ್ಲಿ ಪಟಪಟಿಸಲಿ ಭವ್ಯನಾಡ ಬಾವುಟ
ಶಾಂತಿ ಸಾಕು, ಕ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು ತೋರೊ ಮನದ ಆರ್ಭಟ

ಮೈಯನೊದರು ಮುಡಿಯ ಕೆದರು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವಾಗಲಿ
ನಚ್ಚ ತುಂಬು ಮನದ ತುಂಬ ಕೆಚ್ಚು ನಿನ್ನದಾಗಲಿ
'ನಾನು ಭಾರತೀಯ'ನೆಂಬ ತಾರಕದಾ ಮಂತ್ರ
ಘೋಷಿಸುತ್ತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗೊ ಧನ್ಯವೀ ಸ್ವತಂತ್ರ !

ಓ ಭಾರತೀಯ...

ಭಾರತಾಂಬೆ ಕಾರುಣ್ಯಗಂಗೆ ಕಂಡಂಥ ಜೇನುಗನಸೇ !
ವೇದವಿದರ ಶ್ರುತಿಘೋಷವೆಂಬ ಜೋಗುಳದಿ ಬೆಳೆದ ಕೂಸೇ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದುಸಿರ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದ ಸೆಳೆದುಲಿವ ಸವಿಯ ತೇನೇ
ಗಂಗೆತುಂಗೆಯರ ದಿವ್ಯ ಸಲಿಲದಲಿ ಮಿಂದು ಮೆರೆದ ಮೀನೇ !

ಸಾರುತಿಹುದು, ಓ ಭಾರತೀಯ, ಒಕ್ಕೂರಲಿನಿಂದ ಜನತೆ
ಹಕ್ಕು ಬಂದಿಹುದು ಬಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲ ದಕ್ಷತೆಯ ವಿಜಯಮಾಲೆ !

ರಾಜರಾಜ್ಞಿಯನು ತುಳಿದೆ ನೀನು ಬೀಸಿದೆಯೊ ಗಂಡುಗೊಡಲಿ
ರಕ್ತರಹಿತಕ್ರಾಂತಿಯನೆ ನಡೆಸಿ ನಿಲಿಸಿದೆಯೊ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ !

ಹರಿವ ನೀರು ಕಣ್ಣೆರವ ಹೂವು ಕುಕಿಲಿಡುವ ಬನದ ಹಕ್ಕಿ
ಜಿಗಿವ ಜಿಂಕೆ ನರ್ತಿಸುವ ನವಿಲು ಜಾಗರದಿ ಮೈಯಿಸೊಕ್ಕಿ
ಬಂಡನುಂಡು ರೋಂಕಾರದಿಂದ ಓಂಕಾರಗೈವ ದುಂಬಿ
ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪಂಚಮವ ಮಿಡಿವ ಕೋಗಿಲೆಯ ಇಂಚರಶ್ರೀ !

ಇವಕಿಹುದು ಪ್ರೀತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಸಹಜತೆಯ ನೇಮ ನಿಯತಿ
ಮನವುಳ್ಳ ಜೀವಿ ಆತ್ಮವನು ಪಡೆದ ಮಾನವನಿಗೇಕೆ ನೇತಿ ?
ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಯಸದವನು
ಸತ್ತಂತೆ ಎಂದೆ, ನೈಚ್ಯತೆಗೆ ಮುನಿದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ ಸಮತೆಯನ್ನು !

ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಬಲಿದಾನದಿಂದ ಹೋರಾಟ ಜತನದಿಂದ
ದೈತ್ಯತೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ, ದೇವತ್ವ ಮೆರೆಸಿ ಸಗ್ಗವನೆ ಸೂರೆಗೊಂಡ
ಪುರುಷ ಪುಂಗವರು ಹತ್ತಿಸಿಟ್ಟ ಈ ಹಣತೆ ಬೆಳಗುತಿರಲಿ
ಜಯಮಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಶುಭಮಕ್ಕೆ ಜಗಕೆ ಮಂಗಳವು ಕೂಡಿಬರಲಿ.

ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೆ

ಬೆಳಗುತಿರು ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕೇ
ಶ್ರಾವಣದ ಶುಭದಿನದಿ ಎಮೆದರೆದ ಬೆಳಕೇ

ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೇ
ಬೆಳಗುತಿರು ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕೇ ||

ತೈಲ ತೀರಿದರುಂಟು ದುಡಿವವರ ಬೆಮರು
ಬತ್ತಿಯಿದೆ ಮೊತ್ತದಲಿ ಮಡಿದವರ ಕರುಳು
ನಿನ್ನೊಡಲ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳ ಉಸಿರು
ಮೀಸಲಿದೆ ಓ ಬೆಳಕೆ ಆ ಹುತಾತ್ಮರ ಮಡಿಲು

ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೇ
ಬೆಳಗುತಿರು ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕೇ

ಗಣತಂತ್ರದಟ್ಟಣೆಯ ವಿಸ್ತೃತದ ಗಂಧಕುಟಿ
ಜನಮನವೆ ವೇದಿಕೆಯು ವೈಜಯಂತಿ !
ಸಕಲ ಸೌಹಾರ್ದದಾ ಸಮಬಾಳು ನಿನ್ನ ಗುಡಿ
ಸತ್ಯ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜ ನಿನದಾಯ್ತು ಪ್ರಣತಿ

ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೇ
ಬೆಳಗುತಿರು ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕೇ

ಬೆಳಗುತಿರು ಜಗದೊಡಲ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಚೇತನವೇ !
ಬೆಳಗುತಿರು ಕವಿ ಸವಿದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯ ಸೌರಭವೆ !
ಬೆಳಗುತಿರು ರಾಷ್ಟ್ರಕನ ನಡಸುತಿಹ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !
ಬೆಳಗುತಿರು ಅಭಿಜಾತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಾ ಹಣತೆ !

ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಗುತಿರು ಬೆಳಕೇ
ಬೆಳಗುತಿರು ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೆಳಕೇ ||

ದೇಶವೊಂದೆ ಭಾರತ

ವೇಷ ಬೇರೆ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ದೇಶವೊಂದೆ ಭಾರತ
ಒಂದೆ ತಾಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಘೋಷಿಸೋಣ ಸಂತತ ||

ತೀರ್ಥನಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೋ ಭವ್ಯನಾಡು ಭಾರತ
ಋಷಿಗಳುಸಿರ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ದಿವ್ಯನಾಡು ಭಾರತ

ಕಡಲುಗಳನೆ ಉಡುಗೆಯುಟ್ಟು
ಘಟ್ಟದೋಳು ಬಳೆಯ ತೊಟ್ಟು
ನದಿ ನದಗಳ ಹಾರವಿಟ್ಟು

ಸೇತುವಿಂದ ಸಿಂಧುವರೆಗು ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಭಾರತ
ಭಂಗಗೊಳದ ವಂಗನಾಡ ಕೂಡಿ ಮೆರೆದ ಭಾರತ

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಭಾರತ
ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಭಾರತ.

ಭರತ ಖಂಡದಿಂದಲೇನೆ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದೆಯೆಂದರಹುದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ |

ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೆ ದುಡಿ
ಯಾವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲೆ ಮಡಿ
ನಿಂತ ನೆಲವು ಹಿಡಿದ ಹುಡಿ
ಭರತ ಭೂಮಿಯೆಂದು ತಿಳಿ

ಮಣ್ಣ ಮೋಹ ಬಿಟ್ಟಿರಿಲ್ಲೊ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಸದ್ಗತಿ
ಬರಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲೆ ಮುಗಿವುದಲ್ಲೊ ನಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮಾನವತೆಯ ಶುಚಿಮತಿ
ಸನಾತನದ ಸತ್ಕೃತಿ

ವೇಷ ಬೇರೆ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ದೇಶವೊಂದೆ ಭಾರತ
ಒಂದೆ ತಾಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಘೋಷಿಸೋಣ ಸಂತತ

ಕರುನಾಡ ಬನಶಂಕರಿ

ಏನು ಚೆಲುವಿನ ನಾಡು ಚೆಲುವು ಚಿಮ್ಮುವ ನಾಡು
ನನ್ನೊಲುಮೆ ಈ ನಾಡು ಕರ್ನಾಟಕ
ನನ್ನ ಹಡೆದೀ ನಾಡು ಸಗ್ಗ ಸೌಧದ ಬೀಡು
ಸ್ವಾಗತವು ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ

ಹಾಲಹೊಳೆ ಜೇನುಮಳೆ ನನ್ನ ತಾಯ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ
ಗಿರಿ ನವಿಲು ಗರಿಗೆದರಿ ಆಡಿದಂತೆ !
ಏಳು ಬಣ್ಣದ ಬಿಲ್ಲು ತಾಯ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ
ಉಷ್ಣ ಹಸೆಯ ಮಣೆ ಏರಿ ನೋಡಿದಂತೆ !

ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ಅವಳ ತೋಳ ತೊಡೆಗಳಲಿ ಮಾವು ತಳಿರು
ತೆಂಗು ಅಡಕೆಯ ಜಾಲ ಅವಳ ಬೈತಲೆ ನವಿರು
ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಜೋಳ ಅವಳ ತೇರು !

ಹುಡಿಯ ಕಣಕಣದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಉಸಿರಿನ ಸೊಗಡು
ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳ ಕೂಡೆ ಅವಳ ಸರಸ
ಶತಶೃಂಗ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಸಿಂಹವಿಷ್ಣುರದಲ್ಲಿ
ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಳ, ಇಲ್ಲ ವಿರಸ !

ಇದುವೆ ಕರ್ನಾಟಕವೋ ! ನನ್ನ ಸಿರಿ ತವರೂರು
ಇದರ ಕರುಕೆಯ ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲಿ ;
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಗುಡಿಯು ಬಾನಿನಲಿ ಬೆರೆಯಲಿ
ಅವಳ ಒಡಲಿನ ಚಿಲುಮೆ ಬತ್ತದಿರಲಿ

ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಜಯತು ಮಂಗಲ ಬೀಡು
ಜಯ ಜಯತು ಜಯ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೀ
ಜಯವು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗೇ, ಜಯವು ಕನ್ನಡ ಜನಕೆ
ಜಯ ನಿನಗೆ ಕರುನಾಡ ಬನಶಂಕರೀ

ಅಭಿಮನ್ಯು

ಪಥವ ತಪ್ಪಿದ ಉಳ್ಳೆ
ಉರಿಯುತ್ತಾ ಉರಿಯುತ್ತಾ ಕರಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವಂತೆ
ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಕುದುರೆಯಂತೆ
ಬ್ರೇಕು ತಪ್ಪಿದ ಬಸ್ಸಿನಂತೆ

ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡವನಪ್ಪಳಿಸಹೋದ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಂತೆ

ಧಾವಿಸಿದೆ
ದಟ್ಟಿಸಿದೆ
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದೆ

ಗಾಳಿ ಬೆವರಿತು
ನೀರು ಬಾಯಾರಿತು
ಬಿಸಿಲು ಉಬ್ಬಸಗೊಂಡು
ಬೀಸಣಿಗೆ ಬಯಸಿತು

ಕಡೆಗೆ ತುಂಬಿದುತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಬಲಿಯಾಯಿತು
ಮತ್ತೆ ಉಡಿಸಲು ಹೋದೆ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಿಂಗ ಕತ್ತಲೆಯ ಸೀರೆ !
ಅಭಿಮನ್ಯು
ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ,

ಇದು ದ್ರೋಹ ನಿರ್ಮಿತ ದುರ್ಗವಪ್ಪಾ !
ದುರ್ಗಮ
ದುರ್ಭೇದ್ಯ
ಇದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ !

ಇರುವುದು ಕುರಿ-ಕ್ಷೇತ್ರದಾ ಧರ್ಮದ-
ರೆಯಲ್ಲಿ !
ಸೈಂಧವದ್ವಾರ

ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದರೆ ಸಾಕು ಹತ್ತಾರು ತಿರುವುಗಳು
ನೀನು ನಿಂತ ನೆಲ ಪಾಚಿಕಚ್ಚಿದ ಬಂಡೆ !
ಉಸುಬು ತುಂಬಿದ ಹೊಂಡ !
ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಡೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಶಲ್ಯಗಳು !
ಶತಕೋಟಿ ಶಕುನಿ ಚೀತ್ಕಾರ !

ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ
ಬೆಳಕಿದ್ದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ !
ಪಾಪ,
ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಗೇ ಅಂಟಿದೆ ಇಂದು ಬಿಳಿಯ ತೊನ್ನು !

ಅಭಿಮನ್ಯು,

ನಿನ್ನ ಪೌರುಷ ಪ್ರತಾಪಗಳಿಗೆ-ಉತ್ತರ
ನನ್ನ ಬೇಸರ ಅಲ್ಲ.
ಸಮುದ್ರದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ,
ಅಲೆಯೆಲ್ಲಾ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು
ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೇಧಾವಿ ನಾನಲ್ಲ !
ದಳದೆರೆದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ
ಗೊಬ್ಬರದ ವಾಸನೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು !

ಕ್ಷಮಿಸು,

ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ !
ಅದಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ತರದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ !

ತಿಳಿದುಕೋ,
ಎಷ್ಟಾದರೂ ನಾವು ಮರ್ತ್ಯರು,
ಮಾನವರು,

ಜ್ವರವನ್ನು ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವ ಜನ !
ಜ್ವರವಿರದ ಉಷ್ಣಮಾಪಿ ಎಲ್ಲರ ಉಷ್ಣವನ್ನೂ ಅಳೆಯುತ್ತಿದೆ !!

ಅಲ್ಲವೆ ?

ಉನ್ನತ ರಣಮಾರಿ

ನನ್ನ ನೋರೆ ನೆತ್ತರಿನ ಸಂತತ ಸ್ತೋತಕ್ಕೆ
ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯನಿಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿಹೆಯೇನು?

ಹೇಳು,
ಓ ಉನ್ನತ ರಣಮಾರಿ.
ಗಟ್ಟಿ ರಕ್ತದ ಮಡುವು ದಡ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ
ಅದ ನೀನು

ವಿಯಟ್ನಾಂ ಎಂದೋ.

ಅಥವಾ,
ನಿನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತ ನಿಯಂತ್ರಣದಂತೆ ಸಾಗಿಬಹ ಸ್ತೋತಕ್ಕೆ
ಸೂಯೆಜ್ ಕಾಲುವೆ ಎಂದೋ,

ಹೆಸರಿಸುವೆ
ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ-

ನೀನು ಮಾನವನನ್ನು ಮದ್ದು ಗುಂಡುಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿರುವ ತುಪಾಕಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ
ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲೆ !

ಅವನಿಗೊಂದೇ ಒಂದು ತುಂಡು ಮಾಂಸವನೇಸೆದು
ಬೇಟೆನಾಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಬಲ್ಲೆ !

ನೆಲದೊಡಲ ಸಿಂಗಾರಗೊಳಿಸಲೋಸುಗ
ದಟ್ಟ ಸಮಭಾಜಕದ ಅಟ್ಟಣೆಯ ಮೇಲೆ,
ಬೆಡಗಿಯರ ಬಿರಿಮುಗುಳ ನಗೆಯಂತೆ ತೋರಿಬಹ,
ರಮ್ಯ ತರು ಲತಾಕುಂಜಗಳ ಬೆಳೆಸಲೂ ಬಲ್ಲೆ !

ಹೇ ಮಹಾಪರಾಧಿನಿಯೆ,

ಗತದಿನದ ಯುದ್ಧದಲಿ
ಮುಗುದೆಯರ ಸೆಳೆತಂದು
ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನಾಗಿಸುತ ಸೀಳಿ,
ಅಕ್ಷಾಂಶ ವೃತ್ತದ ಮೇಲೆ ಹರಿ-ಹಂಚಿ ಬಿಸುಟೆ !

ಅದೋ,
ಸಿಡಿಗುಂಡುಗಳನುಂಡ
ಬಂಗಾಳಿ ಕನ್ನೆಯರ
ನೆತ್ತರಿನ ಬಿತ್ತುಗಳು
ಇನ್ನೂ ಮಿನುಗುತ್ತಲಿವೆ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ !

ಅವನೆಲ್ಲ ನೆರೆನೆಕ್ಕಿ,
ಚಪ್ಪರಿಸಿ,
ನಗೆಸೂಸಿ,
ಸಕಲ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನೇ ಇಂದು
ನುಂಗಿ ನೋಣೆಯುತ್ತಿರುವೆ.

ಆದರೂ,
ಹೇ ಮೋಸಗಾರ್ತಿ,
ನನ್ನನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಬರ್ಲಿನ್ನಿನ ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ,
ಕಿಟಕಿ-ಕಿಂಡಿಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತಿದ್ದೀಯೆ !

ಆ ಕಿಂಡಿಗಳ ಮೂಲಕವೆ ನಾನು
ದಿನನಿತ್ಯ ಶಾಲೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ-ಬಹ
ಪುಟಾಣಿ ಮಕ್ಕಳನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ !
(ಮೂಲ : ಗುಜರಾತಿ)

ಣಮೋ ಗೊಮ್ಮಟಾಣಾಂ

ಷಟ್ ಖಂಡ ಮಂಡಲದ ಉಪ್ಪು ಕಡಲಿಗೆ ದಾಹ !
ನಿಂತ ವೃಷಭಾಚಲಕೆ ಹೆಸರ ಕೆಸರಿನ ಮೋಹ !

ಬಿ ರು-ದು
'ಬಹು ರತ್ನಾ ವಸುಂಧರಾ'
ಆದರೆ
ಮಣ್ಣಿಗೇ ಬರ

ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಸಿವು, ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ತುಕ್ಕು
ನುಸಿ ತಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೂ ನಿಶೆಯ ಬೇಟದ ಕಾಟ !

ಗಾಳಿ ಬಯಸಿದ್ದು
ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನದ ಆಕಸ್ಮಿಕ ರಜೆ
ಎಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಮುಜುಗರ, ವಜೆ.

ಭರತದಾವರ್ತ ಸತ್ತ್ವ ವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೂಡಿದೆ
ದಿವ್ಯ ಚಕ್ರರತ್ನ !
ಆಯುಧಾಗಾರಕ್ಕೆ ಗಾಯವಾಗಿಸದಂತೆ
ಸಮ್ಯಕ್ ಸಾಕಾರನನಿಸಿ ನಿಂತೆ !
'ಗುಡಿ'ಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಗರ್ವರಸ ಸೋರ್ವಂತೆ
ಪುಟಿಯಿತ್ತು ಉದ್ಭೋಷ

ನೆಲಸುಗೆ ನಿನ್ನ ವಕ್ರದೊಳೆ ನಿಶ್ಚಲಮೀ ಭಟಖಡ್ಗ ಮಂಡಲೋ
ತ್ಪಲ ವನ ವಿಭ್ರಮ ಭ್ರಮರಿಯಪ್ಪ ಮನೋಹರಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭೂ
ವಲಯಮನ್ ಅಯ್ಯನಿತ್ತುದುಮನ್ ಆಂ ನಿನಗಿತ್ತೆನ್ ಇದೇವುದಣ್ಣ
ನೀನೊಲಿದೆ ಲಲಿತಾಂಗಿಗಂ ಧರೆಗಂ ಆಟಿಸಿದಂದು ನೆಗೆಱ್ತೆಮಾಸದೆ

ಸಾಕೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಬೇಕೇನು ಬಹುಮಾನ ?
ಇದ ಜೀರ್ಣಾಸಿಕೊಳಲು ಬೇಕು ಶತಮಾನ !

ಚಿತ್ತ ಚೈತ್ಯಾಲಯದ ಎತ್ತರಕೆ ಬಿತ್ತರಕೆ
ವಲಯ ಸಾಲದೆ ಬಂತು
ಲೋಕ ನಿಂತಿತು ಕಟಿತಟದ ಬಳಿಯೆ

ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಬೆಳಕಾಗಿ
ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿ ಬಯಲೇರಿ ಬತ್ತಲೆಯೆ ನಿಂತಿತು

ಮೆಲುಕು ಹಾಕಲು ಹೋಗಿ
ಋತು ಸೋತುಹೋಯ್ತು
ಮಾಸಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸವಾಯ್ತು

ಣಮೋ ಅರುಹಂತಾಣಾಂ
ಣಮೋ ಗೊಮ್ಮಟಾಣಾಂ

ನಟ

ಹೇಳಿ-ಕೇಳಿ ನೀನೊಬ್ಬ ನಟ
ನಿನಗೇಕೆ ಸಲ್ಲದ ಪಾರುಪತ್ತೆ ?
ಎಲೆ ಎತ್ತುವುದೆಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ
ಉಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೇಡ

ಬಡಿಸಿದವರ ಗೊಡುವೆಯೂ ಬೇಡ.

“Do thy duty that’s best
“And leave the Loard to the rest”

ಈ ರಂಗಮಂಟಪದ ನವರಂಗಿನಾಟದ ನಟರಲ್ಲಿ
ನೀನೊಬ್ಬ.....; ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯವನು !

ನಿನ್ನದೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ

ಈ ಥಿಯೇಟರ್ ನಿನ್ನದೆ ? ಅಲ್ಲ-

ಅದಾಗಲೇ ಹಣವಂತನಿಗೆ ಅಡಬಿದ್ದು

ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾದುವು !

ಈ ಪರದೆ ? ಈ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್ ?

ಇವೂ ಅಷ್ಟೆ-

ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದವನಿಗೆ

ಅಡ್ಲಾನ್ಸ್ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದು ದಮ್ಮಡಿಯನ್ನೂ

ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು !

ಹೋಗಲಿ-

ಈ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ? ಈ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸಾಮಾನು ?

ಇವೂ ನಿನ್ನವಲ್ಲ-

ನೀನು ನಿಂತಿರುವ ನೆಲವೂ ಬಾಡಿಗೆಯದೇ !

ಹೆಚ್ಚೇನು ?

ನಿನ್ನ ಕಂಪೆನಿಯ ನಾಮಫಲಕವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದವನಿಗೆ

ನೀನಿನ್ನೂ ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ !

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ-

ಈ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟಲು ನಿನ್ನದಾದರೂ

ಬಣ್ಣ ನಿನ್ನದಲ್ಲ;

ನಟಿಸುವವನು ನೀನಾದರೂ

ಅಭಿನಯ ನಿನ್ನದಲ್ಲ !

ನೀನು ಕೇವಲ ಪಾತ್ರಚಾರಿ !

ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರಧಾರಿ !

ಗಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು,

ಮೀಸೆ ಅಂಟಿಸಬೇಕು,

ಹುಬ್ಬು ತಿದ್ದಿ, ಫ್ಲಿಗ್ ಹಾಕಿ

ತುಟಿ ಕೆಂಪು, ಕಟಿರಂಪು

....ಎಲ್ಲ...ಎಲ್ಲಾ ನೇರವಿಡಿ

ನಿನ್ನನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ,-

ನನ್ನ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ

ಕುಣಿಯುವ ನಟ ಮಾತ್ರ !

'ನನಗೆ ಆ ಪಾತ್ರವೇ ಬೇಕು, ಈ ಪಾತ್ರವೇ ಬೇಕು'-ಎಂದು

ಕೇಳುವ ಅಧಿಕಾರ ನಿನಗಿಲ್ಲ.

ರಾಮನೊ, ರಾವಣನೊ-

“ನಾನು” ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊ !

ಮರೆಯಬೇಡ-

ತಿಮ್ಮನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ

ತಾಖತ್ತು ಬೇಕು !

ನಿನಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿದ್ದರೆ.....

ನನ್ನದೊಂದೇ ಉತ್ತರ-

First Deserve and then Desire !

ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ನಿಂತಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದೆ

ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ-ಆದರೆ-

ಹಕ್ಕಿರುವುದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಲಿಕ್ಕಲ್ಲ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರ್ಥ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವೆಂದಲ್ಲ

ಸ್ವಚ್ಛಂಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲ

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿದ್ದಾರೆ-ಎಚ್ಚರಿಕೆ

ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ-ಜೋಕೆ

ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆದಾರು

ಟೊಮಾಟೊ, ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು

ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಪಚ್ ಅನ್ನುವಂತೆ ಬಡಿದಾವು !

ಅವರು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾವ ಭಂಗಿಗೂ ಬೆಲೆ-ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬೇಕಿದ್ದರೆ

ದುಡಿ ದುಡಿ

ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿ

ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು !

ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನ, ಹಕ್ಕಿಗೆ ಮೊದಲು ಅರ್ಹತೆ !

'ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ, ಮಾಘಲೇಷು ಕದಾಚನ !

ಸಮಾಧಾನ

ಸತ್ತ ದಿನಗಳ ಜಪಿಸಿ ಜಡವಾಗದಿರು ಮನವೆ

ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಚೇತನವ ತುಂಬಿಕೋ ಘನವೆ ||

ನಿಂತ ನೀರದು ಕೊಚ್ಚಿ ಹರಿವ ನದಿಯೇ ತೀರ್ಥ

ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥ ವೃಥಾ |

ಅದ ತಿಳಿದು ಮೇಲೇಳು ಮೈ ಕೊಡವಿ ಸಿಡಿದೆಳು

ಹುಟ್ಟಿಳಿಸು ಹಳೆಯ ಕೊಳೆ, ಇರಲಿ ಸ್ವಸ್ಥ ||

ರಣ ಕಾಟಿಯಿಂದದಲಿ ಚಿಂತೆ ಸಂತೆಯ ನೆರೆಯೆ

ನೀನತ್ತ ಸುಳಿಯದಿರು ಮರುಳು ಮನವೆ |

ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯ ತೆರದಿ ಮೋಹ ಮದಿರೆಯು ಕುಣಿಯೆ

ನೆಕ್ಕದಿರಲದ ನಿನ್ನ ನೆನಪಿನಾ ರಸನೆ ||

ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಿಂದ ಸೌಗಂಧ ಸೂಸಿ ಬರೆ

ವಾಸಿಸಲು ನಾಸಿಕವು ಹಲುಬದಿರಲಿ |

ಕಣ್ಣ ತಣ್ಣಿಸಿದ ಮಾಟ, ಮೈಯ ಮರೆಸಿದ ಬೇಟ
ಕಿವಿಯ ತುಂಬಿದ ಗಾನ ಮತ್ತೆ ಬರದಿರಲಿ ||

ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆ ಎಂದು ಬಟ್ಟೆಯುಡಿಸಿದು ಸಾಕು
ಶ್ರೀಗಂಧವಾಗಿ ನೀ ಸವೆದದ್ದೆ ಸಾಕು
ಸ್ನೇಹ-ಸರ್ಪಕೆ ಹಾಲು ಎರೆದದ್ದು ಸಾಕಯ್ಯೋ
ಸೋಗಿನಾ ಶುನಕಗಳ ಸೇರಿಸದಿರೋ ||

ಮರೆಯದಿರು

ಮರುಗುತಿಹೆ ಏಕಯ್ಯ ಕೊರಗಿ ಕೃಶನಾಗುತಿಹೆ
ಆಸೆ ಅಸ್ಥಿಯ ರೂಪು ತಾಳಿತೇನು ?
ಬಾನ 'ಬೆಳ್ಳಿ'ಯ ಹಿಡಿಯೆ ತುಡುಕಿ ಹಾರಿದ ಹಕ್ಕಿ
ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಸೋತು ತಾನಿಳಿಗಳಿಯಿತೇನು ?
ಕೆನ್ನೀರ ತುಳುಕಿಸುವ ಸಂಜೆವೆಣ್ಣಿಗೆ ಭ್ರಮಿಸಿ
ಅಪ್ಪೆ ಕಾಳ್ತಲೆಯು ಕವಿಯಿತೇನು ?
ಕಡಲ ಕುಣಾತಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೋಹದಿಂ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ
ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ತೊಯ್ತೇನು ?
ಏಕಾಗಿ ಮರುಗುತಿಹೆ ? ಇಚ್ಛೆ ಏನಿಹುದಲ್ಲಿ ?
ಆವ ಹಾಲ್ಗಡಲಿಂಗೆ ಹಾತೊರೆಯುವೆ ?
ಎಲ್ಲ ಮರುವಿಷವಾಗಿ ನಶ್ವರದ ನೊರೆಯಾಗಿ
ನಶಿಸುವುದು ಓ ಗೆಲೆಯೆ ! ಏಕೊರಲುವೆ ?
ಬಾಳ ಬಾನ್ ಬಯಲನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ನಿನಗೊಮ್ಮೆ
ಮೇಲೆದ್ದು ಕಂಡಿತೇ ಧೂಮಕೇತು !
ನಿಂತೆಡೆಯೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಚ್ಯುತನಾಗೆ
ಮೈಮನಕೆ ಮರವೀಯೆ ಅದುವೆ ಹೇತು !
ನೋಡದೋ ಕಾಣಲಿದೆ ನಿನ್ನ ಗುರಿ ಬಹುದೂರ
ಮುಟ್ಟಲೆಳಸೋ ಧೀರ ಕಡೆಯತನಕ
ಇಂದು ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ ನಾಳೆ ಕೌಮುದಿತಂಪು
ಮರೆಯದಿರು ನೆಮ್ಮಿ ನಡೆ ಇರುವತನಕ !

ನಗರ ವೀಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ !

ವೈಶಾಖದುರಿಬಿಸಿಲು-
ನೆಲ ಬಯಸಿತ್ತು ತಂಪಾದ ನೆರಳು !
ಅದೂ ಕಾದ ಕೆಂಡದ ರವಿಯ
ದುಂಡುಗಾವಲಿಯ ಕೆಳಗೆ !!
ಬಿರು ಬೇಗೆ
ಬರಿಯ ಧಗೆ
ರಣ ರಣಕದಾ ಅಣಕ
ಗಾಳಿಗೋ ಅತಿ ಉಬ್ಬಸ ;

ದಸೆಯ ಬಸುರಿನೊಳೆಲ್ಲೊ
ಅಡಗಿತ್ತದರ ರಭಸ !
ಮುಗಿಲೊಂದು ಬೀರಿತ್ತು ಮಂದಹಾಸ !!
ನಗರರಾಯನ ಬೊಜ್ಜು ಬೆಮರಿನೊರತೆ !
ಬೆಮ ತರುವ ಬಿಮ್ಮೆನುವ ನೀರವತೆ
ಶಬ್ದ ಹೃದಯದ ಯಂತ್ರ ಮಿಡಿತವಿಲ್ಲ
ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲ !
ಆಗ.....
ನಗರ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ !

ಮೌನವನು ಸೀಳಿ ಸಿಡಿಯಿತು ಅಲ್ಲೆ
ಅಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆ !
ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಬಡಿಯಿರಿ, ಸಾಯಿಸಿರಿ ಇಲ್ಲೆ
ಪಾಪಿ ನಾಯ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿ ನಗರ ಹೊಲಸು,
ಮದ್ದಿಕ್ಕಿ ಮುರಿಬೇಕು ಕುನ್ನಿ ವರಸು !
(ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ.....!.....'ಅಹಿಂಸೋ ಪರಮೋಧರ್ಮಃ!')

ಹೊಡೆದಾಯ್ತು, ಬಡಿದಾಯ್ತು
ಬೀದಿ ನಾಯ್ಕಳ ಭೌತದೇಹ
ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರೆಗೈದುದೂ ಆಯ್ತು !
ಆದರೇನಾಯ್ತು ? ? ? ? ?

ಅಯ್ಯೋ !....ಹದಿನಾರು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ
ನಗರ ಸಭೆಯಧ್ಯಕ್ಷ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆದ
ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕಸವ ತಿನ್ನಲೊಂದೂ ನಾಯಿ
ಬೀದಿಯೊಳಗಿಲ್ಲೆಂದು !
'ಪರೋಪಕಾರಾಯ ಪುಣ್ಯಾಯ
ಪಾಪಾಯ ಪರ ಪೀಡನಂ'
ಇಲ್ಲ....ಅವನು ಇದನ್ನು ಓದಿಯೇ ಇಲ್ಲ....!
ಅಂತೂ.....!...

'ತಾಯಿಗಿಂತ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ
ನಾಯಿಗಿಂತ ಮಿತ್ರರಿಲ್ಲ' ಎಂದೆನಿಸಿರಬೇಕು
ಕೌನ್ಸಿಲರ್-ಅಲ್ಲ-
ನಗರದ ನಾಯ-ಕರುಗಳಿಗೆ !!

ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬೇಹು, ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ವಾನಮಣಿ
ಅಮರ ಲೋಕದ ಯಾತ್ರೆಗೈದಳೆಂದೂ ಲೈಕ !
ಅಬ್ಬಾ ಏನಿದೀ ಲೋಕ.....?
ಘಾನಿರಾಬಿನಳಿಗೆ ನೆರವಿತ್ತ ಬಂಧುವಿಗೆ
ಮಾನವನಿತ್ತ ಬಹುಮಾನ-
'I stoned him away.....!!'
ಸಾಕೆ.....?
ಏಳದಿಹುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ?

ಬೇಕಾದಡಿಂದೇ ಬೆಸಗೊಳಿ ಹೋಗಿ ವಾಲ್ಡಿಸ್ಸೆ !

ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹೋಯ್ತೆ?
'ಶ್ರುಯಂತಾಂ ಧರ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ
ಚೈವಾವಧಾರ್ಯತಾಮ್ |
ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ಪರೇಷಾಂ
ನ ಸಮಾಚರೇತ್ ||

ಬುದ್ಧ ಪುಟ್ಟಿದ ನಾಡು !
ಬಸವನೊಸಗೆಯ ಬೀಡು !!
ಬರಿಯ ತತ್ತ್ವದ ಗೂಡು, ಎಲ್ಲ ಸುಡುಗಾಡು !!
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗು ನೀತಿ, ಗಾಹೆ, ತತ್ತ್ವ !
ಸತ್ತುದೆಂದೋ ಕಾಣೆ ಅದರ ಮಹತ್ತ್ವ !!
'ಖಿಮ್ನಾಮಿ ಸವ್ವ ಜೀವಾಣಂ ಸವ್ವೇ
ಜೀವಾ ಖಿಮಂತು ಮೇ
ಮೇತ್ತೀ ಮೇ ಸವ್ವ ಭೂದೇಸು
ವೇರಂ ಮಜ್ಜಣ ಕೇಣಚಿ ||
ನುಡಿ ಬೇರೆ, ನಡೆ ಬೇರೆ
ಗೋಮುಖಿವ್ಯಾಘ್ರಗಳು....
ಮನವೋ ಹರಿದ ಸೂತ್ರದ ಗಾಳಿಪಟ !
ಪಾಪ...!

ಯಾವುದೋ ತಾಯಿ-ನಾಯಿ,
ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಿತ್ತ ಮದ್ದು ತಿಂದು
ಕೊರಗುತ್ತಲಿತ್ತಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ-

ಮುಗಿದ ಕಣ್ ತೆರೆದ ಬಾಯ್
ಕಟವಾಯಿನೊಳು ಸುರಿವ ಲೋಳೆ
ಇರಿದ ನಾಲಗೆ ನೆಲದ ಮಣ್ಣು ನೆಕ್ಕುತ್ತಲಿತ್ತು
ಬಡಬಡಿಪ ಕಾಲ ತಾಳದ ಕೂಡೆ

ಹೊಟ್ಟೆ ತಿದಿವೊತ್ತೆ ಬಹ ಕುಯ್....ಕುಯ್....ಕುಯ್....
ಎಂಬ ಕೊರಗು ಗಾನ !
ನನ್ನೆದೆಯ ನುಡಿಯಿಸಿತು ಮಿಡಿದು ವೀಣಾ !
'ಜೀವ, ದೇವನ ಕೊಡುಗೆ
ನರನೇನು ನಾಯೇನು ?
ಆತ್ಮವಿದ್ದೊಡೆ ನುಡಿಸು, ಸೇವೆ ಸಲಿಸು !

'ಹೈಡ್ರೋ-ಫೋಬಿಯ'ವಗಿದ
'ಓಲ್ಡ್ ಯೆಲ್ಲರ್' ಅಂತೆ
ಕಣ್ಣು ಕಿಡಿ ಸೂಸಿತ್ತು,
ಮನ ಮಾತ್ರ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಂಡು ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು !

ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಸಾಹಸವು ಬರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ
ಚೆರಿಗೆ ನೀರನು ಚೆಲ್ಲಿ ಮುಖದೊಳೆದು
ಬಾಯ್ಗೆ ನೀರೆರೆದೆ,
ತಣ್ಣಗಾಯಿತು ದೇಹ !
ಪಂಜರವ ತೊರೆದು ಹಾರಿತು ಜೀವ !!

'ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ
ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ
ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾಮೃತಂಗಮಯ'
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಓಂ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿಃ

೧

ಬಾ ಬೇಳಕೆ, ಬಾ !

ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣೋದಯದ

ಅರುಣ ಜೀರ್ಣೋದಯಲ್ಲಿ
ಬೆಳ್ಳನೆ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಬೆಳ ಬೆಳಗಿ ಬಾ !
ಸಪ್ತ ಸಾಗರದೆಯ ಕುದುಕುದಿಯ ತಾಂಡವದಿ
ಲಾಸ್ಯಗೈಯುತ ಬಾ !
ಬತ್ತಲೆಯನ ಬಯಲಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಸಂಕ್ರಮಿಸುತ್ತ
ಭಾರತೀಯನ ಎದೆಗೆ ಸೊದೆ ತುಂಬು ಬಾ !
ಮಸಣ ಮೌನದ ರುಂದ್ರ ಮರುಭೂಮಿಯೆಡೆಯೊಳಿಹ
ಸಾರ ಶೂನ್ಯವ ಸೂಸಿ,
ಭರತಪುತ್ರನಲಿಂದು ನಿರ್ದಯವ ಬಿತ್ತು ಬಾ !
ಧೀರ ಮಂದರದಂತೆ ಅಚಲನಾಗಲಿ ಇಂದು !
ಉತ್ತುಂಗ ಶೃಂಗದೊಲು ತನ್ನತನ ಮೆರೆಯಲಿ !
ಹರಿವೊನಲ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅವನ ಧಮನಿಯಲಿರಲಿ
ಅವನ ನಾಡಿಯಲೆಂದೂ ಮಿಡಿಯುತ್ತಲಿರಲಿ-
'ನಾ ಭಾರತೀಯ ನಾ ಭಾರತೀಯ'
ಎಂದೆಂಬ ತಾರಕಮಂತ್ರ !

೨

ಓ ಬೆಳಕೇ,
ಭಾರತೀಯನಿಗಿಂದು ನೈರಾಶ್ಯದಾಕಳಿಕೆ !
ಅವನ ಮನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿಹುದು ಬಂದಳಿಕೆ !
ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ನಟ್ಟು ಬಿಡು
ಭಾರ್ಗವನ ಕೊಡಲಿ !
ನೈಚ್ಯತೆಗೆ ಕಿಚ್ಚಿಟ್ಟು

ಅಚ್ಚಳಯೆ ಅಳಿಸಿಬಿಡು
ಭಸ್ಮವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಸಣದಲ್ಲಿ !

೩

ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಬೆಳಕೆ
ಜಗದಾದಿ ಮುಂಬೆಳಕೆ
ಇಳೆಯೊಳವತರಿಸಿದೀ ಬೆಳಗುಗಳ ಒಳ ಬೆಳಕೆ,
ಪುಟವಾಗು, ದಿಟವಾಗು,
ಪ್ರಜ್ವಲಿತ, ಪ್ರಸ್ಫುಟಿತ,
ದಿವ್ಯ ತೇಜೋರಾಶಿ ವಾರಾಶಿಯಾಗು !

೪

ಓ ವಿಶ್ವ ಚೇತನವೆ,
ಆದಿತ್ಯ ಲೋಕದಿಂದವತರಿಸಿ ಬಾ !
ವಿಶ್ವ ವ್ಯಕ್ತದ ಸಕಲ ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಗರ್ಭ-
ದಿಂದ ನೀ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಬಾ,
ಬಂದು ಭಾರತದಲ್ಲೆ
ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲು ಬಾ,
ಅಲ್ಲದಿರೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯು ಬಾ !
ಬಾ.....ಬಾ.....ಬಾ....!
ಹತೋವಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಸಿ ಸ್ವರ್ಗಂ, ಚಿತ್ತಾವಾ ಭೋಕ್ತೃಸೆ ಮಹೀಂ |
ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿಷ್ಠ ಕೌಂತೇಯ ಯುದ್ಧಾಯ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಯಃ ||

ಓಂ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿಃ !

ನಾನು ಮತ್ತು ನಾಯಿ

ತೋಣಚಿಯ ಕಡಿತಕ್ಕೆ
ಮೈ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ,
ಹಾರಿ ಬಂದ ಚಿಗಟಗಳನ್ನು
'ಕ್ಯಾಚ್' ಹಿಡಿಯುತ್ತೆ
ಕಟಕಟಾ, ಕಟಕಟಾ ಲಾಳಿಯಾಡಿಸಿ,
ಕಚ ಕಚನೆ ಕಚ್ಚಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ,
ಹಾದಿ ಬದಿಯಲ್ಲೊ,
ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೊ
ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಚ್ಚಿ ಹತ್ತಿದ ನಾಯಿ ನಾನು !

ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದರೂ
ಹಾಡು ಬಜಾಯಿಸುವ ಗುಂಗಾಡಿ, ನೋಣ, ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಗೆ
ಕೇದಗೆಯ ಕಿವಿಯಿಂದ ಪಟಪಟಾಯಿಸಿ,

ಸೂಸಿ ಬಹ ವಾಸನೆಯ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲೇ ಮೆದ್ದು,
ನಡೆ ನುಡಿಯ ಸಪ್ಪುಳದಿಂದ ಅಪ್ಪುಗಳು
ಯಾರೆಂದು ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಮನೆಯವರು ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಯುವ,
ಅವರು ಎಚ್ಚರಿದ್ದಾಗ ಸಾಯುವ,

ಸಾಧುವೋ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೋ
ದಾನಿಯೋ, ದೀನನೋ-ಯಾರೋ
ಯಾರೇ ಬರಲಿ,
ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೊಗಳುವ
ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪೋರ್ಟ್‌ಫೋಲಿಯೋ ಹಿಡಿದ
ನಾಯಕ ನಾನು !

ಯಜಮಾನಿಯ ಮರ್ಜಿಗಾಗಿ,
ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವಳ ಕಾಲು ನೆಕ್ಕಿ,
ಮೇಲಡರಿ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವ,

ನೀನೇ ನನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವ,
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾನು ನಿನ್ನ 'ವಸ್ತು'
ಎಂದು,
ಸಿನೆಮಾ ನಟಿಯಂತೆ

ಮಾಂಗಲ್ಯ ಬಿಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ !
ಮಡದಿಯಾದಂತೆ !!
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಂತೆ !!!

ಏನೇನೋ ನಂಬುಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ !!!!
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಾಣಿ ನಾನು

ಅವಳ ಸೋದರಿಗೂ
ಬೆದರಿದವನಂತೆ ನಟಿಸಿ,
ದೂರಾ ಸರಿದು.
ಹತ್ತಿರಾದಾಗ ಕುಯ್‌ಗುಟ್ಟಿ,
ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಲದಿಂದಲೇ ನಚ್ಚು ಹುಟ್ಟಿಸುವ
ಅಚ್ಚ ನಂಬುಗೆಯ ಜೀವಿ ನಾನು !

ಮಡಿಲ ತೊರೆದು, ತೊಡೆ ಏರಿ,
ಗಲ್ಲದ ಜೇನು ಸೊರವು ಬಿಟ್ಟು,
ಕಡಿವ ಮೂಳೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಉಗುವ
ಜೊಲ್ಲನು ಹೀರಿ....

ಹೀರಿರಿರಿರಿರಿ....

ಅಬ್ಬಾ ! ಈ ಸವಿ ಇದೇ ಮೂಳೆಗಂಟಿದ್ದು
-ಎಂದು

ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು,
ಜಗಜ್ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡುವ ಏಜೆಂಟಿ ನಾನು !

ನಾನು ಈ ಮನೆಯ ಕಾಯುವ ನಾಯಿ
ಈ ಮನೆಯಾಕೆಗೆ ನಾಯಿ
ಮನೆಯ ಬೆಕ್ಕು, ಬಿಲಗಳಿಗೂ
ನಾನೊಂದು ಬೊಗಳೇ ನಾಯಿ !

ಆಹ್ವಾನ

ನಾಡಿನ ಗುಡಿಯಲಿ ನರಕಾರಸುರನಿಗೆ
ನವೀನ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ,
ಸಾಸಿರ ಕೈಗಳ ರಕ್ತಾಂಗುಲಿಯಲಿ
ಶೋಷಣೆಯಾರತಿ ಎತ್ತುತ್ತಿದೆ !

ಈ ನರಮೇಧಕೆ ಶಿಶು ಬಲಿಯಾಗಿದೆ
ಚೈತ್ಯಾಗ್ನಿಯೆ ಚಿತೆ ಏರುತ್ತಿದೆ !
ನೇಸರ ತೇರಿಗೆ ಆಸರೆಯಿಲ್ಲದೆ
ಭಸ್ಮಾಸುರನನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ

ದೀಪದ ಬುಡದಲಿ ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿದೆ
ತುದಿಯೊಳು ತುಂಬಿದ ಧೂಮಶಿಖೆsss
ನುತಿಗೊಟ್ಟಾಗಿದೆ, ಮತಿಗೊಟ್ಟಾಗಿದೆ
ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ss.....!

ಅನ್ನವೆ ಹಸಿದಿದೆ ಜಲ ಬಾಯಾರಿದೆ
ಭೂಮಿಯು ಬಯಸಿದೆ ಹಿಡಿಮಣ್ಣು
ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ತನು ಮನವಿಲ್ಲದ ಎದೆ
ಶೂನ್ಯವ ಸೋಸಿದೆ ಬರಿಕಣ್ಣು !

ಏನೋ ಎಂಥದೋ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ತಮ
ತಾಂಡವ ನಡೆಸಿದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು
ಇದ ಬಡಿದೋಡಿಸೆ ಚಂಡ ಕಿರಣ ಬಾ
ದಿಂಡುಗೆಡೆಯಲೀ ಹಾವಸೆಯು !

ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ !

ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ
ಭಾವುಕರ ಭಾವನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು.
ಬಾಳು ಎನ್ನುವಿದೇನು ?

ಕೇವಲ ಜೀವ ಹಿಡಿದು ಬದುಕಿರುವುದೆ ?
ಅಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಭವ್ಯ ಕಲೆ !
ಕಗ್ಗಲ್ಲಿಗೂ ರೂಪು ಕೊಡುವ, ಜೀವ ತುಂಬುವ
ಕ್ರಿಯಾಪೂರ್ಣ ಕಲೆ !
ಬಾಳ ಬಟ್ಟೆಯ ಕಡೆಯ ನೆಲೆ
ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಸೊನ್ನೆ ; ಏನೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ
ಆದರೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಷ್ಟೆ :

ಅದರ ಇಕ್ಕೆಲದ ರೆಕ್ಕೆ !
ಕರ್ತವ್ಯವೇ ದೈವ, ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಧರ್ಮ
ಅದರಿಂದೆ,
ಚಾಚು ಕೈಗಳನತ್ತ ಕರೆ ಬಂದ ಕಡೆಗೆ !
ತನ್ನ ತಾನರಿಯಲಿಕೆ ಮನಕೆ ಆಸ್ಪದ ನೀಡು
ಹೊಣೆಯ ಹೊರೆ ಎನಿತು ಗುರುತರವೆಂದು
ಅದು ತಿಳಿಯಲಿ !

ನೆನಪಿರಲಿ.....
ಮೌನದ ಮರಣಕಿಂತಲೂ ಬಾಳಿನ ಗೋಳು ಲೇಸು!
ಆ ಕಾರಣ.....
ಸೃಷ್ಟಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ
ವಹಿಸು ನಿನ್ನಯ ಪಾತ್ರ ಅರ್ಹತೆಗೆ ಅನುವಾಗಿ,
ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಬೇಡ.
ಪಥದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬರಿ ಮಾತು ವ್ಯರ್ಥ
ನೆಲೆಕೆಸೆದ ಕಲ್ಲೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದ ಅರ್ಥ
[ಮೂಲ : ಅಸ್ಸಾಮಿ]

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ

ಓ ತಾಯೆ ! ನಿನಗಿದೋ ಕನ್ನಡದ ಕುಲಕೋಟಿ

ಕೊರಲೆತ್ತಿ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ 'ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವತರಿಸಿ
ಕನ್ನಡದ ನುಡಿವಾಲ ವಚನ ರೂಪದಿ ಉಣಿಸಿ

ಜನಮನದೊಳಡಗಿರುವ ಮಲಿನತೆಯನುರೆ ಮೀಟಿ
ದಿವ್ಯ ಚೇತನವಿತ್ತು ಉದ್ಧರಿಸು ಬಾ' ಎನುತೆ.

ಹೇ ಶರಣೆ ! ಶಿವಸತಿಯೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸಂಜಾತೆ
ಮಾಯೆ ಮೋಹನ ಗೆಲಿದೆ ಪರಮ ಪೂಜಿತೆ ವನಿತೆ ;

ಮಹದೇವಿ, ಮಹಾತಾಯೆ, ಸರ್ವಜನ ಸಂಪ್ರೀತೆ
ಉಡುತಡಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಆಡೊಮ್ಮೆ ನೀ ಬಂದು

ಬಾಡುತಿಹ ನಾಡಿಂಗೆ ಬಲುಹುಗೊಡು ನೀನಿಂದೆ
ಅಕ್ಕರೆಯ ಸಕ್ಕರೆಯನೂಡು ಬಾ ಒಲವಿಂದೆ,

ಶರಣ ಶರಧಿಯ ರತ್ನ ! ನಿನ್ನ ದೀಪ್ತಿಯನಿಂದು

ತಿರೆಗೊರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರೆದೆಗೊಳದಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
ಕಾಂಬಂತೆ ಕನಿಕರಿಸು ಬಾ, ಓ ಜಗದಂಬಾ !

ಗಾಂಧಿ

೧

ಇವನೊಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿ !
ತುಂಬು ಹರೆಯದ ಮಾಗಿ ಇವರ ದೇಹ !
ಧೇಟು ತಟ್ಟಿಗೆ-ಅಲ್ಲ-ಉಣ್ಣೆ ಗೊರವನ ಗೂಡು !!
ತಲೆ ಬೋಳು, ಬಾಯ್ ಬಚ್ಚು
ಹರಕು ಗಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಮುರುಕು ಮೀಸೆ
ಕಣ್ಣೆರೆಡು ಮೂಸೆ |
ಸಣ್ಣ ಸೋರೆಯ ಬುರುಡೆಗಂಟಿಸಿದ ರೆಕ್ಕೆಗಿವೆ
ಇವನ ಮೈ ಬಳಿದವಗೆ ಸಿಗಬಹುದು ಮಾಂಸ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. !
ಹೀರಿದರೆ ಬರಬಹುದು ಕಾಲು ಲೀಟರು ರಕ್ತ !
ಆದರೂ ಈತ ಬಹು ಶಕ್ತ !
ಈ ಬಡಜೋಗಿ ತೂಗುವೊಡೆ ಶೆಟ್ಟಿ ಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳೇ ಇಲ್ಲ !
ಕೊಳ್ಳುವೊಡೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲ !
ಇಲ್ಲಾ-ಇಲ್ಲಾ-ಇಲ್ಲಾ-
ಇವನಿಗೊಂದೂ ಇಂದು ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ !!

೨

ಇವನೊಬ್ಬ ಮಾಯಾವಿ !
ಗುಟ್ಟರಿತ ಗಾರುಡಿಗ !!
ನೋಡಿ, ದೊಡ್ಡ ಪುಂಗಿಯೆನೊಮ್ಮೆ ಊದಿಯೇ ಊದಿದ,
“ಹಲ್ಲ ಕಳಿದು ಹಾವನಾಡಿಸಬಲ್ಲೆಡೆ
ಆ ಹಾವಿನ ಸಂಗಮ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯಾ” ಎಂದು
ಹಾವನಾಲಿಂಗಿಸಿದ, ವಿಷವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದ,
ಅಷ್ಟೇಕೆ ? ಮಂತ್ರಾಣತನಯನಿಗೆ
-ಅದೆ-ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಿಗೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹಾರವನು ಹಾಕಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ !

ಜಗದ ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದ ಈ ಅಗ್ನಿಹಂಸಕ್ಕೆ
ಮುಗಿಲ ಕೆಚ್ಚಲನೆಲ್ಲ ಕಚ್ಚಿ ಹೀರುವ ದಾಹ !
ಆದರೂ ಬತ್ತಿಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮೋಹ !!
ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯೆಂದು ಬಟ್ಟೆಯುಡಿಸಲು ಹೋಗಿ
ತಾನು ಬತ್ತಲೆ ನಿಂದ, ಕಡೆಗೆ ಬಯಲಾದ !

೩

ಇವನೊಬ್ಬ ಕಾರಣಕ,
ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದವನಲ್ಲ,
ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದು ಮೇಲೇರಿದಾತ
ಬೆಳೆದ.
ಇವನು ಬೆಳೆದೇ ಬೆಳೆದ ಬಾನತ್ತರ !
ಕಾಲು ಕಡಲಾಳದಲ್ಲಿ,
ತೋಳು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ,
ಆದನಿವ ಸೂಕ್ತ ಪುರುಷ !
ಎಣಿಸಲೇತಕೆ ಹೇಳು ಸತ್ತ ವರುಷ !
ಅಂದಿಂದು ಎಂದಿಗೂ ಇವನದೊಂದೇ ನಿಲುವು,
ಬದಲು ಕಾಣದ ಭಂಗಿ !
ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ !
ನಮ್ಮ ಟೈಲರಿಗಂತೂ, ಟೇಪು ಸಾಲದೆ ಬಂತು
ಹೊಲಿದು ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ, ಇವಗೆ ಅಂಗಿ !!

೪

ಇವನೊಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ,
ಒಬ್ಬಳೇ ಹೆಂಡತಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು !
ಇದ್ದದ್ದೇ ಬಿಡಿ ಇವನ ಗೋಳು !!
'ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ'
ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು-
ಇವನು ಹಾಕಿದ್ದೇ ಹಾಕಿದ್ದು ಹೈಡ್ರಾಲಿಕ್ ಬ್ರೇಕು !!

ಆದರೂ ಈ ಮುದುಕ ಕಸ್ತೂರಿ ಪ್ರಿಯ !
ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಸ್ತೂರಿ, ಮನವೆಲ್ಲ ಕಸ್ತೂರಿ,
ಮನೆಯ ಮುಡುಕಿನೊಳಲ್ಲ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿ !

ಶುದ್ಧ ಸೌರಭ ಅಷ್ಟೆ !
ಕಷ್ಟು ಕಲೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ !!

ಪಾಂಡುವಿನ ಪರ್ಣಕುಟಿ, ಯಯಾತಿಯುದ್ಯಾನ,
ದೇವೇಂದ್ರನಾಸ್ಥಾನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ,
ಇವನ ನೆಲೆ ಸಾಬರಮತಿ,
ಇವನೋ ಶೃಂಗಾರಗೊಂಡ ಯತಿ

ಗಾಂಧಿಸ್ತೃತಿ

ಇವನು ದಿನ ದಲಿತ ಬಂಧು

ಇವನೆ ಕರುಣೆಯಮಲ ಸಿಂಧು

ಇವನೆ ಭಾಗ್ಯಲಹರಿಯು !

ಇವನೆ ಭಾವ, ಇವನೆ ಭಾಷೆ
ನಿಯತಿಕೃತ ನಿಯಮ ರಹಿತ
ಇವನೆ ಭಾವಗೀತೆಯು !

ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನಾರು ಸಿಗಿದು,
ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದು
ಮಾನವತೆಯ ಬೆಳಕನಿತ್ತು
ದಿವ್ಯ ತೇಜವು

ವಿಶ್ವಬಾಹು ವಿಶ್ವರೂಹು
ವಿಶ್ವಮುಖನು ವಿಶ್ವಚಕ್ಷು
ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ
ಇವನೆ ವಿಶ್ವದೇಹಿಯು

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ

ನಿಂತ ದೀಪದ ಕಂಬ ಅವನ ತನು, ಬೆಳಕು ಮನ !
ತಲೆಯೊ ತಾಮ್ರದ ಚೊಂಬು, ಮೇಲೆ ಧವಳ ಕಿರೀಟ !
ಕಡ್ಡಿ ಕನ್ನಡಕದಲಿ ಕಾಂಬ ಕನುಡಿ ನೋಟ
ಮಾತು ಮಂಜುಳಗಾನ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಸೋಪಾನ !
ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಸೆಪಂಚೆ, ಗರಿವಡೆದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ !
ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕರಣ ಹಸಿಗೆಯ ಅರ್ಥ, ಪ್ರಣಮ
ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ಪಂಚವರ್ಣದ ಕಡತ ; ಅವನ
ನಾಡಿಯಾಡಿದವು, ಊದಿದವು ಬರಿ ರಗಳೆ ತೂರ್ಯ !

ಶಿವದ ಅನುಭವ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನಿತ್ತು

ಭವದ ರೋಗಕೆ ಭಿಷಜ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವ ಕೊಟ್ಟು
ಓಂಕಾರದಾಳದಲಿ ತತ್ತ್ವ ಕುಂಜವ ನಟ್ಟು
ನೀಕಲದ ಶಿವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತವನಿತ್ತು
ಶಿವವಾದ, ಗುರುವಾದ, ಕನ್ನಡದ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿ
ವಿಜಯಪುರ ಗೊಮ್ಮಟನೋ, ಅವನೆ, ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ !

ನೀನು-ಇರುವೆ

ನೀನು

ಇರುವೆ !

ಎಂದೆಂದೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆ, ಹಳಕಟ್ಟಿ !
ಸಕ್ಕರೆ ಸೂರೆಯಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ

ಹಾಲು ಹರಿ-ಚಿಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ

ಬಿಚ್ಚಿದ ಬಾಳೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಚಿಣ್ಣಿ

ಅಕ್ಕಿಯ ನುಚ್ಚು, ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯ
ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಬಳಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ
ಪರಿವಾಜಕನಂತೆ, ಫಕೀರನಂತೆ
ಅಡ್ಡಾಡಿ ಗುಡ್ಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾ
ಇರುವೆ !

ನೀನು ಇದ್ದೇ ಇರುವೆ !
ಒಣ ನೆಲದ ಕಣಜದಲ್ಲಿ ಕಾಳುಕಡಿ ಕೂಡಿಟ್ಟೆ
ತುಂಬಲಾರದ ಕಣಜ ತುಂಬಿಸಲು ಹೊರಟೆ !
ನಿನ್ನ ಸಾಹಸ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದು ನೋಡು
ಯಾರು ಮೆಚ್ಚಿದರೇನು ? ಯಾರು ಬಿಕ್ಕಿದರೇನು ?
ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿನಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಅನ್ನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.
ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದೆ.

ಕಸಬಿಗೆ ಕಾಯಕದ ದೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತೆ !
ಕಾಯಕವೆ ನೀನಾದೆ ! ಆದರೂ
ಇರುವೆ !

ನೀನು ಇದ್ದೇ ಇರುವೆ ! ಕಾರಣ,
ನಿನ್ನ ಸಾಲವನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ತೀರಿಸಿಲ್ಲ !
(ಬಡ್ಡಿಗೇ ಬಂಡಾಟವಾಗಿರುವಾಗ ಅಸಲೆಲ್ಲಿ ಬಂತು ಹೇಳು ?)
ಬಡ್ಡಿಯಾದರೂ ಬರಲಿ ಎಂದೇ ಇರಬೇಕು
ನೀನು
ಇರುವೆ !
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವೆ !

ಕಕ್ಕಯ್ಯನಿಗೆ

ಕೀಳು ಕುಲದವನೆಂಬ ಕಾಳಜಿಯು ನಿನಗೇಕೆ ?
ಕೀಳಿಗಲ್ಲದೆ ಹಯನ ಕರೆಯದೆಂದನು ಅಣ್ಣ
ಕೀಳು ಮೇಲಾಗಿಸಲು ಸವೆದಂಥ ಬಾವನ್ನು

'ನೀ ಶರಣ ಸಂಪನ್ನ' ಎಂದೆಂಬ ನುಡಿಬೇಕೆ ?
ಚರ್ಮ ಹದಗೈದಂತೆ ಎದೆಗಳನು ಹದಗೈದೆ

ಕಾಯಕದ ಕಣದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ
ಡೋಹರರ ದೇಹದಲಿ ದೇಹನನು ಕಾಣಿಸಿದೆ

ಮಾಯೆ ಮೋಹವ ಗೆಲಿದೆ ಮಂದಾರದರಳಾದೆ !
ದೈತ್ಯತೆಯ ತುಳಿದಿಟ್ಟ ದೇವ-ಮಾನವ ತಂದೆ

ಉಳವಿ ರುದ್ರಾಂಟವಿಯ ಕೇಸರಿಯು ನೀನಾಗಿ
ಶರಣ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಜ್ರ ಪಂಜರನಾಗಿ

ಕಾದರಳ್ಳಿಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಕಕ್ಕರೆಗೆ ತೊರೆಯಾದೆ

ನಿನ್ನ ನಿಲವನು ಅಳೆಯೆ ಅಳತೆ ಗೋಲಿಲ್ಲಿಲ್ಲ
ಅಪ್ರಮೇಯನು ನೀನು ಬರಿ ಮಾತು ಸಾಕಲ್ಲ !

ಅನ್ನದಾತನಿಗೆ

ನೆಲದ ಹೊಲಸ ಹಸನು ಮಾಡಿ

ಹುಲುಸು ಬೆಳೆಯೇ ಹಸುರು ನೀಡಿ
ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ಬೆಳೆವ
ಮಂತ್ರವಾದಿಯೇ !

ಸುಗ್ಗಿ ಸಗ್ಗವನ್ನು ತರುವ
ನುಗ್ಗಿ ಸೂರೆಗೈದು ಮೆರೆವ
ಮಾಗಿ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆವ
ಮರ್ಮಯೋಗಿಯೇ !

ಕಾಡನೆಲ್ಲ ನಾಡುಗೈವ
ಸುರರ ನೆಲೆಯ ಬೀಡುಗೈವ
ತಿರೆಯ ಬದುಕ ಸೊಗಸುಗೈವ
ಸರ್ವಶಕ್ತನೇ !

ತಾಯ ಬಸಿರೊಳೊಗೆದು ತಂದು
ನಾಯಿ ಜನರ ನಡುವೆ ನಿಂದು
ತಾಯಿ-ನಾಡ ಸೇವೆ ಸಲಿಪ
ದೇಶಭಕ್ತನೇ !

ಏಕೆ ಇನಿತು ಮರುಗುತಿರುವೆ ?
ಅನ್ನಕಾಗಿ ಕೊರಗುತಿರುವೆ
ನಿನ್ನ ಅನ್ನ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲ
ಅಯ್ಯೋ ದೇವನೇ !

ಅನ್ನಕಾಗಿ ಬನ್ನ ಬಂತೆ
ಅರಿವೆಗಾಗಿ ಕೊರತೆ ಇನಿತೆ
ಲೋಕಕನ್ನವೀವ ನೀನು
ಭಾಗ್ಯಹೀನನೇ ?

ಪಟ್ಟಿ ಶ್ರಮವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯ್ತೆ ?
ಬಸಿದ ರಕ್ತ ಹಿಂಗಿ ಹೋಯ್ತೆ ?
ನಿನ್ನ ಬಂಧು ಬಳಗದವರೆ
ವಿಷವನಿಟ್ಟರೇ ?

ನಿನ್ನ ನೆತ್ತರನ್ನು ಕುಡಿದು
ನಿನ್ನ ಜೀವ-ಹೆಣವಗೈದು
ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನು
ಕಲಶವಿಟ್ಟರೇ ?

ಅಯ್ಯೋ ದೇವ ಮಿತ್ರನೇ !
ಅಯ್ಯೋ ಭೂಮಿ ಪುತ್ರನೇ !
ಜಗದ ಅನ್ನದಾತನೇ !
ನಿನಗೆ ನಮಿಸೆನು.

ಭಾನು ಮೂಡಿ ಬರುವುದೆಂದು ?
ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಎಂದು ?
ನಿನ್ನ ಏಳೆ ಎಂದೊ ತಂದೆ ?
ನೋಡಲಾಪೆನು.

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು (ಶರದ)

'ನಮೋಸ್ಸ ಜಗತ್ಕರ್ತೋಸ್ಸ...ಓಂ
ನಮೋಸ್ಸ ಜಗತ್ಕರ್ತೋಸ್ಸ' ಎಂದು
ದಿನದ ವಂದನೆ ಸಲಿಸಿ ಜಗವನೆಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ
ಧನ್ಯತೆಯ ಪಡೆಯಿತ್ತು ಕೋಳಿಯೊಂದು

ಅಚ್ಚಗಾಯಿತು ! ಸ್ವಚ್ಛ ಚಂದನ್ನೆ ಚೆಂಬೆಳಗು
ಮೂಡುವಣ್ಣನ ಹಣೆಯ ಸಿಂಗರಿಸಿತು
ತಾಯಿ ತುಪ್ಪುಳ ಹಕ್ಕಿ ಕನಸಿನೊಳಗುಲಿವಂತೆ
ಕಣ್ಣುಲರ್ ಮುಗಿದು ತಾ 'ಕೂ' ಎಂದಿತು

ಯಾವ ಶಾಪವೋ ಕಾಣೆ ಏನು ತಾಪವೋ ಕಾಣೆ
ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲ
ಕುಳಿರು ಮಾಗಿಯ ನಸುಕು ಮುಸುಕು ತೆರೆಯಲಿಕಂಜಿ
ವನವು ಮೈ ಮುದುಡಿತ್ತು ಹೇಳಸಲ್ಲ

ಮುಂಜಾವು ಮೇಲೆದ್ದು ಮನೆಮುಂದ ಮುದಗೊಳಿಸಿ
ಚಂದಬಂಗಾರವನು ಬರೆವರಿಲ್ಲ
ಮೊಗದೊಳೆದು ಹಣೆಗಿಟ್ಟು ಮುಂದಲೆಯ ನೇರಿಸುವ
ಅಂದದಾ ಮುತ್ತೈದೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ
ನೊಗ ಹಗ್ಗ ಪಟಗಣ್ಣು ನೇಗಿಲುಗಳೆತ್ತಿಕ್ಕಿ
ಎತ್ತುಗಳ ತೂರಿಸುವ ಗೌಡನಿಲ್ಲ
ಬೀಸುಗಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ತಾಂಬೂಲವನು ಸವಿವ
ಅಂಗನೆಯರಾ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ

ಸುತ್ತು ತೆಂಗಿನ ತೋಟ ಕೆದರು ಸೋಗೆಯ ನೋಟ

ನಾಟ್ಯ ದೈಸಿರಿಯಿಲ್ಲ ಅಂದದೇಕೋ
ಬನಶಂಕರೀತಾಯಿ ರಣಭಯಂಕರಿಯಾಗೆ
ಹೇಳಲೇನಿದೆ ಸಾಕು ; ಬಿಕೋ ಬಿಕೋ !

ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ಹರಿದಾರಿ ದೂರದಲಿ
ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟವಿರುವುದುಂಟು
ಅದರದೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೆ ತರು ತಮಾಲದ ತೋಪು
ಪಾಸರೆಯೊಳೊಸರುತಿಹ ಚಿಲುಮೆಯುಂಟು

ಝರಿಯೊಂದು ಹರಿಯುವುದು, ನಿರಿಗೆ ನಿರಿಗೆಗಳುಡೆಯ
ಬನರಾಣಿ ಬಲು ಬಯಸಿ ಉಟ್ಟಳಂತೆ !
ತಿಲಕವಿಡೆ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಕನ್ನಡಿಯವೋಲಲ್ಲಿ
ತಡೆದು ನಿಂತಿದೆ ಮಡುವು ಮಂಜೊಳಂತೆ

ಮಬ್ಬಂತು ಮುಸುಕಿರಲು ತಿರೆಯೆಲ್ಲ ಸತ್ತಿರಲು
ಚೇತನವೆ ಹಾಡಿತೋ ಚರಮಗೀತೆ !
ಆದರೂ ಎಚ್ಚರಿದೆ ಸಿದ್ಧ ಸಿಂಗರ ಬೀಡು
ಹಣತೆಯುರಿಯುತಲಿಹುದು ಚಿಕ್ಕೆಯಂತೆ !

ಏನದಚ್ಚರಿ ಗಾನ ! ಹೃದಯ ಸಮ್ಮೋಹನಾ !
ಅಲ್ಲಲ್ಲವದು ಹೆಣ್ಣೆನಾಕ್ರಂದನ !
ಯಾರೊ ಕಾಣೇ ಪಾಪ ಪತಿತೆ ಬಾಗಿಹಳ್ಳಿ
ಹಡೆದಾಕೆ ಹುಡಿಯಾದ ತಾಣದಲ್ಲಿ

“ಕೋಟಿ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಉಸಿರಾಗಿ ಉಣಿಸಾಗಿ
ಸಕಲ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಋತು ಋತುಗಳಾರಕ್ಕು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಂಬಡೆದು
ನಿತ್ಯ ನೂತನ ದೇಹಧಾರಿಯಾಗಿ,

ಸಂಚರಿಪ ಹೇ ಶಕ್ತಿ ಹೇ ಶಾಂತ ಮೂರುತಿಯೆ
ಜನನಿಯಾತ್ಮಕೆ ನೀಡು ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟವನೆ ಕೊಂಡವನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತನೆ ತಂದೆ
ನೀಗು ನೀಗೈ ಮನದ ಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು”

ತರುಣಿಯೋರ್ವಳು ಇಂತು ತರಣಿ ಸುಳಿಯದ ಮುನ್ನ
ಶುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನಿಟ್ಟಳಲ್ಲಿ
ಬಾಳ ಸಂತೆಯ ಮುಗಿಸಿ ಬರದ ಹಾದಿಯ ಹಿಡಿದ
ಎದೆಯಾಣ್ಣನೂ ಬೆರೆದ ತಾಣದಲ್ಲಿ

ಮುಂದಲೆಯ ಮುಡಿಸಿಹಳು ಕಲ್ಲುಗೋರಿಯ ತಳಕೆ
ತನ್ನ ತಾನೇ ಇಲ್ಲಗೈದಳಂತೆ !
ಹಣತೆಯುರಿಯುತಲಿತ್ತು ಮಂಜಿನ್ನು ಮಲಗಿತ್ತು
ಅಮಲೇರಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕುಡುಕನಂತೆ !

ನಮಗೆ ದೆವ್ವಗಳೆಂದು ನುಡಿಯುತಿಹಳು

ಏಳಿರೇ ಗೆಳತಿಯರೆ ಓ ನನ್ನ ಗೆಣೆಯರೇ
ನಿಮಗಾತ್ಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಮನುಜ ಕೀಟದ ನಡೆಯ ನುಡಿಯ ತಿದ್ದಲು ಇಂದೆ
ನಾಂದಿ ಹಾಡಲೆಬೇಕು ಜೊತೆಯೊಳ್ಳಿ'

ರಣಗಹಳೆ ಮೊರೆ ಕೇಳಿ ಭಟರೆದ್ದು ಪರಿವಂತೆ
ಕರೆಕೇಳಿದೊಡನೆದ್ದು ಕುಳಿತುವೆಲ್ಲ
ತಂತಮ್ಮ ಗೋರಿಗಳೆ ನಾಟ್ಯವೇದಿಕೆಯಾಗೆ
ಕುಣುವಮಮಾ ಎದ್ದು ಕಿರಿದು ಹಲ್ಲ

ಕರಡಿ ಮೈಗೂದಲಿನ ಕೆದರಿದಾ ಟಗರುತಲೆ
ಉದ್ದುದ್ದವಿದ್ದೆರಡು ದಪ್ಪ ದಾಡೆ
ಹೆಣ್ಣುಗೂ ಮೀಸೆಗಳು ಹರುಮುರುಕು ಗಡ್ಡಗಳು
ಕಣ್ಣುಗಳೊ ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಕೆಂಡದುಂಡೆ !

ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯನೆತ್ತಿ ಇವಳ ಮೇಲೆಸೆಯಿತ್ತು
ಒಂದು ಕವಗೋಲಿನಲಿ ತಿವಿಯುತ್ತಿತ್ತು
ಬೇರೊಂದು ಜಡೆಯೆಳೆದು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸಿತು
ಬಗುಣ ಬಗ್ಗಡವನ್ನು ಮೇಲುಗುಳಿತು

ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಗಂಡಲ್ಲ
ಎಣಸುವೊಡೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ !
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ, ಮೂದಲಿಸಿ ತೂರಿದವು ಒಣಧೂಳು
ಮುತ್ತ ಮುದಿ ಒಗರು ಎಳೆ ಬಾಲರೆಲ್ಲ !

ಕಂಗೆಟ್ಟಳಾ ತರಳೆ ನೆರೆಗಾಗಿ ಚೀರಿದಳು
ತರುರಾಜಿ ಗಿರಿ ಬಂಡೆ ಗೋಳಿಟ್ಟುವು
'ನನ್ನ ಎದೆಯಾಣ್ಣನೇ, ಓ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ,
ಹಡೆದವಳೆ, ಕಾಯಿ ಬಾ ನಿಮ್ಮವಳನು'

ಕೂಗು ಕೇಳಿತೊ ಏನೊ ಕರೆಯು ಸೆಳೆಯಿತೊ ಏನೊ
ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತೈತಂದಳಾ ದೆವ್ವಿಣ್ಣ !
ಅ ಹ್ಲ ಹಾ ! ತಳುವಿರೈ ಇದೊ ಬಂದೆ ನಾನಿಂದೆ
ಪೀಡೆ ಬೇಡಿರೆ, ಅವಳೆ ನನ್ನ ಕಟ್ಟಾಣ್ಣ !

ದಡಿದೆವ್ವನಬ್ಬರಕೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾದುವು ಎಲ್ಲ
ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದುವು ಉಸಿರದಂತೆ
ಹಿಡಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮುರಿದು ಗಂಟಲೊಳಗಿಡಿಯುತ್ತ
ಗೋಣಗಿದವು ಏನೇನೋ ಶಪಿಸುವಂತೆ !

ಬಂದ ತಾಯ್ ದೆವ್ವ ತಾಂ ಕಂದನನು ಬಳಿದಪ್ಪಿ
ಮೈ ತುಂಬ ಹಾಕಿತ್ತೆ ಮುತ್ತಮುದ್ದೆ !

'ಮುದ್ದಿನರಗಿಣಿ' ನಿನ್ನ ಮುದ್ದಾಡೆ ಮನೆಗೈದೆ,
ನೀನಿಲ್ಲಿಗೈತಂದೆ ಏಕೆ ಭದ್ರೆ ?

ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ನೋಡು ನಿನಗಾಗಿ ಮರುಗುವನು
ದಿನವು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕತೆಯ ಹೇಳಿ
ಮಲಗು ಮಡಿಲಲಿ ಕಂದ ನನ್ನೆದೆಯ ಮಕರಂದ
ಏನ ಬೇಡಲು ಬಂದೆ ಹೇಳು, ತೊಳಲಿ ?'

ಕಣ್ಣೀರ ತೀರ್ಥದಲಿ ತಾಯಿ ತೊಡೆಗಳ ಕರ್ಚಿ
'ಅಮ್ಮ...ಅಮ್ಮ...ನಾನು' ಎಂದಳಾಕೆ
(ಅಳಲಿನಾವರಣದಲಿ ಮಾತು ಸೋಲುವುದಲ್ಲೆ
ಮೌನವೇ ಮಹತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೆ ?)

'ಸಂತ್ರೈಸಿಕೋ ಕಂದ ತಡೆ ನಿನ್ನ ಅಳಲನ್ನು
ಮಿತ್ತು ಸುಳಿಯದೆ ಹೇಳು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ?
ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ವಿಶ್ಲೇಷ ನಿಶ್ಚಯವು
ಆರು ಶಾಶ್ವತವಮ್ಮ ಧಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ?

ಬಂದೆಯೇತಕೆ ಮಗುವೆ ಈ ಘೋರ ವಿಪಿನದಲಿ
ಮೂಡಣರೆ ಬೆಳಗದೀ ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ?
ಅಪ್ಪ ಮುನಿದರೆ ? ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿದರೆ
ಏನೆಂದು ಗಜರಿದರು ರೇಗಿನಲ್ಲಿ ?'

“ಬಿಡುತೆನ್ನು ಕೆಂಗವ್ವ ಮುನಿಸರಿಯನಪ್ಪಯ್ಯ
ಮನೆ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳುವುದೆ ? ನಾನವನ ಬೆಳಕು !
ಮನ ನಿನ್ನ ನೆನೆನೆದು, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರೆದು
ಬರಿದೆ ಹಲುಬಿತದೇಕೋ ಕಳೆದ ಇರುಳು !

ಅಪ್ಪನೆದೆಯೊಳಗೇನೊ ಕೊರಗು ಮುಗಿದಿಲ್ಲವ್ವ
ಕೊರೆಯುತಿದೆ ಕೀಟದೊಲು, ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿ !
ನನಗಾಗಿ ಮರುಗುವನು ಏನೇನೊ ನೆನೆಯುವನು
ಸಂತವಿಡಲೇನುಂಟು ಹೇಳು ತಾಯಿ ?

ನಿಮ್ಮ ನೆನಹಿನ ಗುಡ್ಡೆ, ಈ ಸಮಾಧಿಗೆ ಇಂದು
ವಂದಿಸುತೆ ಎಡೆಯಿತ್ತು ಹೋಗಲೆಂದು
ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯೆ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲೊಳು ಮಲಗಿ
ನನ್ನಿನಿಯನಿನಿವಾತ ಕೇಳಲೆಂದು

ಆದೊಡೇನಿದು ದೆವ್ವ ಪ್ರೇತಗಳ ಕಿರಿಚಾಟ !
ನಾನಾರ ತಿಂದೆನೌ ಹಡೆದವಳನು ?
ಕೆಂಗಪ್ಪನಿಹನಲ್ಲೆ ? ಹಡೆದವಳು ನೀನಲ್ಲೆ ?
ಆವ ಮನೆಗಳ ದೀಪ ನಂದಿಸಿದೆನು ?

ಮೋನದಾಳಿದೆಯೇಕೆ ಮಾತಾಡು ಕೆಂಗವ್ವ

ಏನೊಂದು ತಿಳಿಯದಿದೆ ಬುದ್ಧಿ ಶೂನ್ಯ
ಆರ ಬೆಳೆದೋಂಟದಲಿ ವಿಷವಲ್ಲಿ ನಾನಾಗಿ
ಬೆಳೆದನೌ ಪೇಳೆನಗೆ, ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಮಾನ್ಯ”

ಕೆಂಗಿ ಏನನೊ ನೆನದು ಉಸಿರ ತೋಳಿಗೆ ತಂದು
ಅಪ್ಪಿದಳು ಎದೆಗೊಮ್ಮೆ ಬಿಗುಹಿನಲ್ಲಿ
ಅಂದು ಕೆಯ್ಯೆಡೆಯಾಗಿ ಅವಳಪ್ಪ ನಿತ್ತವೊಲು
ಮಲಗಿದಳು ಮಗುವಾಗಿ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ

‘ಮಗಳೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರ ಕತೆಯೊಂದ ಹೇಳುವೆನು
ಯುಗ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನೊಂದು !
ಅಂದು ನೀನಾಗಿದ್ದೆ ಮೊಲೆಯುಂಬ ಎಳೆ ಹಸುಳೆ
ಮಡಿಲಿಗಿತ್ತರು ನಿನ್ನ ಜೀವ ನೊಂದು !

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗದಿರಲೆಂದು
ಹುದುಗಿಸಿದೆವಿಬ್ಬರೂ ಇಂದು ತನಕ
ಎಂತೊ ಸಲಹುವ ಪುಣ್ಯ ನಮ್ಮದಾಯಿತು ತಾಯಿ
ಬೇಸರಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳು, ಇರಲಿ ಮರುಕ

ಹಡೆದವಳು ನಾನಲ್ಲ ತಂದೆ ಕೆಂಗರು ಅಲ್ಲ
ಪೊರೆದ ಮಾತ್ರರು ನಾವು ನಿನ್ನ ಬಳಸಿ !
ಬರದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ ತೂರಿ ಹಾರಿದರಮ್ಮ
ನಿನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಬಾಳ ತವಿಸಿ !

ಬೆಚ್ಚಿದಿರು ಬೆದರದಿರು ಕಣ್ಣರಳ ತೊಯ್ದಿರು
ಸನಿಹದಲಿ ಕುಳಿತು ನೀ ಕೇಳು ಕಂದ
ಬಾಳ ಬೃಂದಾವನದಿ ಬನ್ನ ಬೇಲಿಯ ಬೆಳೆಸಿ
ಮುಗುಳ ಮುಳ್ಳಾಗಿಸಿದ ಬಿದಿಯ ಅಂದ’

* * *

ನೆರೆದ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗೆ
ಮುಂದೆ ಸರಿದುವು ಕೇಳೆ ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆಯ !
ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಾ ಬಾಳೆ ಭವ್ಯ ಕಾವ್ಯವದಾಗೆ
ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲು ಚೆಂದ ವಾಸ್ತವತೆಯ

ಮೂಡು ಮಲೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಡಗ ಬಯಲಲಿ ಹರಿದು
ಪಡುಗಡಲಿನೆಡೆಗೆ ನದಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು
ನಿರ್ಮಳೋದಕದಂತೆ ನಿಬ್ಬರದ ಗತಿಯಂತೆ
ಬಿದ್ದೆದ್ದು ಕತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು
(ಹೇಮಂತ)

ಧಾತು ಸಂವತ್ಸರವು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಧಾತ್ರಿಯಲಿ
ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ನರ್ತಿಸಿತು ರುದ್ರನಂತೆ !
ಧಿಗ್ಗ ಧಿಮಿ ಧಿಮಿ ಕುಣಿತ ದಿಕ್ಟವನಟ್ಟುತಿರೆ
ನಗ್ಗವಾಯಿತು ಭೂಮಿ ಮಸಣದಂತೆ
ಯುಗವಳಿದು ಯುಗ ಹುಟ್ಟಿ ಆಷಾಢ ತೆರಳಿದರು
ಹನಿಮಳೆಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ನೋಡಲೆಲ್ಲ;
ಈಶ್ವರದ ಭೀಷಣತೆ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿತು ಜಗವ
ಕುಡಿನೀರಿನಡೆಯಿಲ್ಲ ಹುಡುಕಲೆಲ್ಲ

ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕೊಳ ಬಾವಿ ಬತ್ತಿ ಬಾಯಾರಿರಲು
ಅಂಗಣದಿ ಒಣಹೆಂಟೆ ಬಿರುಕು ಬಿರುಕು
ಬುವಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಂತೆ ಬರ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಂತೆ
ಭರದೊಳೆದ್ದುದು ಧೂಳು ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳು

ತರುಗುಲ್ಮ ಲತೆಗಳಲಿ ಹಸುರೆಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ
ಭೀಕರಸ್ಥಿಗಳಾಗಿ ನಿಂದವಲ್ಲಿ
ಭೂದೇವಿ ಮುಗಿಲೆರೆಯನೆಡೆಗೆ ಕರವೆತ್ತಿದೊಲು
ತಲೆದೆಗೆದ ತೆಂಗುಗಳು ತೋರ್ದವಲ್ಲಿ

ಬೋಳುಮರ ಭೂತದೊಳು ನಿಂದಿರಲು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
ಒಣ ಎಲೆಗಳದೊ ಸುತ್ತ ರಾಶಿ ರಾಶಿ
ನೊರನೊರನೆ ತುಳಿತುಳಿದು ಅಲೆದಲೆದು ಸುತ್ತಿದರು
ತಲೆಹುಳುಕ ನಾಯಿಯೊಲು ಮೂಸಿ ಮೂಸಿ

ಬರಮಾರಿ ಬೇಸತ್ತು ಬಿಸಿಲ ಕಾಯಿಸೆ ಕುಳಿತು
ಕೇಶರಾಶಿಯ ಕೆದರಿ ಹರಹಿದಂತೆ
ತೂರಿಬಹ ಕೆಂಧೂಳು ಒಣ ತರಗು ತೋರಿದುವು
ಇಷ್ಟೆ ತೋಪಿನ ಬಯಲ ಬಂಡೆ ಮುಂದೆ

ದಟ್ಟ ಕಾನನ ಕೆಟ್ಟ ತಟ್ಟಗೆಯ ತೆರನಾಗಿ
ಕಟಕಟನೆ ಕಿಡಿದು ನೆಲಕುರುಳುತಿತ್ತು
ಸುಟ್ಟುರೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಗಳಂತಾಗಿ
ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿ ಜನ ಸಾಯುತ್ತಿತ್ತು

ಹೊಟ್ಟೆರಾಯನ ಕಾಟ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಾಗುತ್ತಿರೆ
ಕಂಗೆಟ್ಟು ತರಗೆಲೆಯ ತಿಂದರಾಗ
ಬೆಲ್ಲವತ್ತದ ಬುರುಡೆ ಹುಡಿಗೈದು ಮುಕ್ಕಿದರು
ನೆಕ್ಕಿದರು ಮೈಬೆಮರ ಸೋಲುವನಕ

ಕತ್ತಾಳೆ ಗೆಡ್ಡೆಗಳು ಆವಲಿಯ ಮುದಿದಂಟು
ಕಂದ ಮೂಲಗಳೊಂದೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ
ಕೆರೆಯ ಕೊಚ್ಚೆಯೊಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಸೀಗಡಿಮೀನು
ವಟಗುಡುವ ಕಪ್ಪೆಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ

ಹುಣುಸೆ ಬಿತ್ತಗಳಾಯ್ತು ಹುರಿದು ತಿಂದರು ಎಲ್ಲ
ಅಂಬಲಿಯ ಹೊಯ್ದರು ಮಕ್ಕಳಿಂಗೆ
ಈಚಲಿನ ಮರಗಳ ತಲೆಯನಿಬ್ಬಿಗಿ ಮಾಡಿ
ಗಿಣ್ಣು ತಿಂದರು ಕಿತ್ತು ಹಸಿವು ನುಂಗೆ

ಹುಳು ತಿಂದ ಮರದಿಂದ ಸುರಿವ ಬಿಳಿ ಮರಹೊಟ್ಟೆ
ಕೊಚ್ಚೆ ನೀರೊಳು ಕದಡಿ ಕುದಿಸಿ ಕುದಿಸಿ
ಕುಡಿದರಾಹಾ ಸಾಕೆ ಬೆಂದೆದೆಯ ಕುದುಗುದಿಗೆ
ತಂಪೆರೆವ ತಿನಿಸಿದುವೆ ಒಡಲ ತಣ್ಣಾಸೆ ?

ಹೊಲದ ಬಯಲೊಳಗೆಲ್ಲೊ ಅಡಕಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟ
ಇರುವೆಗೂಡಿನ ಕಣಜ ಸೂರೆಯಾಯ್ತು
ನುಣ್ಣನೆಯ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟೊಳು ಬೆರೆಸಿ
ಮುದ್ದೆಗೈದದ ಕಿತ್ತು ತಿಂದುದಾಯ್ತು

ಏನು ತಿಂದೊಡಮೇನು ಉದರ ತಣ್ಣಾಯಲು ಬಹುದೆ
ಮಣ್ಣು ಮರ ತಿಂದು ಜನ ಬಾಳಲಳವೆ !
ಅನ್ನದಾಹಾಕಾರ ಮೊಳಗಿ ಮೊರೆಯಿಡಲೆಲ್ಲಿ
ಭೂಮಿತಾಯಿಯೆ ಬಂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ !

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲ ಧಗೆ ಇರುಳೆಲ್ಲ ಅರಿಲ ನಗೆ
ತುಣುಕು ಮುಗಿಲಿನ ಸುಳಿವು ತೋರದಯ್ಯೊ
ಧಗ ಧಗಿಸಿ ದಟ್ಟಯಿಸಿ ದಗ್ಧವಾಗಿರೆ ಭೂಮಿ
ಮುಗ್ಧ ಪಶುಗಳ ಬಲಿಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲೊ

ಉರಿಯಿಲ್ಲದಗ್ನಿಯಲಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗುತ್ತಿರೆ
ಬಿಸಿಲು-ಕುದುರೆಯ ನಾಟ್ಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ
ರಣ ರಣಾ ರಣ ರಣಾ ತಿಗುರಿ ರಿಂಗಣ ಕುಣಿತ
ಕಾಣ ಬಂದುದು ನೀರ ಬೆಮೆಯ ತರುತ

ಬಿತ್ತರದ ಬಾನು ಬರಿ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಾಗೆ
ಸತ್ತವರ ಮೊತ್ತವದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲ
ಕತ್ತಲಿನ ಕಡಲಿನಲಿ ರಿಕ್ತ ಭೂವಲಯದಲಿ
ನಕ್ತಚರರಾಗಿ ಜನ ಸುಳಿದರೆಲ್ಲ

ಊರು ಊರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಿ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ
ಅಗಳೇರಿ ಹಾದಿಯಲಿ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ
ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಸತ್ತ ಹೆಣಗಳ ಬಣಬೆ
ಹೊತ್ತು ಹೊಳುವರಿಲ್ಲ ಸುಡುವರಿಲ್ಲ

ಮಡದಿ ಮಗು ಮನೆಮಾರು ನೂರಾರು ಹರಿಹಂಚು
ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ನಡೆದುವೆಲ್ಲೊ
ದನಕರುಗಳಾರವೊ ಕಟ್ಟುವರೆ ಕಾಯುವರೆ !
ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಲ್ಲದಲೆ ಮಡಿದುವೆಲ್ಲೊ

ಬರಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲಿ ಬೆಂದ ಹೆಣಗಳು ಸೀದು
ಸೀಕರಿಗಳಾಗಿ ಒಣ ತೊಗಟೆಯಾಗಿ
ಗೂಡುಗಂಗಳ ತೆರೆದು ಹಲ್ಲ ಚಿಲಿ ಚಿಲಿ ಬಿಟ್ಟು
ಚೀರಿದುವು ಹಸಿದ ಬೆಂತರಗಳಾಗಿ

ಹಸಿ ಹೆಣದ ಒಟ್ಟಿನ ತುದಿಯಲದೊ ರಣಹದ್ದು
ಸಂತೆ ಸೇರಿವೆ ತಿನಿಸು ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು !
'ಕೊರ ಕೊರಾ ಕೊಟ್ ಕೊಟ್' ಎಂದೇನೊ ಹಾಡುತಿವೆ
ನಲಿದು ನರ್ತನಗೈದು ಖಂಡ ತಿಂದು

ಕಾಗೆಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳಲು ಪಟ್ಟಪಾಡಿನಿತಲ್ಲ
ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮಡಿದುವೆನಿತೊ
ಧೀರ ರಣ-ಹದ್ದುಗಳು ಗೆದ್ದು ಮರದಲಿ ಮೆರೆಯೆ
ಕದ್ದು ತಿಂದುವು ಮುದ್ದೆ ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸ !

ಆವುದೋ ಹೋರಾಟ ಏನೇನೊ ಕಚ್ಚಾಟ
ಆವ ರಾಜ್ಯದ ಪದವಿ ಗಳಿಸಲೆಂದೊ !
ಹೆಣಕೊ ಮೇಣ್ ಹೆಣ್ಣಿಗೋ ಮೆದು ನೆಣದ ಪಾಲಿಗೋ !
ಕಳಿತ ಬಂಬಲುಗರುಳ ಮೆದ್ದಲೆಂದೊ !

ಚೀರಾಟ ಬೋರಾಟ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಬಡಿದಾಟ
ಪಟ ಪಟಿಸಿ ಸಾಗಿತ್ತು ರಂಗದಲ್ಲಿ
(ತುತ್ತು ಕೂಳುಣಲಿಕ್ಕೆ ಕಿತ್ತಾಡಿದವರೆನಿತೊ
ಹದ್ದಿಗಿಂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ)

ಅದೊ ಅಲ್ಲೆ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ
ನಡೆಸಲಿವೆ ಮೋದದಲಿ ಪ್ರಣಯಕೇಳಿ !
ಒಂದೆ ತುಂಡನು ಎರಡು ಕಚ್ಚಿ ಮುಂದಾಡುತಿವೆ
ಕೊಕ್ಕು ಕೊಕ್ಕುಳು ಬೆರಸಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳಚಿ

ಸವಿಯು ಬಲು ಸವಿಯೆಂದು ಬತ್ತು ಬಾಡಲು ತಿಂದು
ಬಕ ಬಕನೆ ಓಕರಿಸಿ ಕಕ್ಕಿತೊಂದು
'ನರಮಾಂಸ ನರರಕ್ತ ಬಯಸಿದವರು ದೊರೆತೀತೆ
ಮೆಲು ಮೆಲನೆ ತಿನ್ನೆ'ಂದು ಕುಕ್ಕಿತೊಂದು

ಮೋರೆ ಮುಗಿಲೆಡೆ ನೀಡಿ ಮೂತಿ ಸೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿ
ಓಡುತಿದ್ದಿತದೊಂದು ಖಂಡ ತಿಂದು
ಹೊಟ್ಟಿಯಾತುರದಿಂದ ಬಿರುಸಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಕುಟುಕಿ
ದೂರ ಸಾರುತಲಿತ್ತು ಚಂಚು ನೊಂದು

ಬಾಂದಳದ ಬಯಲಿನಲಿ ಕಪ್ಪು ಕಾವಣ ಕಟ್ಟಿ
ಚಲಿಸುತಿವೆ ಹದ್ದುಗಳು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ
ಕರಿನೆಳಲ ತಂಪಿನಲಿ ಸರ್ಪ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ

ಸುಪ್ತವಾಗಿದೆ ಮುಕ್ತ ಜೀವ ಜಂತು !

ಅಲ್ಲೆ ಬಳಿಯಲಿ ನಾಯಿ ನೆರೆದಿಹವು ನೇಮದಲಿ
ಎಲುವುಗಳ ಕಟಕಟನೆ ಕಡಿಯುತಿಹವು
ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಗುರುಗುಟ್ಟಿ ಮುಳಿದಿಹವು
ಕೆಂಗಣ್ಣ ಕೇಸುರಿಯ ಸುರಿಯುತಿಹವು

(ಗತಜೀವಿ ಮಾನವನ ಅಡಬಳಕೆ ಚಡಬಡಿಪ
ಶುನಕಗಳ ಸೇಡೆಂದು ತೀರ್ದುಮಲ್ಲ !
ನರರು ನಾಯ್ಕಳೆ ಕೊಂದು ಕುನ್ನಿಗಳ ಹರಿಹರಿದು
ಹಸಿವು ತಣಿಸಿದ ದಿನವು ಇರ್ದುದುಂಟು)

ಉಳ್ಳಾಕಿ ಉಲಿದುಲಿದು ಗುಳ್ಳೆನರಿ ದರದರನೆ
ಎಳೆದೊಯ್ದಿತ್ತೆಲ್ಲೆಂದು ಮುತ್ತು ಹೆಣನ
ಡುಬ್ಬು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಡಬಡಬಿಸಿ ಹೊಡೆಹೊಯ್ದು
ತಂದುವುಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿ ಮೂಳೆ ಜಘನ

ಅತ್ತಲದೊ ರಣಹದ್ದಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತಿದೆ
ಜೀವ-ಹೆಣ ಬರಿದೆ ಕೈ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ !
ರಪ ರಪನೆ ಬಡಿ ಬಡಿದು ನೆತ್ತರೀಂಟುತಲಿಹುದು
ಮಾರು ಮೂತಿಯ ಹದ್ದು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ

ಗಬ್ಬ ತುಂಬಿದ ಹಸುವು ಈನುಬೇನೆಯ ತಡೆಯ-
ಲಾರದೆಯೆ ಸೊರ ಸೊರಗಿ ಸತ್ತು ಬಿತ್ತು
ನಿಡಿದು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಕಟವಾಯಿನೊಳು ಕಚ್ಚಿ
ಅರೆಹೊರಗೆ ಬಂದ ಕರು ಅಂತೆ ಇತ್ತು !

ಬತ್ತಿ ಬಾಡಿದ ಮೊಲೆಯು ನಡುವಿನೆಡೆ ನೇತಿರಲು
ಕಂದನದ ಕಚ್ಚಿಹನು ಹಾಳು ಹಿಣಿಯೆ
ತೋಳ ತೆಕ್ಕಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕರುಳ ಕುಡಿ ಕನಲುತಿರೆ
ಉಸಿರುಗಳೆದಳು ಅಯ್ಯೋ ಕಾಲ ಮುನಿಯೆ !

ಕರೆಯಲಾರದು ಕೈಯಿ, ಕೂಗಲಾರದು ಬಾಯಿ
ಕಣ್ಣ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ಬಿಟ್ಟು ರೋದಿಸುತಲಿ
ಹಡೆದವರ ಅರಸುತ್ತ ಶಿಶುವು ಸೇರಿತು ಸಗ್ಗ
ಸಾಕು ಸಾಕೋ ಶಿವನೆ ನಿನ್ನ ಕಗ್ಗ !

ಮಾತು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಕತೆಯು ಮುಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ
ಕೇಳಿಸಿತು ರೋದನವು ಸನಿಹದಿಂದೆ
ಚಂದಿರನ ಮಂದಿರಕೆ ಚೆಂಡಾಡಿ ಬರಹೋದ
ಹಸುಳೆಗನಸಿನ ಮುದ್ರೆಯೊಡೆಯುವಂತೆ !

ಯಾವುದೋ ತಾಯ್ ದೆವ್ವ ಎದೆಗೆ ಕಂದನ ತಬ್ಬಿ
ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಳುತಿತ್ತು ಒಂದೆ ಸಮನೆ !

ಕೆಂಗಿ ದೆವ್ವವು ತೋರ ಬೆರಳು ಮಾಡಿತು ಅತ್ತ
'ಅವಳೇ ಆ ತಾಯವ್ವ !' ಎಂದಿತೊಡನೆ

'ಇಂದಿಗೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಅವಳ ಗೋಳಿನ ಗೀತೆ
ಕಡೆಯೆಂದಿಗೋ ಕಾಣೆ ಶಿವನೆ ಬಲ್ಲ !
ಅವಳ ತೋಳೆಡೆ ಕೂಸು ತೊಡೆಯುಳಿದು ನಡೆಯದಾ
ಮಡಿದರೂ ಕರುಳಿನಾ ಮಮತೆಯುಳಿದಿಲ್ಲ !

ತುಂಬು ಹರೆಯದ ತರುಣಿ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಆಂತು-
ಕೊಂಡಲ್ಲೆ ಅಸುಗಳೆದು ನಿಂದಳೆಂದೊ
ಸೆಟೆದು ನಿಂದಿಹ ದೇಹ ಗೆದ್ದಲಿನ ಗೂಡಾಯ್ತು
ಕೆನ್ನೆ ಕಣ್ ಜಘನ ಎದೆ ತೂತು ತೂತೊ !

ಅದೊ ಅವಳೆ ಬಂಡೆಯೆಡೆ ಶೂನ್ಯವನೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತೆ
ಎಂದಿನಂತೆಯೆ ನಿಂದಿರುವಳವಳೆ ನಾರಿ
ಮೋನದಾ ರಾಗದಲಿ ಮನದನ್ನನನು ನುತಿಸಿ
ಕಾಯುತಿರುವಳು ಹಾದಿ ಮುಗುದೆ ಗೌರಿ !

'ಇವಳಾರು ಕೆಂಗವ್ವ ಮುಡಿಗೆದರಿ ಕುಳಿತಿಹಳು
ಕೈಯೊಳೆಂಥದೊ ಬೊಂಬೆಯಿರುವುದಲ್ಲೆ !
ಮೋರೆ ಮೈ ಸಿಕ್ಕುಗುರೊ ! ಬಿರಿದುಗ್ರ ದಾಡೆಗಳೊ !
ತೋರುವಳು ರಣಚಂಡಿ ಕಾಳಿಯಂತೆ !'

'ಓಹೊ ! ಇವಳೇ ! ಇವಳ ಕಥೆ ಬಲುದೂರ, ಮಲ್ಲು
ಹೇಳುವುದೆ ನಾಲಗೆಯದೇಳದೇಕೊ ?
ಇವಳು ಬೀರನ ಮಡದಿ ಹೆಸರು ಮಾರವ್ವ
ಕೈಯ ಬೊಂಬೆಯದಲ್ಲ.....ಹೇಳಬೇಕೊ ?

'ಪೇಳೆ ಅಂಜಿಕೆಯೇನು ?' 'ಪೇಳುವೊಡೆ ಹಿತವಲ್ಲ'
'ಕೇಳಿದಿನಿತೂ ಕತೆಯು ಹಿತವಾಯ್ತೆ ತಾಯಿ ?'
'ಆದೊಡಾಲಾಲಿಸು ; ತನ್ನ ಕಂದನನೆ ತಿಂದವಳು
ಹಸಿವಿನಬ್ಬರಕಾದಾಳಾ ತಾಯಿ ನಾಯಿ !

ತಿರಿತಂದ ಹಿಡಿಕೂಳ ತಿಂದ ಕಂದನ ಕೊಂಡು
ಮರೆಯೊಳೆಲ್ಲೋ ಈಕೆ ಕೊಂದಳಂತೆ !
ಹಸುಳೆ ಬಸಿರನು ಕಿಸಿದು ಕರುಳ ಸೇರುತಲಿದ್ದ
ಅನ್ನವನು ಬಳಿಬಳಿದು ತಿಂದಳಂತೆ !'

'ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ತಾಯೆ' 'ಮನಸಿಗಲಿಸಿಕೆಯಾಯ್ತೆ ?'
'ಇಲ್ಲವ್ವ ಮತಿಗೇಕೊ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂತು !
ನಾನಾರ್ಗ್ ಎಂದೆನಲು ಇನಿತು ಪೀಠಕೆ ಬೇಕೆ ?
ನನ್ನ ಬಾಳ್ಗತೆಗಾಯ್ತೆ ಬರವೆ ಹೇತು ?'

ಅಹುದಹುದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ ನನ್ನೆದೆಯ ನಂದನವೆ

ಧಾತು ಈಶ್ವರ ಬರದ ಇತಿಹಾಸವು !
ಇಂದಿನನುಕೂಲಗಳು ಅಂದೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು
ಮೌಢ್ಯ ಮನೆಮಾಡಿರಲು, ಇಲ್ಲ ಅರಿವು

ಇದೆ ಬಿಳಿಯ ಕಲ್‌ಗುಡ್ಡ ಕಾಡುಸಿದ್ದರ ಬೆಟ್ಟ
ಮಹಿಮವಂತರ ಬೀಡು ಪುಣ್ಯತಾಣ
ಅಂದಿಗೂ ನೀರುಕ್ಕಿ ಚಿಲಚಿಲನೆ ಹರಿಯಿತ್ತು
ನೆಳಲಿಗಾಸರೆಯಾಗೆ ಗುಹೆಯಂಗಣ !

ಮಹಿಷೂರ ಒಡೆಯರುಗಳಲ್ಲೊಂದು ತೆರೆಸಿದರು
ಜೀವವುಳಿಸಲಿಕಾಗಿ ಗಂಜಿಕೇಂದ್ರ !
ಸುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿತು ಇಲ್ಲಿ
ಸಾಗರವೆ ಆಯ್ದು ಘನ ರುದ್ರ ಸಾಂದ್ರ !!

ಹಿಟ್ಟು ಸಾಲದೆ ಬರಲು ಬೂದಿ ಹೊಯ್ದರು ಭಟರು
ಮುದ್ದೆಗೈದದ ತಿಂದು ಬದುಕಬಹುದೆ ?
ಒರಗಿದರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
ಸುರುಟಿಕೊಂಡರು ಬೆಂದ ತರಗಿನಂತೆ !

ನೂರು ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು ಎತ್ತಿ ಹೆಣಗಳ ಹೊತ್ತು
ತಂದಿಲ್ಲಿ ಅಗೆದಗೆದು ಮರೆಗೈದರು
ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆ ಹಸಿಯಿದ್ದ ಕಾರಣದೆ
ಬೆಂತರಗಳಾಗಿಹರು, ನೋಡು ಇವರು !

ಇರಲಿ, ಆ ಕಥೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಜನನದ ಕಥೆಯ
ಪೇಳುವೆನು ಕೇಳವ್ವ ಮಗಳೆ ಮಲ್ಲು
ನಮ್ಮ ಕುಲದವಳಲ್ಲ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರ ಕುವರಿ
ಮಡದಿ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ. ಇರಲಿ ನಿಲ್ಲು !

ಅಂದದಚ್ಚರಿ !ಜನವು ತೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು
ಊರಾಚೆ ನಿಂತಿರುವ ಒಂಟಿ ಮನೆಗೆ !
ಶ್ಯಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯು ದೇವದೂತನ ನೆಲೆಯು
ಅದುವೆಂದು ಅರಿವಾಯ್ತು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ !

ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಕಂಡು ಸೂರೆಗೊಟ್ಟರು ಎಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ಬಾವಿಯ ನೀರುಗಸಿಯ ಸಹಿತ !
ಕಾಳಿಲ್ಲ ಕೂಳಿಲ್ಲ ಕುಡಿಯಲಿಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ
ಬೆಸಲೆಯಾದಳು ಪನ್ನ ಬನ್ನ ಬಡುತ !

ದಿನವೆರಡು ಕಳೆದಿರಲು ಮುಗಿಸಿದಳು ಬಾಳುವೆಯ
ಹೆಣ್ಣು ಬಮ್ಮಟೆಯೊಂದ ಕೈಯೊಳಿತ್ತು !
ಎದೆಯ ಬೆಂಕಿಯ ತಣಿಸೆ ಕಾಪ್ಯದಗ್ನಿಯ ಮಾಡಿ
ಉರಿಯ ಸೆರಗೊಳು ಮರೆಯಗೈದುದೆಂತು !

ತಾಯಿ ಕಾಣದ ಶಿಶುವು ಬಾಯಿ ಬಾಯ್ ಬಿಡುತಿರಲು
ಎತ್ತಿ ತಂದರು ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ
'ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕೆಂಗ-ಕೆಂಗಿಯಿರಾ ಕೊಳ್ಳಿ
ಇಂದಿನಿಂ ನೀವಿದಕೆ ತಾಯಿತಂದೆ !

ಇಂದಿನೀ ಬರಗಾಲ ನಾಳೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲ
ಅದನುಣ್ಣವಾ ಸೈಪು ನಿಮ್ಮಿರಲಿ
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ನಿಮಗೆ ಇವಳೆ ಸತ್ತುತ್ತಿಯೈ
ತಬ್ಬಲಿಗೆ ತಾಯ್ತಂದೆ ನೀವಾಗಿರಿ !

ಮುನಿಯದಿರಿ, ಮುರಿಯದಿರಿ, ನಮ್ಮ ಕರುಳಿನ ಬಳ್ಳಿ
ನಿಮ್ಮ ನೆಲದೊಳು ಬಳೆದು ಮಘ ಮಘಿಸಲಿ !
ನಿಮಗಿನ್ನು ಶುಭಮಕ್ಕೆ ಧರೆಗೆ ಮಂಗಳಮಕ್ಕೆ
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಗೆಲಮಕ್ಕೆ ! ಶಾಂತಿ ನಿಲಲಿ !'

* * *

ಹರಕೆ ಕೈಗೂಡಿತೊ ಆಶಯವೆ ಫಲವಾಯ್ತೊ
ಅವರತ್ತ ಕಾಲ್ತೆಗೆಯೆ ಮುಸುಕಿ ಮೋಡ
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಾನನಂಡಲೆಯಿತ್ತು
ಕಾಲೂರಿತೆಳೆಗಂದೆ ಮಳೆಯು ನೋಡ !

ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಧಗೆಯುಳಿದು ಬೆಂದ ನೆಲ ನೀರುಂಡು
ಹಸುರಿನಾನಂದದಲಿ ಪುಳಕಗೊಂಡು
ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರ ಗಾನ ಪರಿವ ಪೊನಲಿನ ತಾನ
ಚೆಲುವಿನಾ ಚೆಲುಮೆಯೇ ಧರಣಿ ಗಹನ !

ಬಹುಧಾನ್ಯ ವತ್ತರದಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಬಹು ಧಾನ್ಯ !
ತಂದುಣುವ ದನವಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಮನುಜ !
ಹೊಲಮಾಳ ಊರುಗಳು, ಮೊರಡಿ ಮಲೆಯಾದುವೈ
ತಿಪ್ಪೆ ತೋಪುಗಳೆಲ್ಲ ದಿನಸಿ ಕಣಜ !

ಅನಿತರೊಳಗಲ್ಲೆದ್ದ ಬೊಬ್ಬೆಯಬ್ಬರಿಸಿತ್ತು
ರಾಮಣ್ಣದವ್ವನೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು !
'ಏಳಿರೇಳಿರಿ ಎಲ್ಲ ಗೋರಿಗುಹೆ ಸೇರಿಕೊಳಿ
ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನರಸಿಕೊಂಡು,

ಇದೊ ಇಲ್ಲೆ ಬರುತಿಹನು ಊರ ನಾಲ್ವರ ಕೂಡಿ
ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯಗೋಷ್ಠಿ !'
ಎಂದು ನುಡಿದಾ ದೆವ್ವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುದ್ದಿಸಿತು,
'ಮನದನ್ನೆ ನಾಳೆ ಬಾ ಪಡೆವ ಭೆಟ್ಟಿ'

'ಬಂದಿಹೆನು ಎದೆಯನ್ನ ಇಂದೆ ಬಾ ನಗೆಯಾಡು'
'ಕಾಲ ಮೀರಿದುದಿಂದು ನಾಳೆ ಬಾರೆ'
'ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಓ ಒಲವೆ, ನಿನ್ನನುಳಿದರಗಳಿಗೆಯೂ

ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಲಲಾರೆ ಹಿಂದೆ ಬರುವೆ

ಮರ ಮರಳಿ ನುಡಿಯುತಲೆ ತರಳೆ ತೋಳುಗಳೆತ್ತಿ
ತಬ್ಬಿದ್ದಳಾರವೋ ತೋಡೆಗಳನ್ನು
ಗಂಡ ರಾಮಂಗೆತ್ತು ಕಣ್ಣೆರೆಯೆ ಕಂಡಳಹ
ತುಂಬುಗಂಬನಿ ಕಣ್ಣ ಕೆಂಗನನ್ನು !

'ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಳಕೆ ನನ್ನ ಜೀವನದುಸಿರೆ
ಇಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ?
ಅಮ್ಮ ನೆನದಳೆ ನಿನ್ನ ? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ?
ವರ್ಷದಡೆ ಬೇಡಿದಳೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ?'

'ಅವಳಿಗೇತಕೆ ಕೂಳು ಧೂಳು ಧೂಳಾದಳಿಗೆ
ಕರುಳು ಕೂಗಿದುದಪ್ಪ ಕಳೆದ ಇರುಳು
ಅಮ್ಮ ಬಂದಳು ಇಂದೆ ನನ್ನ ಬಾಳಗ್ಗತೆಯನ್ನು
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ನೀವು ಬರೆ, ಮರೆಯಾದಳು

ನುಡಿಯಲೇನಿದೆ ಹೇಳು ಎನಗಿಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ
ಹೊರೆಯಾದೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ, ವ್ಯರ್ಥ ಬಾಳು ;
ತಾಯಿ ಸಗ್ಗವ ಸೇರೆ ತಂದೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ
ನಿಮಗೂ ಆಗಿಹೆನಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೋಳು !'

ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದನು ಮುದುಕ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಯ ತೆರದಿ
ಕೈಕಾಲ ಕೀಲುಗಳು ಕಳಚಿದಂತೆ !
ಮಗಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿ ಸಂತಯಿಸಲೆಳಸಿದನು
ಉಕ್ಕುವಾಲಿಗೆ ನೀರನೆರೆಯುವಂತೆ !

ಮಂಜು ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು ಬಿಸಿಲು ಮೇಲೇರಿತ್ತು
ಪರಿವ ನದಿ ಎಡವದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು
ಬಿಮ್ಮೆನುವ ಬೆಟ್ಟವೂ ಗುಮ್ಮೆನುವ ಗುಹೆಗಳೂ
ಕೆಮ್ಮನೆಯ ಗೋರಿಗಳು ಮಲಗಿದ್ದುವು !

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು (ಶಿಶಿರ)

ನಕ್ಕುಬಿಡು ಸಾಕೆನಗೆ ! ಮುಳಿಸೇಕೆ ಮನದನ್ನೆ ?
ಮುಚ್ಚಂಜೆ ಮುತ್ತೈದೆ ಮುಳಿಯೆ ಶೋಭೆಯೆ ಪೇಳು ?
ಮೌನ ಮುದ್ರೆಯನೊಡೆದು ನುಡಿಸು ಬಾ ವೀಣೆ ; ಕೃತಿ
ಸ್ವತಂತ್ರದ ತಂತ್ರಿ ಶ್ರುತಿ ತಪ್ಪಿ ತಾನಸ್ಪುಟಾ
ಸ್ತೋತರವವೊಸರುತಿದೆ, ಬಾ ಇಂದೆ ಶ್ರುತಿಗೈದು,
ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಿಡಿಸಿ, ನಾದಬ್ರಹ್ಮವ ಸೇರು
ಬರಿಯ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲೇರಿ ಬಾನಲೆವ ಕವಿಯಲ್ಲ

ಕಲ್ಲನೆಯ ತಲ್ಲದಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಲಗಿ
ಸುರಕಾಮಿನಿಯರೊಡವೆರೆದು ಸಗ್ಗ ಸುಧೆಯನು ಸವಿವ
ಕನಸುಣಿಯು ನಾನಲ್ಲ, ನೈಜತೆಯ ಪಾಡುವೆಂ
ಸತ್ಯಸೂರ್ಯನ ಮೆರೆಸಿ ನಿತ್ಯತೆಯ ಸಾರುವೆನು

೧೦

ಶರದ ಹೇಮಂತಗಳ ಶೈಲ ಶೃಂಗಗಳೇರಿ
ಶಿಶಿರ ಸಂಪುಟವೆತ್ತ ತ್ರೈಕೂಟದಗ್ರಕ್ಕೆ
ಕರೆದೊಯ್ಯೆ ಬಾ, ಬೇಸರವೆ ? ನಾ ಬಲ್ಲೆ ನೀ ಮಲ್ಲಿ
ಹುಸಿಮುನಿಸಿನಿಂದೆನ್ನ ಮನಸೆಳೆವ ಯತ್ನವಿದು
ಮರುಳ ನಾನಾದರೂ ಮರುಳಾಗೆ ಮುಳಿಸಿಂಗೆ !
ನೀನೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕುಬಿಡು ಸಾಕದುವೆ ಸಂಜೀವಿನಿ !
ಸತ್ತ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಚೇತನವ ತುಂಬುವುದು
ನೀ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕನ್ಯೆ ! ತಳುವದಿರು ತರುಳೆ, ಪೊಳ್ಳಿಳಿವ
ಮುನ್ನಮೇ ಪಾಂಥ ಮುಗಿಸಬೇಕಲ್ಲೆ ತನ್ನ
ದೈನಂದಿನ ಪಯಣಮಂ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರೆಯಂ !
'ಸಾಕ್ಷಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಕೇಳುವರು ನಕ್ಕಾರು !'
ನಗಲಿ ಬಿಡೆ, ನಗಲಿ ಬಿಡು, ಮನುಜ ನಗುತಿರಬೇಕು !
ಅದುವೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ! ಕೇಳ್ದರಿಯೆಯೇಂ ಗಾದೆ :
'ನಗೆ ನೀನು ಜಗವು ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿ ನಗುವುದೆಂದೂ
ಅತ್ತರೇ ಅಳಬೇಕು ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಒಂಟಿ"

೨೦

'ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತತ್ತಜ್ಜ ಕತೆಯೊಂದ ಪೇಳಿರೆನೆ
ಹಿಮವಂತ ! ಹನುಮಂತ ! ನಗುವಂಥ ! ಒಣಕಂತೆ !'
'ಅಲ್ಲಲ್ತು ಎದೆಯನ್ನೆ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಶ್ರೀಗೆ ನಾನಿಟ್ಟ
ತಿಲಕವದು. ಕೇಳ್ದರಿಯೆಯೇಂ ನನ್ನ ಕೆಂಗನಕಲ್ಲು ?'
'ಹ್ಲಾ ! ಅದೇ ಪೇಳಿರಿಂ ನಾನಿಮ್ಮ ಕುರಿವ ಕತೆ !
ಏನಾದಳಾ ಮಲ್ಲಿ ? ಕೆಂಗಜ್ಜನೇನಾದನ್ ?
ಶಿವನು ಪುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಪೇಳಿದ್ದೀರಾ ಕತೆಯ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪೇಳಿರೇ ಬರದಕತೆ ವಾಸ್ತವತೆ !'

೩೦

* * *

ಮನೋರಮೆಯಂದು ಮುದ್ದಣನ ಬೇಡಿದಂದದಲಿ
ಬೇಡಿ ಬರೆಸಿದಳೆನ್ನ ವೀಣೆ ನನ್ನದೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ಕಳೆದೇಳು ವತ್ಸರಗಳಿಂದವಿಶ್ರಾಂತ ವಿಶ್ರಾಂತ
ಗೈದೆನ್ನ 'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು' ಮತ್ತೆ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ
ನಡೆಯಲ್ಲುಜ್ಜುಗಿಸಿತ್ಯೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು !

* * *

ಮಲ್ಲಿಗೆ

೪೦

ಮರಳಿದಳು ಮನೆಗೆ ಕೆಂಗಜ್ಜನೊಡಗೂಡಿ ;

ತನ್ನೊಳೇನನೋ ಕೆಮ್ಮ ಕೆಮ್ಮನೆ ನುಡಿದು ನಗುವಳು
ಮತ್ತೆ ಕೂಗುವಳು ಕತ್ತ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಶೂನ್ಯವನೆ
ನಿಟ್ಟಿಸುತ ನಿಲ್ಲುವಳು ; ಹೇಳೆ ತೀರದ ಮಾತ
ಮೌನದಲೆ ಸಾರುವಳು, ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಸಾರ
ಕೋಡಿವರಿದತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಪಸರಿಸಿತ್ತು !
ನಡುಗಿದನು ಕೆಂಗಜ್ಜ ತತ್ತರಿಸುತೋಡಿದನು ;
ಜೋಯಿಸರ ಕರೆತಂದು ಬರೆಸಿ ಕಟ್ಟಿದ 'ಚೇಟು' ;
ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ತಾಯ್ತು ತೋಳ ಮೇಲೇರಿತ್ತು,
ಕೋಳಿಯನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಚಿಂದದನ್ನವ ಚೆಲ್ಲಿ
ಮಂಡಲವ ಬರೆಸಿ ಮನೆಗಾವ ಪೀಡೆಯು ಮುಂದೆ
ಸುಳಿಯದೋಲ್ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗೈದು ಮುಗಿಸಿಯಾಯ್ತು

೫೦

ಹಲವು ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುದು ಆಯ್ತು ;
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಕಂತು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ

ನೊರೆನವಿರ

ಕೆಂಗಜ್ಜ ಗಂಜಿಯನ್ನಟ್ಟೊಡನೆ, ತಂದಿತ್ತ
ಮಗಳ ತುಟಿಗೆ,
'ಕುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂದವ್ವ, ಗಂಜಿಕುಡಿ
ನನ್ನವ್ವ, ಕುಡಿದೆನ್ನ ತಣಿಸು, ನನ್ನ ಜೀವನದುಸಿರೆ,
ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕಣ್ಣೆ, ಪೇಳವ್ವ ನೋವೇನು ?
ನಾ ಹಣ್ಣು ಮುದುಕ, ನೊಂದಿಗೆ ಜೀವ, ಜೀವನದ

೬೦

ಕುಲುಮೆಯಲಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿಹುದು.
ನನ್ನೆದೆಯ ಬಾಂದಳದ 'ಬೆಳ್ಳಿ' ನೀನವ್ವ ;
ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಇದೊ ಕೇಳು ಇದು ಮಾತು ಸತ್ಯ
ನೀನು ನೇರ್ಪಡುವನ್ನೆಗಂ ನಾನಿನಿತು ಸೇವಿಸ
ಲೊಲ್ಲೆ, ನೀರೀಂಟಲಾರೆನೊ, ಕುಡಿಕಂದ
ಕುಡಿ, ನನ್ನೆದೆಯೊಳರದೆದ್ದ ಹೆದರಿಕೆಯೇರೆ
ಸಂತಸದ ಸವಿಮಾತದಾಗಲೌ ದಿವ್ಯಾಷಧಿ !
ಮುದುಕನಾ ಮಾತನಾಲಿಸಿದಂತೆ ನಟನೆಯಂ
ತೋರಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಡೆದಳೌ ತನಗೆ ತಾನೆ.
ಕೂಡೆ ಕೆಂಗಜ್ಜನಿಗೆ ಮೂಡಿದವು ಹತ್ತು ಭುಜ,

೭೦

ಹತ್ತು ಕಾಲ್ ! ಗರಿಗೆದರಿ ಕೇಗಿ ನರ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆ
ಉಜ್ಜುಗಿಸಿದತ್ತವನ ಮನಮಯೂರಿ ತಾನಂದು
ಆನಂದದಾ ಗಿರಿಯನೇರಿ !

ತೆಗೆದು ತೆಂಗಿನ

ನಾರ ತಡಿಯನೊಪ್ಪದಿ ಹಾಸಿ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಕಂಬಳಿಯ
ಮಡಿಸಿ ಹೊದಿಸಿ, ಮಗಳ ಮುಂದಲೆ ಸವರಿ ಮುದ್ದಿಸಿ
ದೀವಿಗೆಯ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಮುದದಿ ಮಲಗಿದ ಮುದುಕ.
ಇರುಳ ಮೊದಲಿನ ಯಾಮ ಉರುಳಿತ್ತು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದವಳೆದ್ದು ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯ
ಮುಟ್ಟಿ, ಮುಟ್ಟಿ ವಂದಿಸುತೊಮ್ಮೆ, ಮತ್ತೆ ಗೋಳಿಟ್ಟು

೮೦

ಗೌರಿ ಹಸುವಿನ ಕೊರಳ ತಬ್ಬಿ ಮುದ್ದಿಡುತೊಮ್ಮೆ
ನಡೆದಳು ಕಡೆಗೆ ನಡುಮನೆಗೆ.

ನೋಡಿದಳು ;

ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಸುಗೂಸಿನಂದದಲಿ
ಸಗ್ಗ ಸೌಖ್ಯದ ಸೊಗಸು ಸುಂದರದ ಕನಸುಂಡು
ಮಲಗಿತ್ತವನ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತ, ಆಪತ್ತ ಮರೆದು !
ಕಾಲ್ಪಿಸೆಯೊಳೆನಿತೋ ಪೊಳ್ಳು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿ
ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದಳು ಪಾದರಜ ಧೂಳಿಯಿಂ
ಮುಂದಲೆಯ ಮುಡಿಸಿದಳು ಗೋಣಗಿದಳು ಮನದೊಳಗೆ :
'ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನು ತಂದೆ ಮನ್ನಿಸೈ ದೇವಾತ್ಮ
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಂದ ತಂದುದಿಲ್ಲಾನಂದ.

೯೦

ಓ ತಂದೆ ಕೆಂಗಜ್ಜ ತಂದು ಸಲಹಿದರೆನ್ನ
ನೀವಂದು, ತಬ್ಬಲಿಯ ಶಿಶುವೆಂದು ಬಿಸುಡಲಿಲ್ಲ.
ಬರದ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲು ಸಲಹಿದಿರಿ ತಂಪೆರೆದು
ನಿಮ್ಮಪಕಾರದಾ ಋಣಕೆ ಬಡ್ಡಿ ತೆರಲಾರೆನಾನ್
ನಿಮ್ಮ ಮನ ಮುದಗೊಳಿಸಿ, ಮನೆಯ ಕೇಕೆಯ
ದನಿಯ ತಾರಕದಿ ದನಿಗೈಸಿ, ಅಂಬೆಗಾಲಿಡು
ವೊಂದು ಶಿಶುವಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ತಿಂದವಳಾದೆ
ತಂದೆಗಾನ್ ಕರುಣಿಸಿದೆ ಪರದೇಶಯಾತ್ರೆ,
ಸಾಕಿದವ್ವನಿಗಿಲ್ಲ, ಕೈ ಹಿಡಿದ ಪತಿಗಿಲ್ಲ.
ನನ್ನ ನೆರೆ ನಂಬಿದ್ದ ನಿಮಗಾದೆನೌ ಮಿತ್ತು.
ನಾ ಪತಿತೆ, ಹತಭಾಗ್ಯೆ, ಆವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮ
ಓ ತಂದೆ ಇಹದ ಬಾಳನ್ನಿಂತು
ಸಮೆಸಿದನು, ಮುಗಿದುದೊ ಎನ್ನ ಕರ್ಮ ಮೇಣಹುದೊ
ನಾನರಿಯೆ ನಪ್ಪಯ್ಯ ; ಏನಾದರಂತಿರಲಿ
ಕೃಪೆಮಾಡಿ ನೀವ್ ಬೀಳ್ಕೊಡೆರೆನ್ನ, ಅಮ್ಮನನು
ದೇವನನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡುವೆನು, ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಸೇರಿ ನಿಚ್ಚ ವೈತಂದಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಿ
ನುಡಿಸುವೆವು ನಿನ್ನೆದೆಗೆ ಸಂತಸದ ಸುಧೆಯೆರೆದು
ನಲಿಯುವೆವು ! ಕಳಿಸಿಕೊಡು ಓ ತಂದೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ.
ತವರೂರ ಮರೆಯೆ ನಾಂ, ಪತಿಸೇವೆಗೈಯುವನು.....
ಕೆಂಗಜ್ಜ , ನೀಮೆಂದಿಗಾಗಿರೈ ನನ್ನ ತಂದೆ,
ಕೆಂಗವ್ವನೆನ್ನವ್ವೆ, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮರೆ ಪತಿಯು,
ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಕು ಆ ಸೈಪು ನನಗಿರಲಿ ;
ನಿಮ್ಮ ಕರುಣಾಗಂಗೆ ಅನವರತ ಪಸರಿಸಲಿ !
ಮುನ್ನಿಸಿರಿ ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಂದಮತಿಯವಳ ;
ಮನ್ನಿಸೌ ಮಂದಿರವೆ, ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಗೋವುಗಳೆ
ಮನ್ನಿಸೆಲೆ ಮಹಮನೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೇವತೆಯೆ
ಎಲ್ಲರೂ ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಬೀಳ್ಕೊಡೆರಿ ಸಂತಸದಿ
ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗಳನ್ನು ಪತಿಯೂರಿಗೆ !'ನಡೆದಳು,

೧೦೦

೧೧೦

೧೨೦

* * *

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಡೆಯ ವಂದನೆ ಸಲಿಸಿ, ನಮಿಸಿ.
ಕರ್ಬೋಗಯ ಕರೆದಿದ್ದಿತಾ ರಾತ್ರಿ ; ಚಿಕ್ಕಗಳ
ಮೂತಿಗೂ ಬಳಿದಿತ್ತು ಕಷ್ಟ ಮಸಿ ! ದ್ರವಿಸಿ
ದಟ್ಟುಯಿಸಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯ ತೆರೆ ಸೀಳಿ, ಹಾರಿದಳು
ತನ್ನ ತಾಯ್ ಪತಿಯಿದ್ದ ರುದ್ರಭೂಮಿಯ ಬಳಿಗೆ.

ತೋಪಂತೆ ನಿಂತಿತ್ತು ; ಮಲಗಿದ್ದ ಗೋರಿಗಳು
ಎಚ್ಚಿತ್ತು ನಿಲಲಿಲ್ಲ ; ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕೂಗಿಗೆ
ಮಾರ್ದನಿಯ ಬೀರಿತ್ತು ದೂರದಾ ಕರಿಬಂಡೆ !
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಗಿದಳು, 'ಓ ಅವ್ವ ! ಕೆಂಗವ್ವ !
ಓ ಇನಿಯ ! ಇದೊ ಕಾಣ ಬಂದಿರುವೆ ಮಾತಾಡಿ,
ಮಾತಾಡಿ ; ಕಲ್ಲುಗಳೆ, ಬೋಳೆದೆಯ ಬಂಡೆಗಳೆ,
ಓ ತಮಾಲದ ತರುವೆ, ಸುರಿವ ಝರಿ, ಹರಿವ ಹೊಳೆ
ಓ ನಿಂತ ಮಡುವೇ, ನುಡಿ ನುಡಿಸಿ ಅಡಿಯಡಿಸಿ ;
ಬರಮಾರಿಗುಣಸಾದ ಓ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆ
ನುಡಿಸಿರೇ ಬಂದಿಹೆನು. ಓ ಅಮ್ಮ ಮಡಿಲೊಡ್ಡು ,
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಂದ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಸಿದಿಹೆನು
ಹಾಲೂಡು, ಬಾ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಾಂ
ಲಾಲಿಯಾಗಿಸಿ ಜೋಲಿ ತೂಗಿಸಿ ಶಿಶುವಾಗಿ ನಲಿವೆ !
ಇದೊ...ಬಂದೆ...ನಾ ಇಂದೆ...ಇದೊ...ಬಂದೆ...ನಾ ಇಂದೆ !

೧೨೦

೧೪೦

* * *

ಹೊಂಗೆ ತೋಪಿನ ದೇಹ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿತ್ತು !
ನಿಂತ ಮಡುವಿನ ನೀರು ತುಳುಕುತಿತ್ತು !
ಸುರಿವ ಝರಿಯತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಯುತಿತ್ತು!
ಗೋರಿ ಗರ್ಭಗಳಿಂದ ನಗೆಯೊಂದು ಚಿಮ್ಮಿತ್ತು !

* * *

ಪಗಲಿರುಳಿನಿಗ್ಗಾಲಿ ಮೂರುರುಳನುರುಳಿತು.
ಮುದಿ ಕೆಂಗನಂಗೆಕ್ಕೆ ಹರೆಯ ಹೊನ್ನಲ್ಲದಿತ್ತು !
ತಿರುಗಿದನು ಮುದುಕ ಮುದ್ದು ಕುವರಿಯನರಸಿ
ಕೆರೆ ಬಾವಿ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಊರೂರನಲೆದಾಯ್ತು
ದಿನ ಮೂರರಿಂದಲೂ ನಿಡ್ಡೆಯರಿತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಣ್,
ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ ಅಗುಳನ್ನ ಹನಿನೀರು,
ಸೋಲೆನ್ನುವರಿವಿಲ್ಲ ಅವನೆರಡು ಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ,
ಕಂಡ ಕಂಡರ ಕೇಳಿ ಕಾಡು ಮಲೆಯಲಿ ಕೂಗಿ
ನಡೆವ ಹೆಂಗಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮಲ್ಲಿಯೆಂದೇ
ಭ್ರಮಿಸಿ, ನಡೆ ನಡೆದು, ನುಡಿ ನುಡಿಸಿ, ಓಡಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು,
ಕಂಗೆಟ್ಟು ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು ಮತಿವಿಕಳನಂತಾಗಿ
ಅಲೆದಲೆದನೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ; ಕಾಲ್ ಪರಿವ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು

೧೫೦

ತಿರುಗಿದನು ಮುದುಕ ಮುದ್ದು ಕುವರಿಯನರಸಿ.
ಮನುಜ ರೂಪದ ಮರುಳು ತಾನಾಗಿ ಬಂದನೈ
ಸಿದ್ಧರಡವಿಯ ಮಲೆಯ ಮಡಿಲ ಪ್ರೇತವನಕೆ !

೧೬೦

ಏರಿದನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಲೆಯಾಕೃತಿಯ ಬಂಡೆ ;
ಗುಂಡಾದ ಹೆಬ್ಬಂಡೆ ಎತ್ತರದ ಕರಿಬಂಡೆ !
ನೆತ್ತಿ ಮೇಗಡೆ ನಿಂತು ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡಿದನು
ಕಾಣಲಿಲ್ಲೇನೇನು ; ಕೂಗಿದನು, ಕೇಳಲಿಲ್ಲ !
ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟ ಜಾಲ್ಗಿರಿಯ ಹೂಬನ
ತರು ತಮಾಲದ ತೋಪು ಸಮಾಧಿಯಾವರಣ
ಏನೆಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿಸುತ ಹರಿದುವವನಾ ಕಣ್ಣು
ಚಿಲುಮೆಯಿಂ ಪುಟಿದೊಮ್ಮೆ ಝರಿಯಿಂದ ಜಾರಿ
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದುವು ಕೆಳಗಡೆ ತೆರೆದ ಬಾಯ್ ಮಡುಗೆ !
ಕಾಣಿಸಿತದೆಂಥದೋ ಕಪ್ಪು ಛಾಯಾರೂಪಿ ತಾನ್
ತೇಲುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲಿ ಕರಿಮಡುವಿನೆದೆಮೇಲೆ !
ನಿಟ್ಟಿಸಿದನಾ ಮುದುಕ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯೆ
ಮಿಗೇ ಹೊಸೆದು ನಿಟ್ಟಿಸಿದ... 'ಅಹುದಹುದು ! ಬೇರಲ್ಲ !!
ಅಹುದವಳೆ ! ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ !
ಏಕೆ ಮಲಗಿಹಳಿಲ್ಲಿ ಈ ಚಳಿಯ ನೀರಿನಲಿ ?
ಬಾ ಮಲ್ಲು, ಮುನಿಸೇಕೆ ? ಮನೆಯ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ
ಮೇಲಿಂದು ಮಲಗಿಸುವೆ ! ಚಿಕ್ಕಂದಿನಂದದಲಿ
ನನ್ನ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂರು ಬಾ ಒಯ್ಯುವೆನು
ಬಾ ಬಾ ಬಾ ಮಲ್ಲಿ...ಓ ನನ್ನ ಮಲ್ಲಿಗೇ.. !

೧೭೦

* * *

ಮರವಟ್ಟಿ ಬಂಡೆಯದು ಬೆಚ್ಚಿ ಎದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ತೆನೆ
ನೆತ್ತರೇನೆತ್ತತ್ತ ಹರಿಯಿತ್ತು ಧಾರೆ !
ಕೆಂಗನಂಗವದೆಲ್ಲ ಸುಗ್ಗಿ ಸೂರೆ !!

೧೮೦

* * *

ಅದುವೆ ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿಹುದು
ಗತಕಾಲದಿತಿಹಾಸ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ !
ಅಳಿದುವೆನಿತೋ ಜೀವ ಮಡಿದುವೆನಿತೋ ರಾಜ್ಯ
ನದಿಯಂತು ಹರಿಯುತಿದೆ ಸತತವಾಗಿ !

ಕೂಗು ಬಂಡೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಗಿದೊಡೆ ಕೇಳುವುದು
ಮರುದನಿಯು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
'ಕೆಂಗಜ್ಜ 'ನೆಂದೊದರೆ 'ಮಲ್ಲಿ ಬಾರೆ'ನ್ನುವುದು
ತುರುಗಾವರಿದಿಗೂ ಕೇಳ್ವಿರಲ್ಲಿ !

೧೯೦

ಅನುಬಂಧ-೧ ಕೇಳುತಿದೆ ಕಲ್ಲಿನಾ ಸೊಲ್ಲು !*

-ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜು

ಕೋಳಿ ಉದಯರಾಗವನ್ನು ಹಾಡಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿತು. ಮೂಡಲ ಕನೈಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚೆಂಬೆಳಕು ರಂಜಿಸಿತು. ಯಾವ ಶಾಪವೂ ಏನು ತಾಪವೂ ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಅಂಗನೆಯಿಲ್ಲ. ಮುಖ ತೊಳೆದು ಹಣೆಗಿ ಟ್ಟು ಮುಂದಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ ನಲಿಯುವ ಸುಮಂಗಲಿಯಿಲ್ಲ; ನೋಗ-ಹಗ್ಗ-ನೇಗಿಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತೆಕ್ಕಿ, ಎತ್ತುಗಳ ನ್ನು ತೂರಿಸುವ ಗೌಡನಿಲ್ಲ; ಬೀಸುಗಲ್ಲಿನ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳ ಇಂಪಿನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಹಾಡುತ್ತ ಬೀಸುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲ....ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಸುಂದರ ಬನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೊಬಗಿನ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಿಹಳ್ಳಿ ಇಂದು ಪಾಳುಬಿದ್ದ ದೇಗುಲದಂತೆ ಹೆಸರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದ ದೇವಿಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನಾಕೃತಿಯೊಂದು ಎಚ್ಚರಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟದತ್ತ ಅವಸರದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಕ್ಕುತ್ತ, ಹರಿವ ಝರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ನಿಂತ ಮಡುವಿನೆಡೆ ಹಾದು ನೂರಾರು ಗೋರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಮಸಣದೆಡೆಗೆ ಸರಿದು ಬಂತು. ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ಗೋರಿಯೆರಡರ ಬಳಿ ಒಂದು ಮಂಕಾದ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಕಲ್ಲುಗೋರಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೂರಿತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು-----

-----

* ಶಿವಮೊಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಗೋವಿಂದರಾಜು 'ಕೆಂಗನಕಲ್ಲು'ನ್ನು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಒಸಗಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಜನಾ ಗೋವಿಂದರಾಜುವರವರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ, ದಿವಂಗತ ಗೋವಿಂದರಾಜನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದಾ ಶಾಂತಿ ಕೋರುವೆ.

ಮರೆವಂತೆ. ಹಣತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು; ಮಂಜಿನೂ ಮಲಗಿತ್ತು ಅಮಲೇರಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕುಡುಕನಂತೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತೆಯೇ ಮೌನದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆದು ಎದ್ದೊಡಿ ಬಂದುವು ನೂರಾರು ಭೂತಗಳು, ಗೋರಿಗಳೇ ಬಾಯ್ಕಿರಿದಂತೆ, ಬಾನೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾದಂತೆ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲು ಸಿಡಿದಂತೆ ಬೆಂಕಿ ಕಾರುತ್ತಾ ಚೀರುತ್ತ ಬಂದ ಆ ಬೆಂತರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನೋಡಲಾಗದೆ ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿ ಓ-ಅವ್ವಾ...ಬೇಗ ಬಾರೇ ಬೇಗ ಬಾ...ಬಾ ಎಂದು ಚೀರುತ್ತ ಉರುಳಿದಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ದೆವ್ವ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು, "ಏಯ್.... ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿ.....ಆಕೆ ನನ್ನ ಕಟ್ಟಾಣ್....ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ....." ಎಂದಿತು, ಅದರ ಗರ್ಜನೆ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಬೆಚ್ಚಿ ದೆವ್ವಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೋರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಿದು ಕುಳಿತುವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕೈಲಿದ್ದ ಕೊಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ತುರುಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗೋಣಿಕೊಂಡವು. "ಮುದ್ದಿನರಗಿಣ್ ಈ ನಸುಕಿನಲ್ಲೇಕೆ ಬಂದೆ ?" ದೆವ್ವಿಣ್ ಮಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ ನುಡಿಯಿತು. ಬೆದರಿ ಬಾಯಾರಿಹೋಗಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯಿ ದೆವ್ವಿಣ್ನಾಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖವಿಟ್ಟು "ಅವ್ವಾ..... ಅವ್ವಾ" ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು. "ಅಳಬೇಡ ಮಗಳೆ, ನೀನಿಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮುನಿದರೆ ?ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿದರೆ ?" ದೆವ್ವಿಣ್ ಕೇಳಿತು. "ಛೆ ಛೆ....ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನಾನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಅವನು ತಳ್ಳುವನೆ! ಅವ್ವಾ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ನೆನಪೇ ನೆನಪು. ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಮನದನ್ನನ ನೆನಪೂ ಕಾಡಿತು. ಆ ನೆನಪೇ ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆತಂದಿತವ್ವಾ. ಆದರೆ ಇದೇನು ! ಈ ದೆವ್ವಗಳ ಅಸಂಬದ್ಧ ಮಾತು ! ನಾನಾವ ಹಡೆದವರನ್ನು ತಿಂದೆ. ಕೆಂಗಪ್ಪನಿಲ್ಲವೆ ? ನೀನಿಲ್ಲವೆ ? ಯಾರ ಮನೆಯ ದೀಪವನ್ನು ನಾನು ನಂದಿಸಿದೆ ? ಮಾತಾಡು ಅವ್ವಾ....ಮಾತಾಡು" ಮಲ್ಲಿಗೆ ದೆವ್ವವಾಗಿದ್ದ ಕೆಂಗಪ್ಪನ ಮುಖ-ಮೈಗಳನ್ನಲುಗಿಸುತ್ತ ಗೋಳಾಡಿದಳು. ಕೆಂಗಪ್ಪ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತ್ತ- "ಬಾ ಮಗಳೆ....ಕಂದಾ...ಈಗ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ-ನೀನಿನ್ನೂ ಮೊಲೆಯುಂಬ ಹಸುಳೆಯಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ದಿನದ-ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು....ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತವರು ನಾವಲ್ಲ ಮಗಳೆ. ಸಲಹಿದವರು ಮಾತ್ರ," ನೆರೆದ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಕತೆ ಕೇಳಲು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಸುತ್ತುವರಿದು ಕುಳಿತವು. "ಧಾತು ಈಶ್ವರ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾಲ, ಅಂದು ಬರಿಮಾರಿಯ ತಾಂಡವ! ಯುಗವಳಿದು ಯುಗ ಹುಟ್ಟಿ ಆಷಾಢ ತೆರಳಿದರೂ ಮಳೆ ಹನಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯ ಶ್ಯಾಮಲೆಯೆನಿಸಿದ್ದ ಭೂಮಾತೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಗ್ಗವೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ, ಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಣಗಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟವು. ಮರಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಸುರಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ; ಆ ಭೀಕರ ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ಜನ ದನ ಸತ್ತು ಉರುಳಿದವು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಹೆಣಗಳ ಬಣಬೆ. ಹೊತ್ತು ಹೂಳುವರಿಲ್ಲ ; ಸುಡುವರಿಲ್ಲ. ಮಡದಿ ಮಗುವೆಲ್ಲೋ! ಗಂಡನಾದ ದಿಕ್ಕೋ! ದನಕರುಗಳ ಪಾಡೇನೋ ! ಬಿರುಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಗೆ ಬೆಂದ ಹೆಣಗಳು ಸೀದು ಸೀಕರಿಯಾಗಿ ಒಣತೊಗಟೆಗಳಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು. ಹೆಣದ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ರಣಹದ್ದುಗಳು ಸಂತೆ ಸೇರಿ

ನಲಿದಾಡಿದುವು. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವ ಶಬ್ದವು ಕೆಂಗವ್ವ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕತೆ ಮುಂದುವರಿಯದಂತೆ ತಡೆಯಿತು. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅತ್ತ ತಿರುಗಿದಳು. ಅಲ್ಲೊಂದು ತಾಯಿ ದೆವ್ವ ಮರಿ ದೆವ್ವವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿತ್ತು.

“ಅದಾರು ಅವ್ವ ?” ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವಳೇ ? ಆಕೆ ತನ್ನ ಕಂದನಿಗೆ ಬತ್ತಿದೆಯೆಂದ ಹಾಲುಣಿಸುವಾಗಲೇ ಮಡಿದವಳು. ಮಡಿದು ದೆವ್ವವಾದರೂ ಕರುಳಿನಾ ಮಮತೆ ಮಡಿದಿಲ್ಲ ಮಗಳೆ. ಅದೋ ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಆಕೆ ಗೌರಿ; ತುಂಬು ಹರೆಯದ ತರುಣಿ, ಗಂಡನನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಹಾಗೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಳು.” ಕೆಂಗವ್ವ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವರವರ ಗೋಳಿನ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತ ಮುಂದೊಂದು ದೆವ್ವದ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿ ಮಾತು ಹೊರಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಸುರದೆ ನಿಂತಳು.

“ಅವಳಾರವ್ವ ? ಮುಡಿಗೆದರಿಕೊಂಡು ಬೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಉಗ್ರದಾಡಗಳಿಂದ ರಣಚಂಡಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ?” ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವಳ ಕತೆಯೆ ? ಅದು ಬಲುದೂರ. ಆಕೆ ಬೀರನ ಮಡದಿ, ಹೆಸರು ಮಾರವ್ವ. ಅದು ಬೊಂಬೆಯಲ್ಲ. ಬೇಡ ಬಿಡು, ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.” ಕೆಂಗವ್ವ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

“ಇದೇನವ್ವಾ ? ಇರುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಕತೆ ನನಗೆ ಹಿತವಾಯಿತೇ ? ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳವ್ವಾ?” ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ. “ಕಂದಾ, ಆಕೆ... ಆಕೆ ತನ್ನ ಕಂದನನ್ನೇ ಕೊಂದು ತಿಂದವಳು.” ಯಾರೋ ಕೊಟ್ಟ ಮುಷ್ಟಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವರು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮುಂದೆಯೇ ಆ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿದಳಂತೆ. ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಮುಡುಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಗುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಗಿದೆ, ಅದರ ಕರುಳು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಳಿಬಳಿದು ತಿಂದಳಂತೆ !

“ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ಅವ್ವಾ...ನನಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪೀಠಿಕೆ ಬೇಕೇ?” ಕಿವಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ. ಕೆಂಗವ್ವ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಕತೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು. ಇಂತಹ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯಕಲ್ ಗುಡ್ಡದ ಬಳಿ ಮೈಸೂರ ಅರಸರು ಗಂಜಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಬರಿದಾಗತೊಡಗಿತು. ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಬಂದ ಜನತೆಗೆ ಗಂಜಿ ಸಾಲದೆ ಬೂದಿ ಹೊಯ್ದು ಕೊಟ್ಟರು ಭಟರು. ತಿಂದ ಜನ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಸುರುಟಿಕೊಂಡರು. ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆ ಹಸಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸತ್ತು ಬೆಂತರಗಳಾದರು. ಗಂಜಿ ಕೇಂದ್ರ ಮುಚ್ಚಿತು....

“ಊರ ಕೊನೆಗಿರುವ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಮೂರ್ತಿರಾಯರ ಮನೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿತು ಜನಸಮೂಹ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಗೈದರು ರಾಯರು; ಬರಿಗೈಯಾದರು. ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು ಅಂದೇ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದಳು. ದುಃಖತಪ್ಪರಾದ ರಾಯರು ಶಿಶುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊಲೆಯರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಕರಾದ ಕೆಂಗ-ಕೆಂಗಿಯರ ಮಡಿಲಿಗಿತ್ತು ಹೊರಟೇ ಹೋದರು. ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಕೆಂಗ-ಕೆಂಗಿಯರು ಹೊಲೆಯರಾದರೇನು? ಅವರ ಹೃದಯ ಹೊಲೆಯೆ ? ಕರುಳ ಕುಡಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಾಕಿದರು ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು. ಮುಂದೆ... ಅದು ಬಹು ಧಾನ್ಯ ಸಂವತ್ಸರ. ಬರಮಾರಿಯ ಒಡಲು ತುಂಬಿತು. ಸಮೃದ್ಧ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹಸುರೊ ಹಸುರು, ಆದರೇನು, ಬೆಳೆ ಬೆಳೆವರಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವರಿಲ್ಲ. ಸಂವತ್ಸರಗುರುಳಿದುವು.....ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮದುವೆ ಆಯಿತು ಕೆಂಗಿಯ ತಮ್ಮನ ಕೂಡೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಮನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಕೆಂಗವ್ವನೂ ತಮ್ಮನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಳು ಕೆಂಗ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕತೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ರಾಮಣ್ಣ ದೆವ್ವ ಓಡುತ್ತ ಬಂದು “ಏಳಿ ಏಳಿ, ಕೆಂಗಜ್ಜ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಗ ಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತ ತಟಕನೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಮುತ್ತೊಂದನಿತ್ತು “ಮನದನ್ನೆ ನನ್ನ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನಾಳೆ ಬಾ ಮಾತನಾಡೋಣ” ಎಂದು ಓಡಿತು. ಕೆಂಗವ್ವ ಮತ್ತು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೆವ್ವಗಳು ಆಗಲೇ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಇನಿಯನನ್ನು ಕಂಡ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಳು. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರಾದಾಗ ಕಂಡದ್ದು ರಾಮಣ್ಣನನ್ನಲ್ಲ, ಹನಿಗಣ್ಣಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕೆಂಗಜ್ಜನನ್ನು. ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ.

“ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಹೊರೆಯಾದೆ ಅವನನ್ನರಸಿ ಬಂದೆ. ಅವನೇ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿದಳು. ತಾಯನ್ನು ತಿಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಪರದೇಶಿ ಮಾಡಿ. ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಹೊರೆಯಾದೆ.” ಮುಂದೆ ಮಾತು ಹೊರಡದಾಯಿತು, ಯಾವುದನ್ನು ಇಷ್ಟುದಿನ ಗುಟ್ಟಾಗಿದ್ದೇನೋ ಆ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಂಗಜ್ಜ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆದ. ಮಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧರ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಂಗೆತೋಪಿನ ಶೃಶಾನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಳು ಮುಗಿಸಿದಳು. ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೆಂಗಜ್ಜನೂ ಅದೇ ಕೊಳದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಇಲ್ಲವಾದನು.

ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳುಳಿದರೂ ಈ ಗತಕಾಲದಿತಿಹಾಸವನ್ನೊರೆಯಲು ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿದೆ ಆ ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ. “ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ ಮಗಳೇ” ಎಂದು ಈಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಕಲ್ಲಿನಾ ಸೊಲ್ಲು.

ಅನುಬಂಧ-೨

ಭಾವ ಸಂದರ್ಭ

-ಎಂ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್

-ಎಂ. ರವಿಪ್ರಸಾದ್

1. ಹಂಬಲ : ಒಳಗಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ನುಡಿಕೊಡುವ ಇಚ್ಛೆ. ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ರಾಹ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡೆದಿರಲು ಕವಿಯ ನಿಲವು-ಇವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು.
2. ಓ ಕಾವ್ಯಲಲನೆ ! : ಕಾವ್ಯದೇವಿಗೆ ಕವಿ ಕೊಟ್ಟ ಕರೆ.
3. ಔಪಾಸನೆ : ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠದಲ್ಲೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿರುವ ಆ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ನಮನ.
4. ಇದೋ ! ಮೂಡಿತು ಕವನ ! : ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಿದ್ಧಿ.
5. ರೂಪಸಿ : ಕಾವ್ಯದೇವಿಗಾಗಿ ಕವಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೇ ಅವನು ಕಾಣುವ ಸೊಬಗು.
6. ಹೊಸವರುಷ, 7. ನಮ್ಮೂರ ದಾರೀಲಿ, 8. ಓ ಚೈತ್ರ,
9. ಚೈತ್ರ ನಂದನದಲ್ಲಿ, 10. ಚೈತ್ರ ಚೈತನ್ಯ, 11. ಪ್ರಭವ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ : ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವುದು ಯುಗಾದಿಯ ವೈಭವ.
12. ತೆರೆಯೊಡನೆ ತೀರದಲಿ : ಸಮುದ್ರದ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ನಿಂತಾಗ ಆಧ ಅನುಭವ
13. ಶ್ರಾವಣ : ಶ್ರಾವಣ ಒಂದು ಮಂಗಳದ ಮಾಸ. ಆ ಪವಿತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯರ ಭಾವನೆ. ಅದು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡ ರೂಪ ಈ ಕವಿತೆ.
14. ಮೋಹನ ಮುರಳಿ : ರಾಸಕ್ರೀಡೆ ಎಂಬ ನೃತ್ಯನಾಟಕಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದ ಗೀತೆ. ಜಯದೇವನ ಗೀತೆ ಗೋವಿಂದದ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೋಚರ. ಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮ ಇದರ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ.
15. ಬಿಜಯಗೃಹ : ಪ್ರೇಮಭಾವದ ಮತ್ತೊಂದು ಕವನ.
16. ಕೆಳದಿ-ಮಡದಿ : ಕನಸಿನ ಕನೈಗೆ ಕವಿ ಕೊಟ್ಟ ಕರೆ.
17. ಇಂದು ದೀಪಾವಳಿಯು : ನವದಂಪತಿಗಳು ಪಡೆದ ದೀವಳಿಗೆಯ ದೀಕ್ಷೆ.
18. ನೀನು ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವಾಗ...: ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ವೀಣೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು. ಅದರ ಮೇಳದ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕ್ಷಣತವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದಾಗ ಕವಿಗಾದ ಅನುಭೂತಿ.
19. ತೃಷೆ ! : ಸೌಂದರ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಡಿದಷ್ಟೂ ದಾಹ, ಉಂಡಷ್ಟೂ ಹಸಿವು. ಆದರೂ ಕವಿ ಸದ್ಯ ತೃಪ್ತ !
20. ಘೋಷವತಿ : ಇದೊಂದು ವಿರಹಗೀತೆ. ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೊದಲ ಮಡದಿ ವಾಸವದತ್ತೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಉದಯನನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ. ವಿಪ್ರಲಂಬ ಶೃಂಗಾರ ಇದರ ಸ್ಥಾಯಿ.
21. ಸಂವಾದ : ಒಂದು ಪ್ರೇಮಗೀತೆ ಆಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡು ಇಲ್ಲಿನ ಚೆಲುವು.
22. ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ : ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತೆರೆದಾಗಿನ ಅನಿಸಿಕೆ.
23. ಕರೆ : ಇದೊಂದು ವೀರಗೀತೆ. ಚೀಣಿಯರು 1962ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ದುರಾಕ್ರಮಣ ಸಂದರ್ಭ ನೆನೆದು.
24. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಂದೇಶ : ಮಹಾ ದಾರ್ಶನಿಕನ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆ- ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ. ಅದೃತನದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆ.
25. ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ,
30. ಕರುನಾಡ ಬನಶಂಕರಿ : ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿ ಹಾಡಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ.
26. ನವಭಾರತ ನವಯುವಕನೆ....27. ಓ ಭಾರತೀಯ.....

28. ಬೆಳಗುತ್ತಿರು ಬೆಳಕೆ,

29. ದೇಶವೊಂದೆ ಭಾರತ : ಭಾರತೀಯನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯತ್ವ ಸದಾ ತುಂಬಿರಲಿ ಎಂಬ ಹಂಬಲವಿರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ.

31. ಅಭಿಮನ್ಯು : ಯುವಕನ ಸಂಕೇತ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮೆ ಇಲ್ಲಿನ ಅಭಿಮನ್ಯು. ಇಂದು ಯುವಕ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಒಗಟೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು ಯಾರು ? ನಾವು. ದೊಡ್ಡವರು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ನಾವು. ಅಮಾಯಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರು. ಅದರ ಒಂದು ನೋಟ ಗೋಚರಿಸಿದಾಗ.

32. ಉನ್ನತ್ತ ರಣಮಾರಿ : ಯುದ್ಧ ದೇವತೆಯ ಅದ್ಭುತ ಅಸಾಧಾರಣ ಕೈವಾಡಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ.

33. ಣಮೋ ಗೊಮ್ಮಟಾಣಾಂ : ಪ್ರಪಂಚದ ಇಡೀ ಮನುಕುಲದ ಅದ್ಭುತನ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ನೆನೆದು.

34. ನಟ : ಮಾನವನ ಮತಿಗಿರುವ ಮಿತಿ, ಅದನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಆಗುವ ಅನಾಹುತ ಇವುಗಳು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಾಗ.

35. ಸಮಾಧಾನ : ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ತೋರುವುದು ಸತ್ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯ. ಭಾರತೀಯರ ಬೊಗಳೆತನ ಅವರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೆನೆದು ಮನನೊಂದು ಹಾಡಿದ ಹಾಡು.

36. ಮರೆಯದಿರು : ಬಾಳ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೈ ಸೋತಾಗ, ನಿರಾಶೆ ಆವರಿಸಿದಾಗ ಬಂದ ಭಾವನೆ.

37. ನಗರ ವೀಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ ! : ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಂಡ ಒಂದು ಕೃತ್ಯದ ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸಿದಾಗ ಮೂಡಿದ ಕವಿತೆ. ನುಡಿ ಬೇರೆ ನಡೆ ಬೇರೆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಡಂಬನೆ.

38. ಓಂ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕ್ರಾಂತಿ : ಒಂದು ಕಡೆ ಚೀನೀಯರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಯರು ದುರಾಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದಾಗ ಭಾರತೀಯ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಿಡಿ ಹಾರಿಸಲಿ ಎಂಬ ಹಾರಯಿಕೆ.

39. ನಾನು ಮತ್ತು ನಾಯಿ : ಸಕಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಹೃದಯ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿ. ಇಲ್ಲವೇ ಪುಕ್ಕುತಿತ್ತ ಪಾರಿವಾಳದ ಸ್ಥಿತಿ.

40. ಆಹ್ವಾನ : ೧೯೭೫ರ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರಣ.

41. ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ! : ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯ ಪಾತ್ರ.

42. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ : ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಂದು. ಇದು ಶುದ್ಧ ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಅಕ್ಕಾ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯ.

43. ಗಾಂಧಿ : ವಿರುದ್ಧ ಗುಣಗಳ ಸುಂದರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ ಗಾಂಧೀಜಿ.

44. ಗಾಂಧಿಸ್ಮೃತಿ : ಬಾಪು, ಒಂದು ಭವ್ಯ ಭಾವಗೀತೆ.

45. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ : ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಈ ಸಾನ್‌ಟ್‌ನ ಮೊದಲ ಎಂಟು ಸಾಲು, ಉಳಿದ ಆರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಿತ್ತಾರ.

46. ನೀನು-ಇರುವೆ : ವಚನ ಪಿತಾಮಹನ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಮೃತಿಚಿತ್ರ.

47. ಕಕ್ಕಯ್ಯನಿಗೆ : ಶರಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಕಾದರವಳ್ಳಿ ಬಳಿ ಶರಣರ ಪರವಾಗಿ ಕಾದಾಡಿ ಕಕ್ಕರೆಗೆ ಕಾರಣನಾದ. ಆ ನೆನಪು ಇಲ್ಲಿಯದು

48. ಅನ್ನದಾತನಿಗೆ : ಅನ್ನದಾತನಾದ ರೈತನಿಗಾಗಿ ಮರುಕ

49. ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು : ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ ವಿಷಯ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಬಿದರಿನಬುಟ್ಟಿ ಮಾರುವ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೆಂಪಗೆ ಚೆಂದಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಜೀವನೇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕವಿಯ ತಾತ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದರು-ನೋಡು ಇವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವಳು. ಇವಳಪ್ಪ ಕರಡಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರು-ಸುಣೆಗೆ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ರೈಲ್ವೆ ಹಾಕಿದ ದಿನಗಳು ಅವು. ಆಗ ಇವಳ ತಂದೆ ಕರಡಿ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇವಳ ತಾಯಿ ಇವಳನ್ನು ಹಡೆದು ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ಇವಳ ತಂದೆಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಚೊಚ್ಚಲ ಬಾಣಂತಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮರಣದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಂತು. ಇವಳ ತಂದೆ ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯವರು. ಪಾಪ ! ಪತ್ನಿಯ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖ ತಾಳಲಾರದೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನದ ಮಗುವನ್ನು ಕರಡಿ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಮುಂದೆ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೇದರವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಶೀ ಯಾತ್ರೆ ಹೋದರು. ಆ ಮಗುವೇ ಈಕೆ. ಮೇದರವನು ತನ್ನ ವಂಶದವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲೋ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ,

ಎಲ್ಲೋ ಬೆಳೆದಳು. ಈ ಕಥೆ ಹಸಿರಾಗಿತ್ತು ಕವಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆ ಹೇಳಿದರು. ಹೇಳಿದವನು ಕವಿಯ ತೋಟದ ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹರಿಜನರ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಎಂಬ ನೂರು ವರ್ಷದ ಮುದುಕ. ಆತ ಧಾತು-ಈಶ್ವರದ ಬರಗಾಲ ಕಂಡಿದ್ದವನು. ಅವನು ಕಣ್ಣೀರು ಬರುವಂತೆ ಬರದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಎರಡು ಕರುಣಾಜನಕ ಕಥೆಗಳು ಕವಿಯ ರಸಕೋಶದಲ್ಲಿ ರಸವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದುವು. ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲದ ಭಾಗವನ್ನಷ್ಟೇ ಬರೆದು ಈ ಕವಿ ಓದಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ಕವಿ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಪು.ತಿ.ನ., ಮೊದಲಾದ ನೂರಾರು ಜನ ಕವಿಗಳು, ಸಹೃದಯರು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅರ್ಧ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಏಳು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು.

ಸಾ ಶಿ ಮ ಕೃತಿಗಳು

ಕವಿತೆ :ವಿಮರ್ಶೆ :

ಶಿವತಾಂಡವ ಭಾಸನ ಮಕ್ಕಳು

ಕೆಂಗನಕಲ್ಲು

ವಿಪರ್ಯಾಸ

ಘೋಷವತಿ ಭಾಷಾಂತರ :

ಬಾರೊ ಮೈಲಾರಕೆ

ಬೃಂದಾವನ ಲೀಲೆ

ರೂಪಸಿ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ :

ಚೈತ್ರ-ಜ್ಯೋತಿ

ನನ್ನ ಕವನಗಳು

ಸಾ.ಶಿ.ಮ: ರವರ ಆಯ್ದ ಕವನಗಳು

ವಚನ ವೈಭವ

ಸ್ವಪ್ನ ವಾಸವದತ್ತಾ

ಭಾರತ ರತ್ನ

ಕನ್ನಡದ ಮೂವರು ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು

ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು

ಕಾದಂಬರಿ :

ಹೇಮಕೂಟ

ಪುರುಷಸಿಂಹ

ಸಾಮರಸ್ಯದ ಶಿಲ್ಪಿ

ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಿ

ಹರಿಹರನ ಹತ್ತು ರಗಳೆಗಳು

ನಾಟಕ :

ಮರೀಚೆ

ವಿಜಯ ವಾತಾಪಿ

ರೇಣುಕ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ

ಎರಡು ನಾಟಕಗಳು

ಇತರೆ :

ಸಣ್ಣ ಕತೆ :

ನೆಲದ ಸೊಗಡು

ಕನ್ನಡಿಗರು

ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ :

ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಂಪಾದಿತ :

ಮರುಳು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಹಾಪುರಾಣ

ಅಗ್ರತಾಂಬೂಲ

ಕಾವ್ಯಾನಂದ

ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು

ಮಳ್ಳಿಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆಮಾತು

ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ

ಸಾಶಿಮರವರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಕುರಿತು

ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ಮರುಳಯ್ಯನವರನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರ ವಕೀಲಿಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕವನ ಸಂಪುಟ ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ತಾನೆ ವಾದಿಸಬಲ್ಲದು.

ಸಿ ಪಿ ಕೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಭಟವಿಲ್ಲ, ಅಂತರ್ ನೀರಿಕ್ಷಣೆ ಇದೆ ; ಪ್ರಚಾರದ ಅಬ್ಬರವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಣತಿಯಿದೆ ; ಉದಾತ್ತ ಆಶಯವಿದೆ, ಆದರ್ಶವಿದೆ, ಜೀವನದ ಅನುಭವವಿದೆ, ಅನುಕಂಪೆಯಿದೆ, ಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ, ಸೃಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯ ಮೂಡಿಬರಲು ಇನ್ನೇನುಬೇಕು ; ಇಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು ಈ ಸತ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿವೆ ; ಕೃತಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವೆ. ಸಹೃದಯರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಇವು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ

ಇಲ್ಲಿನ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಸರ್ಕಸ್ಸಿಂತ, ಹೃದಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋತ್ಸಾಹಗಳೆರಡೂ ಸಮ್ಮಿತವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜೀವನ ತತ್ವವೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಪಿ. ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜಂ

ಹೊಳೆದಂತೆ ಓಡುವ ಸುಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪದದೋಷ, ಪ್ರತಿಮಾ ರೂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾವಗಳು, ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಕುಶಲವಾದ ವಿನೀತಾಹಂಕಾರ, ಬೆಚ್ಚನೆ ಹೃದಯ, ವುತ್ಪನ್ನಮತಿ-ಇವುಗಳನ್ನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ಮರುಳಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ರಸಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುತ್ತಿರಲೆಂದು ನಾನು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಸರಸ್ವತಿ ಇವರಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ

ಪುತಿನ

ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಬಹು ವಾದಗಳ ಕಾದಾಟ ಕಂಡರೂ, ಆ .....ಈ.....ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾಯದೆ, ಹೃದಯಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರಮಣೀಯತೆ ನಂಬಿ, ತನ್ನತನವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಕವಿ ಮರುಳಯ್ಯ.

ಎಸ್. ಎಂ. ವೃಷಭೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ